

చెన్న పట్టణము మార్చి ౧౯౨౭

సంపుటము ౪

అక్షయ సంవత్సరము ఫాల్గుణమాసము

సంఖ్య ౩

కంకణము

భోగరాజు నారాయణమూర్తిగారు

(వెనుకటిపంచిక రెండువాయి)

గీ. తలుచు తెగి న్రాలుచుక్కలు ధరణి బడంగ-నెడములేక మామేఘులి నడుమఁ జిక్కి-
యొందొకనభంబు గల్పించుచుండె మాకు-నభ్ర మన్వర్థనామధేయంబు గాంగ.

శా. దేశాంతర్గతుడయ్యె భర్త, జగమోతేమొచ్చు మీమేఘునం(?)
దేశంబన్నను, మాకు నున్న దొక సందేశంబు గొంపోయి మా
యాశలే దీర్పుడటంచుఁ దెల్పుడని తారాబ్జాస్య లంఛన దదా
దేశంబుం గొనివచ్చు దూతికలరీతిఁ వ్రాలె నత్తారకల్.

మ. అమితోగ్రాకృతి నుద్యమించి సకలాశాంతంబులఁ శ్రీమహే
శ మహాలింగము వ్యాప్తహృ నెడ విరాజత్పారిజాత ప్రసూ
నములఁ వేల్పులు పూజనల్పెడు నుదంతంబెల్ల మామేచకా
భముపై వ్రాలెడు తారకావళి స్ఫురింపంజేసె మా కయ్యెడన్.

శా. తా రామండలమందె యంతవఱ కంతర్భూతుడై వింట దు
 ర్వారాత్మంబులఁ గూర్చి మారుతుఁడు మావైనొ బ్రయోగింకఁ ద
 న్నాచాచానలకీలికావళియొనా నాఁ డావియన్నిర్గళ
 త్తావావరము మా కపారధేయదోత్పతంబె యయ్యెంగటా!

౯

శా. ఆయుత్పతము లుప్పలిల్లుటయు నత్యాకస్మికంబౌ మహా
 వాయుధాన్వనము మాచెవిబడియొ దధ్ధాన్వంబు విస్ఫింప మా
 కాయంబుల్ గడు జల్లుజల్లుమనియొక, గాయంబులుక జ్జ్వలన్
 మాయోగంబున నొక్క జల్లువడియొక మానుండి త్కృమండలిన్.

ఉ. తొల్లిటి పుణ్యపావములతోడనె నాకము నారకమ్ము సం
 ధిల్లఁగ వానినిక బడసి తీరి నదంపడి భూతధాత్రికి
 ద్రెల్లెడు జీవకోటులటు ద్రెల్లె ననేక సహస్రసంఖ్యలై
 జల్లున నేలపైఁబడిన జల్లున సంబుకణప్రకాండముల్.

క. ఆతరి నేరరి వాతా-భూత మధఃపాతగతిని గల్గించునో య
 స్థితిక బింకమునెడి జీ-మూతవ్రాతములు వడక మొదలిడె నకటా.

క. వికలమతిక మివ్వుల వికా-వికలై యిలఁ బడకయుండు వెరవున మావా
 రికణము లత్యాతురతక-జకచక వెను వెనుక కొడుగసాగెను మింటన్

క. ఈతెరగున నాభీకర - వాతధాన్వసమ్ముకతన వారిదములలో
 నూతనసంచలనం బు - ద్భూతంబై మివ్వుల దివులుపుట్టించుటయున్.

ఉ. ప్రాంతచరత్వయఃకణకృపాఽరిలబ్ధసుఖస్థితిన్ దదీ
 యాంతరమందు డాఁగి నవనాహతిఁ ద్రెల్లె కమున్న నిశ్చల
 స్వాంతముతో నుమారమణుఁ జర్చితచర్వణమైన యిట్టి జ
 న్మాంతరముల్ ఘటింపవల దంచును వేడుకొనం దొడంగితిన్.

శా. పంచేశంకర మిందు శేఖర ముమాప్రాణేశ్వరం సంతతా
 నందశ్రీవిభవప్రదం విబుధసంతానార్చితాత్మ్యుల్లస
 స్మందారాంచిత సుందరాంశ్రియుగళం మన్నాధ మరోజ్జ్వలం
 కందర్పాంతక మణుజోదరసఖం కైవల్య సంధాయకమ్.

శా. న్యాసాగస్త్యవసిష్ఠనారద భరద్వాజాదినన్మున్ముప
న్యాసాధారగుణాలయాయ భవబంధత్రాసనాశాయ కై
లానశ్రీవిభవాయ పంకమయదుర్లంఘ్యాచ్చలజ్జీవనా
వానకేకహరాయ భక్తహృదయావాసాయ తుభ్యన్నమః.

శా. నాకుం జెల్లెనె ఖేచరత్వజనితానందైకభాగ్యంబు? నా
నాకూపస్థదురంతపంకనిచయాంతర్మగ్నసంతాప మెం
తోకాలంబయి పొందుచుందుఁ గరుణాదూరుడవై నన్ను నిం
కేకూపంబునఁ ద్రోయ నెంచితోకదోయి, తండ్రి, మృత్యుంజయూ!

మ. భవఘోరార్థవపీచికాతరణసంపత్కారణం బెన్నఁగా
భవదంఘ్రిస్తరణంబ! యస్యతరణోపాయంబు లే దింక, నీ
భవసంతాపభరంబు దుర్భరము, నాప్రాపీవె కాపాడు మో
భవదూరా, యభవా, భవా, శివ, శివాప్రాణేశ, మృత్యుంజయూ!

శా. సీవారిన్ నిరతంబు సీపు కరుణానిర్విద్రభద్రాత్ములఁ
గావింపం దలపోసె; దేము నభిషేకస్ఫూర్తి నేవేళ నీ
నేవార్చావిధు లాచరించు తెదలోఁ జెలించి మోవారినిఁ
సీవారిం బులె బ్రోవఁగాఁ దగనె తండ్రి, నీకు మృత్యుంజయూ!

శా. లోనం బుట్టపుఁకిటకచ్చటలు, కల్లోలంబులు గల్గి, విం
తేనిక వక్రత నేగుజీవనములే, దేవంకసంహర్కముఁ
గానకరాదు; వియచ్చరత్వమ సదా కల్పించి నా కీపయి
రాసీకయ్య, పునర్మహింసతనసంత్రాసంబు మృత్యుంజయూ!

మ. భవి జచ్చుఁ దివి జొచ్చు; సచ్చటను బాపు గాంచి చొచ్చు భవి
భవిచాపుఁ దివిచాపు నాగ నిటుచాపుల్ రెండు భూతాళికిఁ;
భవి చాపుఁ సుఖసుప్తియోలె బడయంబో నొనుగా నక్కటా
దివి చాపుఁ ననుజావనీకుము కపర్ది న్వామి, మృత్యుంజయూ!

మ. బహుభాభూతివిలాసకందుకకళాప్రజ్ఞ సదా తన్ముహు
ర్యుహురుద్యత్ప్రేతద్గతిక్రమములఁ మోదింతె? యుష్మత్కరా
బ్రహ్మతిక్ మింటికిఁ దూలి నేలఁ బడఁగా సాసిదమై యుంటి, నీ
కుమానాభేలన మేల నాయెడల నీకు దండ్రి, మృత్యుంజయూ!

శా. గంగాశీతలకీకరప్రకరసంగత్యంబు దివ్యాంగనా
సంగీతామృతపానవైభవ ముదంగత్కమరూపంబు, నా
కుం గల్పింపుము శాశ్వతమ్ముగ నభిరూపమ్ము చేకూర్చ కో
గంగాసంకలితోత్తమాంగ, భవభంగా, లింగ, మృత్యుంజయూ!

౧౦

గీ. అనుచు బ్రేర్చించుచుండగ సంతలోన-నస్మదీశ్వరార్చనమున కంతరాయ
ముం ఘటించినాఁ డఖిలభూభవనభవన-భంజనవిజృంభమాణ ప్రభంజనుండు.

శా. స్తంభీభూత దిగంతపూరిత పయోదవ్రాతసంచాలనా
రంభోద్వేగసమేత దుర్భరతరా రావావదీర్షితైక స
ర్వాంభోజ ప్రభవాండభాండుడయు నాఁ డమూలతరిశ్వుండు ప్రా
రంభించెన్ బహుధాచరాచర సమగ్రధ్వంస సంచారమున్.

ఉ. స్థావరజంగమాత్మకము సర్వజగంబు తీణంబులో గత
స్థావరమై సహకరిత జంగమమయ్యెను, జంచలస్మసీ
జావళియున్ శిరఃకరకృతాభినయంబుల బాడఁజొచ్చె గ
ల్దొవెనా నిరంతరనిరర్థక జల్పనకల్పనాధ్వనిన్.

ఉ. త్రుల్లియు నిక్కినీల్లియును దూఁగియు వాగియు విట్టపీగియున్
గల్లును ద్రావువాఁడు ధనగర్వితుండున్ దుద కొక్కపెట్టనన్
చెల్లెద రెట్టు లట్టు చెలరేగియు నిట్టటు లూఁగులాడియున్
బెల్లు ధ్వనించి మించియు గుభిల్లునఁ గూలె మహీరుహావళుల్.

మ. వరలున్ నిశ్చలహాసధర్మము జగత్ప్రాణానుబంధంబులన్
బరిపర్జించిన యంతకాలము; జగత్ప్రాణానుబంధంబులన్
బరిపర్తింపఁగదా ఘటిల్లెను నభిరూపాతత్వక్షేత్ర మీ
నరణిన్ మాకని చాట నాటిప్రతత్సర్వావనీభావళుల్.

ఉ. భూతలమందఁబోలె సురభూములయందును భూతకోటికు
జ్జాతము గాక తప్ప దనసానదశావసరంబునన్ మహా
వాతము; నాఁడు బిట్టడలుపాటు ఘటింపఁగఁజేసె నమ్మహా
వాతవిజృంభణంబు భువి వారికిని దివివారికిం గటా!

శా. ఘోరాకారమరుత్ప్రియుక్తభయసంతోభంబునక మేము శీలు
కారారావము లాచరించునెడఁ గ్రేంకారారవం బొప్పఁ గాం
తారావాసమయూరవారము లొగి నాట్యంబు గావించె; నా
రారా! యొక్కరిభేద మింకొకరి కత్యామోదమానే కదా?

శా. పైకిఁ మైత్రి నటించి మాపతనముక వాంఛించు లోలోన, మ
మ్మాకాశమ్మునఁ జూచి యేచి పురు లల్లాడించుమాత్రంబునక
గేకివ్రాతము మాకుఁ గూర్చునని సంకేతించి వాక్రుచ్చు నీ
లోకం బింతటి గ్రుడ్డిదా యనుచు నాలో నేనె చింతించెదన్.

శా. స్ఫారంబై బహుభీతభూతమయి ఝంఝామారుతోద్భుప్రహుం
కారం బెందు విరామ మొండకయె యోంకారానుకారంబుతో
నీరేజప్రభవాంశభాండమునఁ దానిండంగ, సాక్షాన్మహాం
కారబ్రహ్మమయంబు లోకమనువాక్యం బప్పు డూహించితిన్.

౧౧

శా. నీరంధ్రాంబుధరవ్రజంబు, త్రిజగన్నిర్మూలనాథేలనా
పారీణానిలపాదతాడనములక బట్టాడి, బిట్టోడి, పె
ల్లారాటాడడి, బింకమెల్లఁ జెడి, నీరై నాటిరేయింగటా!
ప్రారంభించె మదేభతుండనిభధారాపాతముల్ ధాత్రికిన్.

చ. ప్రభువు ప్రకంఠనుండయినరాజ్యము త్యాజ్యముగాన రండురం
డభయముగల్గుదేశమున కభిముఖార, యటంచు శత్రుభూ
పుభయముపెపునక వలనపోయెను తెంపునఁ బోవజొచ్చెని
న్నభము దొలంగి పూఘనఘనాఘనముల్ మహికిం గ్రమంబునన్.

ఉ. ఆలయకాలకాలనిధుడైన ప్రభంజను తాడనంబులక
జీలియు ప్రిలియుక మివులఁ జందరవందరయైన మోపయో
దాలుల నుండి నాఁడు కురియందొడఁగె నడగండ్లుగూడఁ గీ
లాలముతోడి మాంసశకలమ్ములనీల నిరారలమ్మునన్.

ఉ. కొన్ని వనంబులందు నొకకొన్ని సముద్రములందు నికనుం
గొన్ని కొలంకులందు మఱికొన్ని మహానదులందు నీగతిక

గ్రన్ననఁ గూలె నీలమణికాంతులనేలు పయోదమాలికల్
మిన్నుదొలంగి దారుణవమీరణ మారణకారణంబునన్.

సీ. కలుషమృత్యుంగ కొక్కటన పెక్కట లత్యానందమునఁ గూడి యూడియాడి
సురుచిరబహుదివ్యసుందరీగాన రతిప్రమోదంబులఁ దేలిజేలి
మిన్నుమన్నరయ కీయున్నతి స్థిరమంచుఁ బోరానియాశలఁ బోయిపోయి
కటకట! తోడకుఁ బ్రకంపన బాధకు లోనై మనంబున లోఁగి లోఁగి
పొంకమును చింకమును జెడి పొరలువాటి - ముడుతలంబడి పెనువారమున మునిగి
సీరుగ్రమ్ముచు నాడుమానిఖలమేఘ - మాలికలు క్రమక్రమముగా నేలవ్రాలె.

ఉ. ఇచ్చటనుండి నేలఁబడసీక ననుం గృహ గాదుచున్న మా
నెచ్చెలి మబ్బులన్నియుఁజనెన్, బకువారఁ బడంగఁ బాండవుల్
సొచ్చినయింటివిపునకుఁ జొచ్చిన నాకును సక్రమంబుగా
వచ్చెను వంతు మారుతునివారఁబడన్ విధినిర్ణయంబునన్.

క. బలహీనులమగు మాపై - బలిసి విరోధించి కూల్చుఁబాల్పడిన మహా
బలుబలమును విధిబలము ప్ర - బలమగునెడఁ బ్రోచు భీమబలుఁ డున్నాడే ?

ఉ. నెక్కొని మిటనుండి తెగి నేలకురాలినరిక్క - నీతి, వి
ల్లెక్కిడి వ్యాధుఁడేయ గుఱియేటునఁ గూలిన పక్కిభాతి, నే
దిక్కును లేక నేనకట! తీవ్రతరంబగు మారుతాహతి
గ్రక్కునఁ గూలినా నొకయగాధమహార్ణవమధ్యమందునన్.

౧౨

ఆ. వె. కూలి సొమ్మసిల్లి కులమువారి కృపా - చారవిధుల నేదదేరి, వైవ
మా, భవార్ణవమున మఱలఁ ద్రోసితె యని-భోరుభోరుమనుచుఁ పొరలి యెడ్చి.

చ. క్రమముగఁ గన్ను విచ్చితిని గాంచితి లోకము, లోకమెల్ల సం
ద్రమె యనుకొంటి బుద్బుదవితానములే ప్రజలంచు నెంచితిన్
సమతయు శాంతి నిశ్చలత సాగనియిందలి సర్వజీవన
క్రమముల గుర్రెఱింగితి సగాధవిషాదపయోధి మునిగితిన్.

ఉ. సంతత మీయపారమగు సాగరమందలి జీవనంబుతో
సంతయు నంటి యంటనటు లేఁ జరియంపఁగనెంచి, దేనినా

శింతును నాశ్రయింతు వను చింతమునింగితిఁ గాని జీవనా
క్రాంతముగాని సాధనముగానఁగనైతిని నెన్నిభంగులన్.

ఉ. జీవనధర్మమూనియును జీవనమం దెటు లంటి యంటన
ట్లే విహరింపనేర్చు? నగరే వినిరే నెవరేని నన్ను? నా
కేవలపుక స్ఫురింప కెద నింతతలంచుకొలంది దోచు నా
నావిధసంశయములు మనముగ గలంచె దొలంచె ధైర్యమున్.

ఉ. ర మ్మిటురమ్ము సాగరతరంగములందు నుమూలలూఁగఁ జె
త్రమ్మగు కేళిమై గిరగిరక సుడులం దిరుగంగ నంచు, లే
శమ్మును దోచునీక నను సారెకు బిల్చెడువారిచేత స్వా
తమ్ము మఱింత నావశము దప్పె నయో పరమార్థచింతలన్.

మ. ఇవి కల్లోలము లిందుఁ జిక్కుకొనరా, దీవంక నావర్తముల్
తప్తలం గూడదు వీనియం, దట నగాధం బట్లుపోగూడ, దు
న్నవిధంబుండెదమన్న జీవనగతుల్ నన్నొక్కచో నిట్వసి
పవిలంఘ్యంబగు నిట్టిసాగరమునందా చేరితిక నైవమా!

క. స్పృహవిషనిధి యిది క్షీనో-దధియంట ! రత్నాకరమంట ! తన్మధ్యమునన్
బుధవంద్యుడు నారాయణు-దధివసియించునంట ! యివి యనౌచితులె కదా!

నీ. కామించి పెక్కుభంగము లోర్చి శృంగితో మైమఱుపూనె నీమద్గరంబు
క్రోధించి కలతిమికులముల నలయించి పొలియించె నీతిమింగిలము కొదమ
లోభించి యామిషలాభ మన్యులకీక మెసవక యొసఁగె నిమ్ముసలి మొసలి
మోహించి స్వకుటుంబమును మేపు చాకొన్న పయి మీలకొనంగ దీపాడుర్పుషము
మదమునక గ్రాహమును గడుమత్సరమున - మకరమును నీట బోరాడుటకుఁ దొడంగ
నకట ! దుర్గుణాబులకెల్ల నాలయంబు-సకలభయహేతుభూత మీసాగరంబు.

ఉ. రాగముపోదు, త్యాగమనరాదు, విరాగముగల్గి, దింద్రియో
ద్యోగము మాఱ, దెయ్యెడల యోగము సాగదు, సర్వజంతుసం
భోగవిలాసలాలనము భూతవినాశనహేతుభూత మీ
సాగర మెట్టిబుద్ధిబలశాలికినైనను నీదరా దహో !

ఉ. జీవనమందు భ్రాంతిపడి చిక్కుకొనందగ దిందుఁ బెక్కు న
క్రావళు లుండు నెంతటిమహాబలునే స్థబళించుచుండు; దం

తావళవల్లభంబు ఘననక్రముఖంబునఁ జిక్కి స్రుక్కఁగా
రావలసెంగదా మును మురారి వికుంఠమునుండి ధాత్రికిన్.

౧౩

ఇ. కారాకూరము, నక్రవిక్రమ, ముదగ్రగ్రాహచక్రమ్ము, దు
ర్వారోత్తుంగతరంగవారముగు పారావారమున్ సంతత
శ్రీరామకీర్తినాథపాదయుగళీసేవారత్ని, యోగి సం
సారంబుం దరియించుచందమున మున్ సామిరి లంఘింపఁడే.

ఉ. చంచలకన్నఁ జంచలము నర్వవిధమ్ముల మర్కటంబు; క
ల్పించె నయారె దాని కమలీమనయోగమహత్వసిద్ధి, దా
టించె మహానముద్రము! ఘటించె జగజ్జనపూజనమ్ము! నే
మంచు నుతింపవచ్చు మహిమాధ్యము శ్రీరఘరామనామమున్.

ఉ. రామ, రమాభిరామ, రఘురామ, యశోధనరామ, జానకీ
రామ, పయోజమిత్రకులరంజనరామ, యయోధ్యరామ, సు
త్రామముఖాఖిలామరవితాననతాంఘ్రిసరోజరామ, శ్రీ
రామ, సదాశ్రీతప్రకరరక్షకరామ, సమోసమోసమః.

ఉ. అష్టలుదీర వెన్నటికి; సష్టలుదీరక పుట్టుచావులున్
దప్పవు; పుట్టుచావులటు తప్పనిచోట విముక్తిగల్గ; దో
యొప్పులకుప్పు, ఓయినకులోద్వహ, ఓరఘరామచంద్ర, ఈ
యష్టలకుప్పునుండి యెట్టలైన ననుం దరిజేర్చి ప్రావవే.

ఇ. ధూతప్రక్కృతపాతకమ్ములు, జగత్పూతంబులున్ మంగళ
ప్రాతమ్ముల్ భవదీయచారుచరణాబ్జాతమ్ము లాసించినా
నేతద్భూతమయాశృతిన్ విడిచి నేనెంతేని ముక్తాకృతిన్
జేతుఁజ్రీతి నహింపఁజేయఁగదవే సీతామనోవల్లభా!

ఉ. భక్తజనావనాంకమును భానుకులాభరణంబ, యిట్టిచో
రిక్త మొనర్చు బోక ప్రసరింపఁగఁ జేయఁగదయ్య, హూక్తికా
సక్తిని నున్న నావయిని జల్లని నీకనుదోయి వెంబడిక
ప్రాక్తనకర్మపాక పరిపాకభిపాక విలోకలోకముల్.

ఈ భక్తవిజయ గ్రంథము మహారాష్ట్రదేశమునం దనవరించిన మహామహిమగల జ్ఞానులచే కల్పింపబడిన మహాభక్తుల చరిత్రముల వన్నిటిని గైకొని సకల జనలను ముగ్ధముగ బోధపఱచునట్లు లేమిదన నైన ముగా వ్రాయబడినది. ఈభక్తుల చరిత్రములలో వొక్కొక భక్తుని చరిత్రమును ఒక్కొక విభాగమైన విషయమును దేయించియును, ఆ విషయమును జ్ఞప్తియందుదిద్దొని యారీతిగాఁ బ్రవర్తించువారికి యిహలోకమునందు విశేష శ్రీయు, పరలోకమునందు ముక్తియు లభ్యమై యుండును.

ఎట్టివారికిని, నీతియందునువారికిని, యాత్మార్థము మహాపాపారి యగును. ఎట్లు? భక్తియేకదా ప్రాధాన్యము. కావున భక్తులకిది, భక్తిలేనవారికి, వివేకిని, అవివేకిని, నీతిజ్ఞుడను భర్తాసర్వభేదము పరార్థమైనట్లు లక్షణమును బోధించుటచేటి యిది సకలమైనవారికిని పఠనప్రయోజనము చేరనే కరపప్రయోజనము వోనందును.

ఈభక్తమును జనుప్రవారికి
మనశ్శాంతి కల్గును. లోకము
లోని పరిపాఠమువలె దుఃఖ
మున్ను నివృత్తియగును. మహా
దుఃఖమునే పరితపించు పూర్వ
యవేదన మనవివ్యాధికి మం
ది మందుగా మందును.

ఆదిపాండురంగ
భక్తవిజయము
అయిదుభాగములు
కోయిల్ భనాల దేవరాజ దాసులవారిచే
రచియింపఁ బడినది
రాయల్ వెజాలో సుమారు 1000 పుటలు గలది
గ్లసుకాగితములపై ముద్రింపబడి
కాగితోబిందు చేయబడి
20 ఆఫ్టోవ్ పేజులుల చేర్చబడ్డది.
వల 6-0-0. పోస్టల్ ప్రత్యేకం

ఇట్టి పుస్తకం మన యా
మహాగ్రంథమును జరిపినయె
డల, పుణ్యపాప వివేచనము
సమస్తముగాఁ దేయబడును.
అనగా ఎట్టి వారి వైషమ
సన్మాన్యమునందే పోవునట్లు
చేయుట కిది సాధనమైన
మహాగ్రంథము.

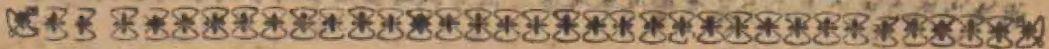
ఈల పాఠిక విషయములయందే సునిగియుండువాడైనను ఒక్కసారి దీనిని జనుప్రసేది, అతడు పాఠము ద్విక విషయాభిముఖుడు గావచ్చునను సన్మాన్యమునందుఁ బ్రవేశింపకపోయినను, గురుభక్తియు, దైవభక్తియు, భాగవదజనభక్తియు కలబాడుగా నుండును. మేము చెప్పినట్టి విషయములెల్ల ఈ గ్రంథములో లేదని నిరూపించు వారికి దీనివెలను మరల మీకిచ్చుటకు అభ్యంతరము లేదు. ఇది ముమ్మాటికిని సత్యము. ఇంతకంటె దృఢవాక్య మేమి మేము చెప్పగలము.

ఈభక్తము తీయునపుడు, ఎమ్.ఆది అందు కంపెని కేరన్న దాయని మానితీయండి, లేనియెడల మోసపోదురు.

వలయువారలు:-

ఎమ్. ఆది అందు కంపెని,

పుస్తకాగారము, (అహ్మద్ బిల్డింగ్స్) 11/288, ఎస్.ప్లనేట్, మదరాస్.

రత్న త్రయము

అశోకవటి

మాతులుగరసాయనము

(గర్భాశయరోగవివారణ)

(గర్భిణి స్త్రీలకు నుత్తమమైన రసాయనము)

స్త్రీలకుగలగు ఋతుశూల (సుట్టుకట్టు) నిర్మూలము చేయును. స్త్రీలకుగలగు తెలుపు మొలగురోగములను నివరించి సంతానవృద్ధినిగరించు ప్రపంచముఖము ననుభవించునట్లు చేయును. బుడ్డి 1 క రూ. 3-8-0.

స్త్రీలు గర్భముధరించునవిమోచనం ప్రభవించువరకు విముచక నీవించిన వాంతులు, బలహీనము మున్నగు రోగములను పోగొట్టి సుఖప్రసవమును గలుగజేయును. బుడ్డి 1 క రూ. 1-12-0

అబలాసంజీవని

క్యాటలాగుకోరువారికి ప్రచితముగా పంపబడును.

ఆయుర్వేదాశ్రమం

(స్త్రీల మదమూర్ఖులకు సిద్ధావధము) బుడ్డి 1 క రూ. 1-12-0.

151, గోవిందప్పనాయనివీధి. బ్రాంచి 183, బ్రాడ్యే. పోస్టుబాక్సు 287, మదరాసు.

శ్రీ లక్ష్మీ వర్కుసు

నగలవర్తకులు, డైమండు సెట్టరులు

పరిశ్రమశాల, నెం 2/19 కాశీచాట్టి వీధి, బార్లిబాను, మదరాసు.

ప్రదర్శనగదులు, నెం 8, కాశీచాట్టివీధి, జి. టి. మదరాసు.

మావద్ద ఒక ఆర్డరు ఇచ్చిన మీ కన్నియు విశదమగును.

మిక్కిలి అవధానము, ప్రఖ్యాతిగడించిన పనివారిచే చేయు బంగారు చెండికగలను, ఇతర సామానులను తయారు చేయుచున్నాము. ఎట్టిరకము, పైకాకావనినను మాద్ద నమ్మి.

సంగంబంగారుకు, చెండికి పూచీచెక్కము.

ముఖ్యగమంపు:—నీరుగలముల తోడులు, వీరములు, కాపులు మొదలగు వాటియందుకూడ మాకు నుంచి అవధానముగలను.

తండ్రివీలాసం "సత్యవర్కుసు"

ప్రొప్రైటరు నె. సత్యనారాయణచారి

చి. భగవంతుని కనుబొమ్మను కనకము, వక్రతనమువారి ను
స్పృశితి నొనగొన్నవారము; బుద్ధిబలము మాత్రమున, సకల
విద్యావిద్యుత్తాపమును బోవిడి నెవ్వరిచిత్తమునను
కర్మము నొందఁ జేయుము దయానిధి, రామ, రఘునాథభూతమా!

౧౪

కా. అయ్యమ్మా! మొకలెల్ల జల్లుమను నేనా? బాప్తు నాకేమిరా
నమ్ముచు? నిమ్మిదివలెనట్లుచును వాయుగంటు; బాత్మక భయం
బమ్ముక; బాగలమున్న బా ప్పెలుగ రాకమ్ముక; భయంబేల? నా
కియ్యిట్ల బడుకంటె గొప్పదను ము వేమన్న దూహించినా.

చి. కుసుమదళితాంబకుంకరకాంతాని రాశిశీలి నా
కన్యమకొంట కట్టిసమయమ్మనుగా ను. నుటిచిమ్మాలె
దన్నవియునుదోన; బుద్ధిక భయంబడ నిమిటి? కింకరుక సుధం
బప్రకాశా నమ్మచేపము దయామనుష్ఠులు; జూచె నేముకో.

చి. కళలు తోలంగి రాహుప్రముఖులునఁ జిక్కి విముక్తమైన య
స్థిలతియలవానిగా భవశమై కనవచ్చు సుధాంశులింబ మ
ల్లలితియలవానిగా భవశమై కనవచ్చు నానాశీను; ని
మ్ముల ననునూడ నిశ్చిగురు ముక్తి మొదమ్ముచే ఎమ్ముకోదధికో?

మ. భవశంజ్జన కొలవాని గంటికినమగ్నంక గమక వింతగా
భవశంజ్జె కనవచ్చు; కట్టి బాపు నేతత్సాగిరంటు &
తి నవనాశిక, నమస్కము తెనె, జొంటిం బా ముప్పొంగు; ని
నవిశేయంబునారఁ త్వి మొన జొండంబులిరానోకదా!

కా. హేయం బంటిం నాగిరంటు; నిపుడొకెంక ముగ్ధీతి సు
క్రేయంబక సుధదాయకంబుల నుమం జూపితు; నెదేనియు
క్రేయోక్రేయవిదారెల్లయము భావించుటకు నానక
స్థాయత్తిమ్ముల చిత్తమ్మత్తి కనుపార్యతైర భావించుక.

కా. కన్యలంబులు గావరా వెనక, వైకల్యంబులే కాల్గిన
కుంబ బుండంబునఁచె. పాదకంఠోద్యోగము నిలానిరా

పోల్చుచున్నాను. అయితే, వాళ్ళ జాతికి పాప వారసుల సా-
క్షాత్తులనుగా వామనాత్మకమును ముక్తావధాన కర్మము చేశాం.

౧౫

గీ. భవతమమును ముక్తావధానమును వివక్షతేజమును సాక్షాత్తులను వేరేము!
సాగరవివాహమును గూడలమునైతి-విముక్తావధానమును ముక్తావధానము.

మ. నామమునైతి భవతమమును ముక్తావధానమును వివక్షతేజమును సాక్షాత్తులను
వివక్షతేజమునైతి తేజ మును సాగరవివాహమును, నామమును
భవతమమునైతి, నామమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
సాగరవివాహమును ముక్తావధానమును, నామమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును.

క. ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును.

క. అది ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును.

మ. వివక్షతేజమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును.

గీ. సాగరవివాహమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును.

మ. కల వివక్షతేజమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును
ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును ముక్తావధానమును.

అరవింద

భాషాసంప్రదాయములు

శ్రీ పరవస్తు వెంటిటరామానుజస్వామిగారు, యం. ఏ.

1. 'ఇండో-యూరపియన్'

భాషాకుటుంబనామములు

భాషలను బ్రహ్మప్రస్థయశాస్త్రియను బట్టి భాషాశాస్త్రజ్ఞులు కుటుంబములుగా విభజించియున్నారు. వానిలో సంస్కృతముతో సంబంధించిన కుటుంబమునకు 'ఇండో-యూరపియన్' (Indo-European) కుటుంబమనియు, 'ఇండో-జర్మనిక్' (Indo-Germanic) కుటుంబమనియును వ వివరము కలదు. ఈ కుటుంబము లోని భాషలు చాలవలెను హిందూ దేశము లోను 'యూరప్' (Europe)

వ్యాసకర్త

భాషలలోను వ్యవహరింపబడుచుండుటలన దీనికి 'ఇండో-యూరపియన్' భాషాకుటుంబమను వ్యవహారము సంభవించినది. మరియు నీకుటుంబములోని భాషలలో నేనియును సంస్కృతము వ్యవహరింపబడుచుండునది హిందూ దేశమునందు నున్నగా లేనియు, 'జర్మనీ' భాషవ్యవహరింపబడుచుండునది 'జర్మనీ' (Germany) దేశమునందు పశ్చిమముగా లేనదియు ఎలలపటమున నీకుటుంబమునకు 'ఇండో-జర్మనిక్' భాషాకుటుంబమనుకేరు వచ్చినది. కాని యిటీవల 'జర్మనిక్' భాష వ్యవహరింపబడునది దేశమునందు బహుముగానున్న కేలియలో వ్యవహరింపబడుచున్న 'కెల్టిక్' (Celtic) భాషకూడ నీకుటుంబములో చేరినదని తెలిపింతుటచే నీకుటుంబమునకు వై నామముకంటె 'ఇండో-కెల్టిక్' (Indo-Keltic) భాషాకుటుంబ మనునామము యుక్త

వివరమును భాషాశాస్త్రజ్ఞుల వ్యాఖ్య నీనామమును వ్యవహరించుచుండలేదు. 'ఆర్యన్' (Aryan) అను నామమునుపాటి కొందరు పూర్వమువాడియుండేరి కాని యిది ప్రస్తుత విాకుటుంబములో చేరిన యొకభాషకేరుగా వ్యవహరింపబడుచున్నది.

2. 'ఇండో-యూరపియన్' కుటుంబభాషలు

ఈకుటుంబములో చేరిన భాషలన్నిటిని వివరించి వానిమీదను సంబంధితమునుబట్టి వాని నీక్రిందిరీతి ననిమిదభాషలుగా భాషాశాస్త్రజ్ఞులు విభజము చేయున్నారు.

1. ఆర్యన్ (Aryan)
2. ఆర్మీనియన్ (Armenian)
3. ఆల్బేనియన్ (Albanian)
4. బొల్టో-స్లావోనిక్ (Bolto-Slavonic)
5. గ్రీక్ లేదా హెల్లనిక్ (Greek or Hellanic)
6. ఇటాలిక్ (Italic)
7. కెల్టిక్ (Celtic)
8. జర్మనిక్ (Germanic)

దీనిలో మొదటివారునభాషలలో చేరిన భాషలకు 'సెలిమ్' (salem) భాషనియు, చివర వారునభాషలలో చేరినవానికి 'సెంటుమ్' (Centum) భాషలనియు సంజ్ఞకలదు. 'లాటిన్' (Latin) భాష 'ఇటాలిక్' భాషలో చేరియున్నది. 'గోథిక్' (Gothic), 'హైజర్మన్' (High German), 'ఇంగ్లీష్' (English) అను నీయీకుటుంబమునకు 'జర్మనిక్' భాషలలో చేరియున్నవి. ప్రాచీన 'ఇంగ్లీష్' భాషకు 'ఎంగ్లో-సాక్షన్' (Anglo-Saxon) అనునామాంతరము కలదు. 'లిథునియన్' (Lithuanian), 'లెటోనియన్'

(Slavonic), 'రష్యన్' (Russian) అనుభావము 'కాట్టో-స్లావోన్' కాబట్టి వేరియున్నది. 'ఎరిష్' (Irish) భాష 'ఇర్లిష్' కాబట్టినియున్నది. 'అయోనిక్' (Ionic), 'యాటిక్' (Attic), 'డోరిక్' (Doric) అనుమొదలగునది 'గ్రీక్' భాషాభేదములు.

3. ఆర్యభాషలు

పారసీక దేశపుభాషలను హిందూ దేశములోని భాషలను (మా. ౩.) 'ఆర్యన్' కాబట్టి వేరియున్నది. పారసీక దేశపుభాషలను 'ఎరేరియన్' (Iranian) భాషమని వాచాంతరము కలదు. ప్రాచీనమున 'ఎరేరియన్' భాష 'అవెస్తా' (Avesta) యనియు 'ప్రాచీనపర్షియన్' అనియు కంఠాక్షరములుగా వచ్చినది. పాతపర్షియన్ భాషలను 'అవెస్తా' (Avesta) లోనిభాషయనుటవలన దానికి 'అవెస్తా' యనువాచము కలిగెను. క్రీస్తుశకమునకు ముందు 500 సంవత్సరప్రాంతమున పారసీక దేశమునెలమందైన 'దేరియస్' (Darius) మొదలగురాజులకాసనములలోనిభాషను ప్రాచీన 'పర్షియన్' అనివ్యవహరింతురు. అయితరువారికాలమున పారసీక దేశములో వ్యవహరింపబడుచుండిన భాషను 'పహ్లావి' (Pahlavi) యనిపేరు. 'ఆఫ్ఘన్' (Afghan) 'బెలూచీ' (Beluchi) అనునవి 'పర్షియన్' మొదలగునవి ప్రస్తుతము వ్యవహరియలోనున్న 'ఎరేరియన్' భాషలు.

'ఎరేరియన్' భాషలలో ప్రాచీనమైనదను 'అవెస్తా' భాషమను, హిందూ దేశపుభాషలలో ప్రాచీనమైనదియగు 'వేది' సంస్కృతిభాషలకును బర్హతమైనదియగు 'సకాబులలో'నుండుసంబంధముకంటే నిధికసంబంధముగ వుండుచే పారసీక దేశపుభాషలను హిందూ దేశములోని భాషలను నొకకాబట్టి జేర్చబడినది. 'అవెస్తా' భాషమను, సంస్కృతిభాషమను,నుండు సంబంధ మిక్రిందను జూపబడినది.

'అవెస్తా' భాషలోని యేపదమునైనను దానివర్ణములలో స్వల్పమార్పును జేసి సంస్కృతిపదములోనికి మార్చవచ్చును. ఈవిధమున 'అవెస్తా' లోనియొక మంత్రము వ్రాయబడియున్నది.

iam amavantam yazatam
suram damohu sevistam
mitram yazai zaotrabyo

నిమిష భర్తములలో స్వల్పములను మార్పులను జేసి యీ క్రొవెటోమున వైదిక భాషలోనికి మార్చవచ్చును.

“రం ఆవంతం యజతమ్

శూరం ధామసు కేవిష్టమ్

మిత్రం యజై హోత్రాభ్యో”

ఇట్లు స్వరూపమునందే కాక మాతృభాషలోని వర్ణములమార్పునందును వ్యాకరణమునందును గూడ 'అవెస్తా' భాష విశేషముగా సంస్కృతిమును బోలియున్నది. మాతృభాషలోని య, ఐ, అను రెండు వర్ణములను పాశ్చాత్య భాషలలో పాహువ్యముగా మార్పును బొందక నిజస్వరూపములతో నుండిగా సంస్కృతిమున మంత్రము అ(అ) కారములోనికి మారినది.

'అవెస్తా' భాషలోహూవి సంస్కృతిమునందువలెనే యీ రెండువర్ణములను అ(అ) కారములోనికి మారినది

సం. చ, అవె—ca, లాటిక్—que

సం. పంచ, అవె—panca, గ్రీక్—pente;
లాటిక్—quinque

సం. ఆధాత్, అవె—dat, గ్రీక్—thesi

వై. ఆస్తా, అవె—asta, గ్రీక్—okto

సం. ధరంతి, ప్రా, పర్షియన్—aparam,
గ్రీక్—epheron

సం. ఆసు, అవె—asus, గ్రీక్—okus

సం. దదాతి, అవె—dadaiti, గ్రీక్—didosi

మాతృభాషలోని యపృష్టమైన అమ్మ(అ) మిగిలినభాషలలో ఆకారముగా నగపడుచున్నది 'అవెస్తా' భాషలోసంస్కృతిములోవలెవికారములోనికిమారినది.

సం. పితా, అవె—pita, గ్రీక్—pater,
లాటిక్—pater

సం. మిత్ర, అవె—mita, గ్రీక్—metron

కుబంతములలోహూవి 'అవెస్తా' భాషమను సంస్కృతిమునందును విశేషసంబంధముగవడుచున్నది.

సంస్కృతమునందున్నట్లే ఈ భాషయందునున్నది. ఇది మిదివిధ ప్రలుకు, మా. దునదియలును, మా. హి. ంగము లను గలవు. 'అచెస్తా' భాషలోని సుప్రసిద్ధియను గను నారికి సంస్కృతప్రత్యయములతో రాష్ట్రీకీయము లేయవులకు నారిప్రత్యయ సంస్కృతప్రత్యయములును నీలింప నీయవలసివది.

ఏకవచనము

బహువచనము

అచెస్తా సంస్కృతము	అచెస్తా సంస్కృతము
1. s న (as)-o-a అస్	
2. (a) m (అ)మ్ (ns-as)-o-a కస్-అస్	
3. a ఆ bis భిస్	
4. e ఏ (byas)-byo భ్యస్	
5. (a) t ఆత్ (byas)-byo భ్యస్	
6. (as)-o-s అస్,-స్, am ఆమ్	
(s)-he-hya స్మ	
7. i ఐ (su)-hu కు	
8. - (as)-o, a అస్	

అజంతిశబ్దముల వల్ల బహువచనమున 'అచెస్తా' భాషలోగూడ నకార మగవడుదున్నది. 'అచె' yasnānam 'సంస్కృ' యానామ్, విభిక్తిములు కూడ నీ యందుభాషలోను జాలనగును సమానిముగానే యున్నది.

'అచెస్తా' భాషలోగూడ విశేషములు నాకు నానకములులే విభక్తిప్రత్యయములకు గ్రహించును. తరతమప్రత్యయము 'అచెస్తా' భాషలో tara, tama అను రూపములతోను, ఈ యాస్మిన్ ప్రత్యయములు yas, ista అను రూపములతోను ఉన్నది.

సంఖ్యావాచకశబ్దములలో నీ రెండుభాషలకును నుండు సలుంధ మిక్రిందియుదాహరణములనిన స్పష్ట పడిగలదు.

అచెస్తా సంస్కృతము	అచెస్తా సంస్కృతము
aeva ఏవ	{ frātama ప్రథమ
dva ద్వ	{ paorya పూర్వ
	bitya ద్వితీయ

thri త్రి	thritya తృతీయ
cathwar చత్వార	turya తుర్వ
panca పంచ	thuhda పంచభ (పై)
hasas షష్	hstva షష్ట
hapta సప్త	haptatha సప్తభ (పై)
asta అష్ట	astama అష్టమ
nava నవ	nauma నవమ
dasa దశ	dasema దశమ
visati వింశతి	etc
sata శత	

సంస్కృతములలోగూడ 'అచెస్తా' సంస్కృత భాషలు రెంటిని విశేషసలుంధ మగవడుదున్నది.

ఏకవచనము

బహువచనము

అచెస్తా సంస్కృతము అచెస్తా సంస్కృతము

1. azam అహమ్	vacm వాయమ్
2. mam ma మామ్ మా	ahima no అహ్మికామానా
4. mavya me మయామే	ahmahya no అహ్మ్యానం
5. mat మత్	ahmat అహ్మత్
6. mama me మమ మే	ahmakam no అహ్మకామానం
1. tum tu త్వం	yuzam యూయామ్
2. twam, tva త్వమ్ త్వ	vo మా
3. tva త్వ (పై)	[త్వం మా
4. taha te తే	yusmaoyo, vo యుమ్మ్యో
5. twat త్వత్	yusmai యుమ్మ్యై
6. tava te తే	yusmakam, vo యుమ్మ్యాకామ్

ఇట్లేసన్నిహితములగు మిగత సంఖ్యావాచకశబ్దములలోగూడ విశేషములున్నవి. ఇవి తిలంబిశ్చితులలో సంబంధము నీరంగులగును. సంఖ్యాభాషలోని కొన్ని తిత్వార్థములు నీలింప నీయవలసివది.

ఏకవచనము

బహువచనము

అచెస్తా సంస్కృతము	అచెస్తా సంస్కృతము
1. mi-m మిమ్	mahi-ma మహి-మ
2. hi-s హి-స్	tha-ta త-త
3. ti-t తి-త్	nti-n త్తి-న్
di	ta త
8. -tu -కు	ntu కు

ఇట్లే మిగిలిన వర్ణములలో కూడ నీ కేసుభావమును విశేషసంబంధ మగపడుచున్నది. సంస్కృతములోని లకారములన్నియును 'అవెస్తా' భావమునూడ నగపడుచున్నది. వేదములో మాత్ర మగపడుచున్నట్లు కూడ గలదు. లకారార్థములనూడ రంకుభావములను సమానముగానే యుండును సామ్యత్యమును పుటకు కొన్ని తిలకితరూపము లీక్రింద నుదాహరింపబడినవి.

అవెస్తా సంస్కృతము	అవెస్తా సంస్కృతము	
dadami దదామి	dadarsa దదర్య	
karnaomi కృణోమి(వై)	dadara దధార	
frinami (ఓదామి)	dat,dama అధాత్,అధామ	
barois భరః	zizanat అజీజనత్	
barant భరంత	masta అమస్త	
fravalisya ప్రవల్యిష్యమి	raocayeti రోచయతి	
busyant భవిష్యంత	namahyati నమస్యతి	
maryate మ్రియతే	zaozaoti జోజాతితి	

వైయుదాహరణములమట్టి 'అవెస్తా' భావమునూడ, కర్మశీలప్రయోగము జీవంతమును, యంతరిమును నానుధాతులైన నుచలనవి యున్నవిని స్పష్టపడుచున్నది. కృష్ణశ్లోకములలోనూడ 'అవెస్తా' భావ సంస్కృతమున విశేషముగా పోలియున్నది.

'అవె'- ta త.జ. uhta ఉత్త, raodita గురితి
'అవె'-ya య త. patiricya-ప్రతిరిచ్య

ఈమన్వర్థమున వేదమునందులకె 'అవెస్తా' భావమునూడ ననేకప్రత్యయములు గలవు.

'అవె' deradyai	'వై'-దైర్ది	ఉ. దిబదైర్ది
'అవె' karatae	'వై'-తైర్ది	" ఇత్తైర్ది
'అవె' avamhe	'వై'-అవె	" చక్రవై
'అవె' vidvanoī	'వై'-మనె వనె	" విద్యవై

ఇంత యత్యంతసంబంధము 'ఇందో-యూరేయిక్' కాశ్మీరలో దేనిని గనబడుటలేదు. ఆకారమును బలన భిన్న దేశములలో వ్యవహరింపబడుచున్నవ 'అవెస్తా' మొదలగు 'వరేనియన్' భావమును, సంస్కృతమును బలన హిందూదేశములోని భావము నొకకాశ్మీర

కర్మబడివది. నాలుగవేలసంవత్సరములకుబాగ్య నూరంకుభావమును నేకభావగా నుండినవి భాషాప్రత్యక్షాల యశ్చిప్రాయము.

4. హిందూదేశపుభావము - వైదికసంస్కృత ప్రాకృతభావములకుండు వరస్పరిసంబంధము.

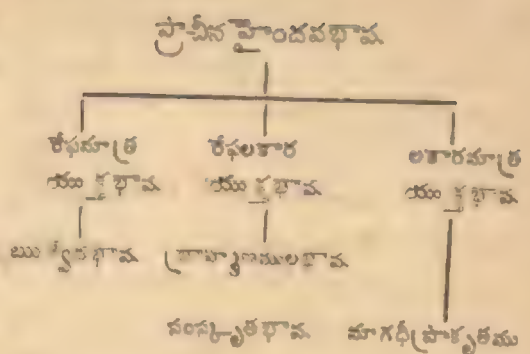
హిందూదేశములోని భావముల వైదికభావ ప్రాచీనతనువైయున్నది. ఋగ్వేదాదివైదికగ్రంథములలోనాత్రమే యగపడుటచే దీని కీ నామము కలిగినది. ఇది 8500 సంవత్సరములకుబాగ్యము 'పంజాబ్' (The Punjab) దేశములో వ్యవహరింపబడుచుండెడిది. తరువాత ననగా 2500 సంవత్సరములకుబాగ్యము సంస్కృతభావ వ్యవహారములోనికి వచ్చినది. ఋగ్వేదరచనాకాలమున 'పంజాబ్' దేశమునకు సుమారుగానుండు దేశములో వ్యవహరింపబడుచుండిన వైదికభిన్నమును మరియుకభావ నుండి యీ సంస్కృతభావ జన్మించినదని ముందు తెలుపబడును. కాశ్మీరత్రైగ్రంథములలోని నాకీ భావమును, సంస్కృత నాటకములలోని ప్రాకృతభావమును, సుమారు 2000 సంవత్సరములకుక్రిందను సంస్కృత భావకుప్రకృతియై భావముండి పుట్టివట్లు లేయునున్నది. ప్రాకృతభావములో కొన్ని చిద భావనుండికూడ పుట్టియున్నవి. (సహోద్రస్త్రి), కాదనీసి,నాగధి,వైశాచి, ఆపర్ణింశేయ మున్నుననవి ప్రాకృతభావభేదములు. తత్వదేశస్వభావములన నాయుభావల కామాదేర్లు వచ్చియుండుచున్నవి. ఈప్రాకృతభావములనుండియే యిప్పుడు వైదికహిందూభావములో వ్యవహరింపబడుచున్న హిందీ, మరాఠీ, బెంగాలీ, పంజాబీ, గుజరాతీ, సింధీ, బ్రహ్మము మొదలగుభావలు జన్మించినవి. ఇవి పుట్టి సుమారు 1000 సంవత్సరములై యుండుచున్నవి.

సంస్కృతభావ వైదికభాషాజన్యమని భాషాకాస్త్రజ్ఞులు భావ్యము తలంపదుండిరి. ఇట్లెల ఈయశ్చిప్రాయము నెరిచునది కాదనియు, సంస్కృతభావ వైదికయుగమున వ్యవహరింపబడుచుండిన వైదికభాషాభిన్నమును భాషాంతరమునుండి జన్మించినదనియు నీక్రిందికారణములచే వారు తలంపనానంభించిరి. ఋగ్వేదభావయందు లకార వాచివ్యులననులలో నగపడు

మన్నది. అదియేవను నవినభాగములలోనే యగపదు
మన్నది. సంస్కృతభాషయందలి లకారయన్తపద
ములు బుద్ధ్యవమున మన్నయెడల నది రేఖయున్తముగా
నుండును. సంస్కృతభాషయందు రేఖలకారములం
నిండును నమానముగా వ్యవహరింపబడుచున్నవి. ప్రాచ్య
ముల భాషలో హివి సంస్కృతభాషయందునదేనే
రేఖయ్యెములును వక్షపముచున్నవి. ప్రాచ్యభాషలలో
నెల్ల మార్పుచను నాగధీభాషలో రేఖలు లేనే లేదు.
'పంచాంగ' దేశమునకు పశ్చిమముగానుండు పానసీ దేశ
ములో వ్యవహరింపబడుచున్న 'పరేరియన్' భాషలలో
రేఖ పేగాని లకార మగపదలు లేదు. కాబట్టి మనదీ
దేశములో ప్రాచీనకాలమున బట్టియును లకారములేని
భాషలును, మార్పున రేఖములేని భాషలును వ్యవహార
ములో నుండినట్లు లోమమిచ్చును. ప్రాచ్యములు నచి
యింపబడిన మన్న రేఖభాషలలో మాత్రము రెండువర్గ
ములును వ్యవహరింపబడు నుండినవి. ఆవిగా ప్రాచ్యకా
లమున నుద్భవించి ధ్వనిములో మానుభాషలు వ్యవ
హరింపబడుచుండిన ట్లూహింపవలయున్నది. వానికి
విశేషభేదము లేకపోయినను రేఖలకారములప్రయో
మనమాత్రము భేదముండినట్లు స్పష్టముగా చెప్పవచ్చును.
పశ్చిమభాషలలో రేఖయున్తభాషయు, మార్పుభాగమున
లకారయున్తభాషయు, నీ రెండింటిని మధ్యదేశమున రేఖ
లకారయున్తభాషయు, వ్యవహరింపబడుచుండినవి. ఇవి
యన్నియును వ్యావహారికభాషలు; వీనిలో పశ్చి
మభాషనుండి వైదిక భాషయు, మధ్యదేశభాషనుండి
సంస్కృతభాషయు, మార్పుభాషనుండి మాగధీప్రాకృ
తమును నేర్పడినవి. కాగా సంస్కృతభాష వైదికభాష
నుండి యుత్పన్నమైనదికాదనియు, వాకాలమున వైదిక
భాష వ్యవహరింపబడుదేశమునకు మార్పుగానుండుచున్న
దేశమున వ్యవహరింపబడుచుండిన పరిమిత భాషనుండి
పుట్టినదనియు తెలియబడుచున్నది. వైదిక భాషలో
నగపదలకారయున్తమునపదములు మధ్యదేశభాషనుండి
గ్రహింపబడినవనియు నూహించునది.

వైదిక సంస్కృతభాషల పరస్పర సంబంధ మీ
క్రింది విధమున నూహింపవచ్చును:

ఇకను సంస్కృతప్రాకృతభాషల సంబంధమును
నిరించి కొంచెము విశ్లేషణచేయున్నది. ప్రాచ్య
వ్యాకరణ శాస్త్రలందరును ప్రాచ్యభాషలను సంస్కృతము
పాక్షాత్తుగాగాని, పరంపరగాగాని ప్రకృతియని చెప్పి
యున్నారు.

‘ప్రకృతిః సంస్కృతం తిత్రి భవం ప్రాకృతమన్యతే,
తేషాం సంస్కృతాక్ స్యాత్.....’

వీరు సంస్కృతపదములను దీక్షికాని వానినుండి
తత్సమావార్ధకములని ప్రాకృతపదములను, వ్యాకరణ
లోపవర్ణాగమములను బోధించి నిశ్చయచేయుదురు. అట్లు
చేయుటకు సరిపడినపుడు ప్రాకృతపదములను సంస్కృత
పదముల కాదేములుగా బోధించెదరు.

‘ఉ దిక్షు వృత్తివయో, లగనశ్చే,
యస్త్వయో, వస్తస్యహితథర్వా.’

తత్సమములనియు తత్సమములనియు దేశ్యము
లనియు ప్రాకృతపదములను మూడువిధములుగా విభ
జించియున్నారు.

‘తస్యవం తస్మిమం తేరి ద్వేధా దేశ్యం చ కేచన.’

వీనిలో మొనటిలానిపదములకే వ్యాకరణములలో
లక్షణము వ్రాయబడియుండును. అదేశ్యములన్నియు
సామాన్యముగా దేశ్యములలో లేదును.

ఇట్లుప్రాకృతపదముల నన్నిటిని సంస్కృతము
నుండి పొందించుటకు వ్యాకరణకర్తలు ప్రయత్నించినను
గొన్నిప్రాకృతరూపములు మాత్రము సంస్కృతీకరణ
ములు కావని మనము నిశ్చయముగా తెప్పలము.
వీనిలో కొన్ని వైదికభాషలో సంబంధించియున్నవి.

ఏ మీరు కామినించాల్సెలమునుచూత్రమే వాడవలెను?

(పిజ్జిస్టరు చేయబడినది)

ఎందుకనగా :

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಂ ಬಹು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮೊದಲಿ.

అనుభవమును బట్టి మనము గ్రహించుచున్నది.

కామినీయ్యైతలము వెంట్రికలు పొడవుగాను, చలము
గాను కాంతిగాను వెదురుటకు
లోచ్యము.

అందుచేత ఈ కార్యక్రమం విజయవంతం
కావలసిన పీఠభూమి ఇందులో
గలదు.

దక్ష విక్రాంతి నిర్మమ.

255

[illegible]

అక్షయము కలదు.

కల్యాణానికై బుద్ధులు కన్యాయాశ్రమమును స్వీకరించిరి. ఇట్లు "అశ్రమ" విధియును (మన ఆంధ్ర సామంత శాస్త్రమున) పంపబడిన ఆ శ్రమము, బాహ్య శ్రమములు విధింపబడి, మనోమతములనుబట్టి అందులో మోక్షములకు కన్యాయాశ్రమము లేనిది గనుచున్నది. కామినిని బాహ్య శ్రమమును మనోమతము ఆధారమున విధించి, మనము "కల్యాణము గలిగిండును."

2. య. జి. కా. పూ. సె. 5. వస్తు, తే. స్వేచ్ఛముగా కి. కా. పూ. — “కామిని ముక్తలను విడిచి వేసివేసియు, స్వేచ్ఛద్రవ్యమునను నిప్పులనుగాను నుండునది. ప్ర. స్వేచ్ఛముగా ముండును, ప్ర. స్వేచ్ఛము స్వేచ్ఛగా నుండును ననబడును. ప్ర. స్వేచ్ఛము కామముగా నుండునది నీవని కల్యాణ్యునిచెబెను.”

1385, 1000

23. 2. 2000 10. 0-6-0

బుద్ధు 3 కి ధర రూ. 2-10-0

" " " 0-12-0

విశ్లేషణ:—ప్రతిష్ఠానుబంధము, ప్రామాణ్యమును, భక్తి, విశ్వాసము, సుకారణములందు కామి
నిశ్చయమును నిశ్చయించుచున్నది. వివాహ ఆచారమునకు సుకారణములందు నిశ్చయమును ఆచరించును. అందు
వివాహము, నిశ్చయములందు నిశ్చయించుచున్నది. వివాహ ఆచారములందు నిశ్చయించుచున్నది. వివాహ
నిశ్చయించుచున్నది. వివాహ ఆచారములందు నిశ్చయించుచున్నది. వివాహ ఆచారములందు నిశ్చయించుచున్నది.

అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

మీకు మేల్తన సువాసనగల అత్తయి కావాలా?

అటువైపు ఆర్థికమంత్రి రాజధాని పంపిన ఆంధ్రోదిష్ బహురైస్సు ప్రా.యోగింతును

గొన్ని రిందువులను మీ జేరుకొలుపై చికినతోడనే
యింప వచ్చును. ఇంబం పోయినవాడు నీ ముఠావలన గలయును
అంతతో దుష్టము, పోనీ తాగి మునుపటివలె నేవు బలా
దనో కొను యితర ఆ జరులలో పొందకాలపు.

తెచ్చికొనుదు. దానిని ఒకమా రుపయోగించుదు. దాని మరో
రూపము, కాశ్యోగమున మహానామవిద్యను జూలొకమున వేయును.

1/5 2/3 3/4 4/5 5/6 6/7 7/8 8/9 9/10 10/11 11/12 12/13 13/14 14/15 15/16 16/17 17/18 18/19 19/20 20/21 21/22 22/23 23/24 24/25 25/26 26/27 27/28 28/29 29/30 30/31 31/32 32/33 33/34 34/35 35/36 36/37 37/38 38/39 39/40 40/41 41/42 42/43 43/44 44/45 45/46 46/47 47/48 48/49 49/50 50/51 51/52 52/53 53/54 54/55 55/56 56/57 57/58 58/59 59/60 60/61 61/62 62/63 63/64 64/65 65/66 66/67 67/68 68/69 69/70 70/71 71/72 72/73 73/74 74/75 75/76 76/77 77/78 78/79 79/80 80/81 81/82 82/83 83/84 84/85 85/86 86/87 87/88 88/89 89/90 90/91 91/92 92/93 93/94 94/95 95/96 96/97 97/98 98/99 99/100 100/101 101/102 102/103 103/104 104/105 105/106 106/107 107/108 108/109 109/110 110/111 111/112 112/113 113/114 114/115 115/116 116/117 117/118 118/119 119/120 120/121 121/122 122/123 123/124 124/125 125/126 126/127 127/128 128/129 129/130 130/131 131/132 132/133 133/134 134/135 135/136 136/137 137/138 138/139 139/140 140/141 141/142 142/143 143/144 144/145 145/146 146/147 147/148 148/149 149/150 150/151 151/152 152/153 153/154 154/155 155/156 156/157 157/158 158/159 159/160 160/161 161/162 162/163 163/164 164/165 165/166 166/167 167/168 168/169 169/170 170/171 171/172 172/173 173/174 174/175 175/176 176/177 177/178 178/179 179/180 180/181 181/182 182/183 183/184 184/185 185/186 186/187 187/188 188/189 189/190 190/191 191/192 192/193 193/194 194/195 195/196 196/197 197/198 198/199 199/200 200/201 201/202 202/203 203/204 204/205 205/206 206/207 207/208 208/209 209/210 210/211 211/212 212/213 213/214 214/215 215/216 216/217 217/218 218/219 219/220 220/221 221/222 222/223 223/224 224/225 225/226 226/227 227/228 228/229 229/230 230/231 231/232 232/233 233/234 234/235 235/236 236/237 237/238 238/239 239/240 240/241 241/242 242/243 243/244 244/245 245/246 246/247 247/248 248/249 249/250 250/251 251/252 252/253 253/254 254/255 255/256 256/257 257/258 258/259 259/260 260/261 261/262 262/263 263/264 264/265 265/266 266/267 267/268 268/269 269/270 270/271 271/272 272/273 273/274 274/275 275/276 276/277 277/278 278/279 279/280 280/281 281/282 282/283 283/284 284/285 285/286 286/287 287/288 288/289 289/290 290/291 291/292 292/293 293/294 294/295 295/296 296/297 297/298 298/299 299/300 300/301 301/302 302/303 303/304 304/305 305/306 306/307 307/308 308/309 309/310 310/311 311/312 312/313 313/314 314/315 315/316 316/317 317/318 318/319 319/320 320/321 321/322 322/323 323/324 324/325 325/326 326/327 327/328 328/329 329/330 330/331 331/332 332/333 333/334 334/335 335/336 336/337 337/338 338/339 339/340 340/341 341/342 342/343 343/344 344/345 345/346 346/347 347/348 348/349 349/350 350/351 351/352 352/353 353/354 354/355 355/356 356/357 357/358 358/359 359/360 360/361 361/362 362/363 363/364 364/365 365/366 366/367 367/368 368/369 369/370 370/371 371/372 372/373 373/374 374/375 375/376 376/377 377/378 378/379 379/380 380/381 381/382 382/383 383/384 384/385 385/386 386/387 387/388 388/389 389/390 390/391 391/392 392/393 393/394 394/395 395/396 396/397 397/398 398/399 399/400 400/401 401/402 402/403 403/404 404/405 405/406 406/407 407/408 408/409 409/410 410/411 411/412 412/413 413/414 414/415 415/416 416/417 417/418 418/419 419/420 420/421 421/422 422/423 423/424 424/425 425/426 426/427 427/428 428/429 429/430 430/431 431/432 432/433 433/434 434/435 435/436 436/437 437/438 438/439 439/440 440/441 441/442 442/443 443/444 444/445 445/446 446/447 447/448 448/449 449/450 450/451 451/452 452/453 453/454 454/455 455/456 456/457 457/458 458/459 459/460 460/461 461/462 462/463 463/464 464/465 465/466 466/467 467/468 468/469 469/470 470/471 471/472 472/473 473/474 474/475 475/476 476/477 477/478 478/479 479/480 480/481 481/482 482/483 483/484 484/485 485/486 486/487 487/488 488/489 489/490 490/491 491/492 492/493 493/494 494/495 495/496 496/497 497/498 498/499 499/500 500/501 501/502 502/503 503/504 504/505 505/506 506/507 507/508 508/509 509/510 510/511 511/512 512/513 513/514 514/515 515/516 516/517 517/518 518/519 519/520 520/521 521/522 522/523 523/524 524/525 525/526 526/527 527/528 528/529 529/530 530/531 531/532 532/533 533/534 534/535 535/536 536/537 537/538 538/539 539/

1 " " " 86. 1-4-0

1 (తాము) ,, ,, దు. 0-12-0

మాదిరిపీసా   ౨౧   ము. 0-2-0

MS. A. 9. 2. 1. 5. 6. 7. 8. 9. 0. 0-1-0

వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము

కొనువల్లిను దయచేసి 'ఆలోచింపవారు' అను పేరును
 జూలై 25నా పరిశీలించి కొనువల్లి అను పేరును అమృతమను.
 సార్వ ప్రపంచము:—

అంశం యాచియ్య దగ్గ అంశం తమిళంలో కల పేరి,
285, కామ్యమనీమ బాగు, బొంబాయి.

నొప్పులుగాని, తీపులుగాని, ఏదైననుసరియే తొలగింపవచ్చును

విారు వీల బొమ్మలందు బొమ్మనవలయు. ఆ బొమ్మలు తెలుసుకొని వనమనో, నేనా
మున యిదిగొన్నట్లు నామనవలసి, వనమనొప్పు, కాయప్రసాదబొమ్మలు, పక్షిమను, నొంతు
రాజికి, కాళ్ళబొమ్మలు, తోటబొమ్మలు, నాచీబొమ్మలు, కెలవనొమ్మలు, మొదలగు
బొమ్మలను పరిచయం, తెలుగు బొమ్మలు

‘ఆడమెన్స్ సైన్స్ సాల్వ’

అనగా దీనిని తాత్పర్యము. ఇది ప్రవక్తానికి వారి అంగము కాదు. ఇది వారి మేల్మనిషియై. ఇది వారి మునుగుల సేవకులని తేలుతున్నది. దీనిని విశ్వమునకు అంబుజాయి వలె పంపిస్తూ అవస్థియొక్క దాహానికి తోడినదియ. మేలునలు దీనిల లాభపడిరి.

వెల బుద్ధి 1 కి రు. 1-0-0.

వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఈ జ్ఞానమును దానిని తిరిగి పొందును ననునట్లు. ఇది శ్రీమద్ భగవద్ గీత 2 అధ్యాయము.

తెచ్చెడు:—ప. పి. పోర్ట్, 259, నాబహత్, ఏలూరు.

సోదా పబ్లిషింగ్:--ఆంగ్లం లండన్ లో డి.గు. అండ్ సన్స్ లో కలవెను.

[illegible]

కాబట్టి ప్రాచీన భాషలను పరిశీలించి యా
క్రింది విధమున నూహించేయవలసియున్నది. ప్రాచీన భా
షలు జైతిక భాషా జన్మములుగాని, సంస్కృత భాషా జన్మ
ములుగాని కానేరవు. ఈ రెండును గ్రాంథిక భాషలు.
సంస్కృత భాష వైచిత్ర్యములను సాక్షాదమున నూహ
ించినది. ఇది నీటికి మాలమూర్తి వ్యాపారాధిభావమున
ను వానికాలమున స్వరూపములో నుండిన భాషాంతరము
లనుండియు జన్మించినది. అది వ్యావహారిక భాషలగుటచే
వానిలో రూపభాషాంతరమును, రూపభాషాంతరమును
నుండును. అది ప్రాచీన భాషలలో నూహ గనబడుచున్నది.
సంస్కృతవైచిత్ర్యములను పై ప్రాచీన భాషలనుండి
జన్మించిన భాషలను సంస్కరింపకుండుటచే నీ రూపభాషా
ంతరము కనబడుచున్నది. ప్రాచీన భాషలలో నున్న ప్రాచీ
న భాషలు వ్యవహారికములను కాలముననే ప్రాచీన
భాషలుగా నుండుటచే నీ రూపభాషాంతరము వ్యాపారములో నూహ
ప్రకటింపవలసి. ఆకారములను పై విధములను సం
స్కారము సాధ్యమైనది కారు. సంస్కృత వ్యాపారము
ప్రాచీన భాషలను బాధ్యమే సంస్కృత వ్యాపారము
ప్రాచీన భాషలను బాధ్యమే సంస్కారము సాధ్యమే
నది. ప్రాచీన భాషలలో నున్న భాషలు ప్రాచీన
భాషలు స్వరూపమున నుండి నశించినవిగా నుండుట
ప్రాచీన భాషలు.

౧. వ్యావహారిక భాషలను పరిశీలించుట

పై చెప్పిన వంశవిభాగము కాక భాషలను
పరిశీలించుట విభాగము కలదు. వంశవిభాగము పదముల
సామ్యము ననుసరించి చేయవలసి. వ్యావహారిక భాషలను
పరిశీలించుట భాషలను విభాగము చేయవచ్చును.
భాష వ్యావహారికమున నుండునుగా! ఒక వ్యాపారమును
ఆశీక పదములలోని విభాగము చేయవచ్చును. పదము
నకు బహుళములతో నుండు సంబంధమును బ్రత్యేక పద
ముల చేతగాని ప్రత్యయముల చేతగాని తెలియజేయ
వచ్చును. ప్రత్యయములతో దోయజేయు పదము
ప్రత్యయములను చేసిన సంబంధమున వానిలో వర్గ
పరిణామములు కలగకుండుటగాని, కలుగుటగాని సంధ
వింపవచ్చును. ఇట్లు విశేషార్థములను తెలియజేయు
పదములను భాషలు నూహించు భాగము లగుచున్నవి.

నీటి వ్యావహారిక భాషలను పరిశీలించుట వ్యావహారిక భాషలను
చెప్పవచ్చు.

1. ప్రత్యయరహిత భాషలు.—నీటిలో ప్రత్య
యము లుండవు కావున పదములన్నియు ధాతురూప
ముగానే యుండును. పదములను పరిశీలించుట
సంబంధము ప్రత్యేక పదములను పరిశీలించుటగాని వ్యాపారములో పదముల
సామ్యమును పరిశీలించుటగాని వ్యాపారముననుండును. నీటి
భాష యీ విధముగానే యున్నది.

2. సంస్కృత ప్రత్యయ భాషలు.—నీటి యందు
ప్రత్యయము లుండును. ఏ పదమునందైనను ప్రత్యయ
ప్రత్యయములు కలగను. ఇట్లు పరిశీలించుటగాని పరిశీ
లించుటగాని పదములను గోలుగా విభజించుటగాని నుండును.
ప్రత్యయ ప్రత్యయములు మార్పుచేయవలసిగా చేసి భాష
లలో ప్రత్యయ ప్రత్యయ విభాగము సులభముగా నుండును.
తెలుగు మొదలగు 'ద్రావిడ' (Dravidian) భాషలును,
'టర్కిష్' (Turkish) భాషలును నీటి భాషలలో
జీరినవి.

3. అసంస్కృత ప్రత్యయ భాషలు —నీటిలో ప్రత్యయ
ప్రత్యయ పేరే వాచకమున కలుగు వర్గ పరిణామ
ములను పరిశీలించుటగాని స్వరూపములను పరిశీలించుటగాని
కలదు. ఆకారమున ప్రత్యయ ప్రత్యయ విభాగము సులభ
రముగా నుండును. సంస్కృతము మొదలగు 'ఇండి
యూరపియన్' భాషలును, 'హీబ్రు' (Hebrew),
'ఫీనిషియన్' (Phoenician), 'ఆరబిక్' (Arabic)
మొదలగు 'సెమిటిక్' (Semitic) భాషలును, నీ
కక్షలో జీరియున్నవి. ఈ విభాగములలోను పై చెప్పిన
దానిలోను జీరిన భాషలలో ధాతువులు స్వరూపముగా
వ్యాపారములో ప్రయోగములుగా నుండువు. ప్రత్య
య విభాగములైన ప్రయోగింపవలసియుండును.

ఈ మూడు భాషలను పరిశీలించుటగాని పరిశీలించుటగాని
యు, బ్రహ్మమున నే భాషలను ప్రత్యయరహితము
గా నుండి దానిలోని సంబంధవిభాగ పదములు పరిశీల
ములను పరిశీలించుటగాని ప్రత్యేక ప్రయోగములను ప్రత్యయ
ములలోని మార్పుచే సంస్కృత ప్రత్యయ విభాగములలోని
మార్పుననియు, తిరుగ గాలక్రమమున పరిశీలించుటగాని
లనుండు యీ భాషలలో అసంస్కృత ప్రత్యయ భాషలును

ననియు కొంచెము భావభావముల యేకప్రాయము.
 బారియూపా ననుసరించి ప్రతిభాగములు భావవివరి
 తామాంధలకుడ నగును. కాని యిట్లు తెలుసుకుట
 గొన్ని యాత్రేయములు మాత్రము గలవు. భావలలో
 వైది వర్ణించినమాన్యు సహజ నిరపేక్షియున్నదికాని
 యనుభవమునకు మాత్రము విరుద్ధముగా నున్నది. ప్రత్యే
 యుద్ధిమైన భావలలో వాస్తవ్యయములకు ననియు
 గా నేర్చివైనమాన్యును గలయుట మాన తెలియించు
 లేదు. ప్రత్యేయవిచ్ఛిన్నములను బోషించినచో వాని
 ప్రాచీనవాదములలో నుండి నది ప్రత్యేయవిచ్ఛిన్నములుగానే
 యున్నట్లు తెలియుచున్నది. కాని ప్రత్యేయవిచ్ఛిన్న
 ముగా నున్నట్లు కనబడుట లేదు. ఇతరయు ప్రపంచము
 నందలి ప్రాచీన భావలలో నొకటిను సహజావ యిప్ప
 టివరకును బ్రత్యేయవిచ్ఛిన్నముగా నే యున్నదికాని వా
 లో నొకపదమైనను బ్రత్యేయముగా నూరినట్లు కన
 బడను. అంతకన్నను చాల నీయులకు 'ఇచ్చి'మొద
 లకు విరిగిపోయి భావ లన్నప్రత్యేయములలో నున్నవి.

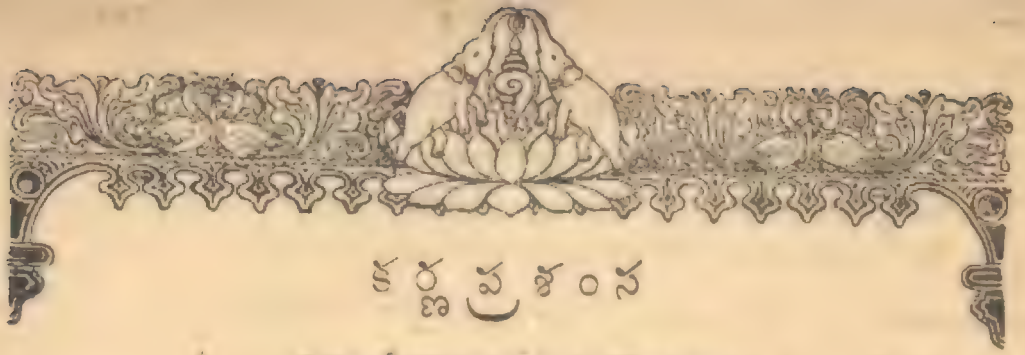
6. వంతవిభాగము.

వ్యాకరణసామ్యమునుబట్టి యేకవచనవిభాగము
 లలో తేరివభావలకు నొక్కవ్యాకరణసామ్యము తప్ప
 పరియోగింపైన పరస్పరసంబంధమును నున్నవని చెప్ప
 లకు వీలులేదు. వంతవిభాగమున నొక భాగములో తేరివ
 భావలకు బరస్పరము జన్మకవి భావసంబంధముకాని,
 సమావభావజన్మకవి సంబంధముకాని యుండును. ఆ
 కారణముచేతనే దీనికి వంతవిభాగమునామ విాయుట
 నది. వంతవిభాగము భావలలో భావపుటయందును
 బ్రత్యేయములయందును నగపనుపరస్పరసంబంధమును
 యరస్కరించుకొని యేర్పడునని యిదిచాత్రేయము
 నది. (1) ఇట్లు పదములనుబట్టి భావలకు సంబంధమును
 నిగ్రయించుటలో వామాభావలకు స్వతః స్వీకరణము
 పదములకు మనము పరిశోధనలయునుగాని భావంతక
 మునుండి స్వీకరింపబడిన పదములనుబట్టి నిగ్రయించు
 లకు వీలులేదు. కాని యొక భావలో వానికి స్వతః
 నిగ్రములైన పదము లేవో, భావంతకములనుండి స్వీక
 రింపబడినపదము లేవో నిగ్రయించుట చాల కష్టము. వ్యా
 కరణసామ్యమును బట్టి భావలకు విభాగముచేయుటలో

నిట్టివిచ్ఛిన్నములేదు. ఒక భావ విరియింప గడుముడి నీ
 ముల విచ్ఛిన్నమున గ్రహించునుగాని వ్యాకరణమున
 నవిగా విశేషాత్మకమునీరిని మాత్రము గ్రహించును
 విషయ మనుభవసిద్ధము. మనము తెలుగుభాషలో 'ఇం
 ద్దీపు' మొదలకు భావంతకములలోని పదముల విచ్ఛి
 టినో యుపయోగించుచున్నామగాని వానిలోని యొక
 ప్రత్యేయమును గాని యుపసర్గముగాని, వాడుట లేదు
 గదా! కాబట్టి పదములకు విచుర్వియిల్లు. సామా
 భావలకు స్వతః స్వీకరణములని మనకు నిశ్చయముగా తెలిసిన
 పదములనే పరిశోధనలయును. ఏపదములు ప్రతిభావ
 మును స్వతః స్వీకరణముగామంకరో మనగా నేవపదములు
 భావంతకములనుండి స్వీకరించుట కవసరముకలుగదో
 యట్టిపదములలో సామ్యమునుబట్టి భావలకు సంబంధ
 మును వానము నిగ్రయింపవలయును. సామాన్యముగా నీ
 క్రిందిజాతులపదములు భావలకు స్వతః స్వీకరణముగా
 నుండును.

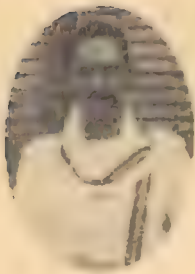
1. పర్యవసానములు.
  2. మొదటియాడువారల సంఖ్యావాచకపద
ములు.
  3. తల్లి, తండ్రి, అన్న, తమ్ముడు, అక్క,
తల్లెలు, మొదలగు సంబంధవాచకపదములు.
  4. తరచుగా ప్రతిదేశమునను నగపదముల
యొక్కయు, సంఖ్యలయొక్కయు, పక్షల యొక్క
యు లేర్లు.
- వైచారిపదములో సామ్య వాగపదములో నట్టి
 భావలకు బరస్పరసంబంధము కలదనియు, నవి యొక
 వంకములో తేరివనియు, మనము సామాన్యముగా నిశ్చ
 యింపవచ్చును. కాని వైచారిలో తేరివపదములు
 మాత్రము భావంతకములనుండి స్వీకరింపవలసినవియ
 మును లేదు. కాబట్టి కేవలయిల్లుపదముల సామ్యమును
 బట్టి భావలకు సంబంధమును నిగ్రయించుట సరికాదు.
 పదములలో సామ్యముండుటయేకాక వ్యాకరణసామ్య
 ముకూడ నున్నచో వట్టి భావలకు సంబంధముకలదని
 నిశ్చయముగా జెప్పవచ్చును. కేవలపదసామ్యము భావ
 లకు సంబంధమును నిగ్రయింపజాలదు. వ్యాకరణసామ్య
 ముకూడ నుండునలయును. పదసామ్యము భావలకుసం
 బంధనూనకమనియు, వ్యాకరణసామ్యము నిర్ణాయక
 మనియు చెప్పవచ్చును. ఇందును కనబడినపుడే భావలకు
 సంబంధ మేర్పడును. అప్పుడే ఆభావలకములుంబడును
 తేరివని నిశ్చయముగా జెప్పగలుగుదుము. [న శేషము.]

కర్ణప్రశంస

మహాకవి శ్రీ రామమూర్తి చోదరి గారు

కర్ణప్రశంస

దీక్షా భావన ధార్తరాష్ట్రులకు సంధిప్రక యోగ్యోగ్యం ను
రమ్య శేషావలంబిత శరణాధారమున క్షితివా
ద్విశేష్యులను బాంధవ్యము వ్యవస్థాపన వ్యవస్థాపన
ద్వీపములను బాంధవ్యము వ్యవస్థాపన వ్యవస్థాపన

౧. ఆరణ్యము నేటి... బోధనమును బాంధవ్యమును
శరణాధారమున క్షితివా
దరమున వారలన్నిటిని వ్యవస్థాపన గర్హిత శరణాధారమున
శరణను విల్పి... బ్రహ్మచారి బోధనవాణిరాముడై.

“శా. కర్ణ! నీ బాంధవ్యమును బాంధవ్యమున
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున

౨. ఆరణ్యమున నీ స్నేహము సూతులకును బాంధవ్యమున
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున

౩. దక్షావలంబిత ధార్తరాష్ట్రులకు సంధిప్రక యోగ్యోగ్యం ను
రమ్య శేషావలంబిత శరణాధారమున క్షితివా
ద్విశేష్యులను బాంధవ్యము వ్యవస్థాపన వ్యవస్థాపన
ద్వీపములను బాంధవ్యము వ్యవస్థాపన వ్యవస్థాపన

౪. రాజ్యాధిపతివార్యభావనకు రమ్య శేషావలంబిత
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున
కర్ణమునకు రావలెనునును బాంధవ్యమున

శా. తమ్ముల నూతి మోతయు ముదమ్ముల భారతచాన్ద్రశామకి
 తమ్ముల లాకరించి వికటమ్ముల శర్మనుతుండు చామరం
 బిమ్ముగవేజ వాయునుతుం డెల్లిని బట్టః గరికిసారథి
 త్వ మ్మునరిగఁ గుట్ట లొనవఁకలఁ గొల్పు నెలు నింకొప్పుతే?

శీ. అఖిలతామహే తా సీ పా చాలి నిన్నాశుభిర్భాగ నిభిమతించు
 నినుగన్న శక్తి కుఁగి నేవి కీనిర్తముతేని మదిలో నంతించు
 నిఖిల బొంధవిమలై నివహ బు సేదాకకవిదరానందలు సనుభవించు
 బాక్షైక శౌర్య బక్షైకనర్త బంధుర్య అనుపాదితము లాహ! యటను
 నినులకు తెనమంచన సమయముల జేయ బనిచు నాభ్యుక్తకర్తా
 సంక్రమా నానంది శిశ్యవ్యభూతము విమలగి గా నుమమ్ము; మనీతి."

మ. అనినం గట్టయు కృష్ణుల గాంచి విజయవ్యాపార మేపార ని
 ట్లను, మానిం ద్రగుమానదృప్తమను సుప్రప్తా బుజాప్త ప్రసా
 దవిదానంబునఁ గుంతి స్వపివృత్తాంతంబు నొక్కత నే
 మును విన్నావె ననంతయునిది జగన్మోహప్రభా! మాధవా.

శా. కన్యాత్వంబున కుదరాయఁ మకటా కల్లెంగదాయంచు సా
 జన్యకీనిధి కుంతి చింతిలి నిరాశావృత్తి న క్షిప్తిహా
 నన్యాయంబనుచు నలంకర ప్రవాహంబుచు జైవిం జగ
 న్మాన్యుం పత్తిజీ వెచ్చి సూతుం పనుకంపాయత్త చిత్రింబుకా.

క. అట్లనుముద్దుగాఁ నన-యిల్లంబును దాను బుత్తిఁ జీతం పనికా
 జ్జులఁగఁ జెందిరి మేనులు-బెల్లుగ మఱిమూర్తిరాని పెనఁగొనుచుండకా.

శా. కుంభపుష్పంబు క్షేత్రీయాన్వయంబ నాకు స్మృకు సంబంధ మా
 నంతైనంగలదా? యటంచు నను బాల్కుబాదిగాఁ జెంచి య
 త్వంతప్రేమముఁ జూపువానిపు నన్వాయంబుగా విడిచి
 స్పృహక బాడపులందుఁ జీరిన జనుల్ "ధి"యంచు నిందుకా?

శా. బద్ధప్రేమ నిరండు సూతుం పనుచుం బడింక కత్వంతం
 ముద్ధస్వాతతం కేరందీ ధరిణీసుం కేసి దుర్యోధనుం
 కిద్ధత్వం బానంబుర్చి మన్న పతితాబేలంగ, యుద్ధంబు నెం
 డిద్ధజైక, విరుద్ధబుద్ధి నిపు శిరీస! వీశినం గాశితో?

శ. ఏను నీటి నోర్చినది ముతయు కల్ముకు నానవేర్చు నా
 పాపక వానియిన్నిలిం పొందుదు నుడువిరితరయి నా
 నోనివి కమ్ముచేరి దురితమున కిష్టాకిగట్టి నామభూ
 బానికునూనినా గుయునాహా మెన్నోకరితు మోధవా!

శా. నీర్వాహకమనశోర్యవిర్యమివద్దోర్ధ్వ మేపాద గం
 భవానల్లంబిబాహు నూరకలాతత్త్వియ కిమిందగా
 నావోర్ధ్వములు మెచ్చు బాగుని మహాత్సహాయునా దానియు
 తోర్ధ్వ గ్రీవ నిమగ్నమున్న కగనాకోలోకు లీకట్టవా.

శా. నేనున్నాడే నిఁకేమిలోటనుదు బానిసృతి యుద్ధక్రమం
 బూని గొరనభక్తి సావధానో బోతున్న ముప్పట్టకా
 నే నేతి సుయోధను నివసిత మన్నిశ్చేయము బానిస
 శా! నట్టటను బట్టిముందు తిడి మూర్ఖశ్రే మన్ని ముగో?

మ. ప్రజకుం కల్లియు వంశీయుం గుండు భూపాలుడే కా? వానిపై
 విజృంభి బ్రకటించు నానెం బొకడే నిక్కముగాఁ బూర్వం
 సుజనుండే తను విదమించును ముఖమెంతా ముగ్ధుడా
 నజవాసన! ముతంగి నేనుగిది రాజప్రవాసుని బానునా.

మ. వితులంభోవిధమెఖలంబుమహాసామ్రాజ్యసింహాసన
 సీతం గామింజన రమ్మటంచు విభు జీప్సి ముచ్చోళానెన్నుక
 ర్మతివై స్వాధీమముం నగులొంగి బంధిచ్చుక్రియల్ నాని శా
 శ్లోకమక్కర్తి నీమిదుట నముచేల్వ్యాపారిమో, మోధవా!

మ. వికమభాధరచంద్రియాచలముల్ నామ్రాజ్యసంగము
 కృరికర్ణాంతవిలోల ముత్తెను నానా! కర్నూతకాంక్షును
 శీరసాభ్రవనీయ నేనావిమలశ్రీయుక్త మక్కర్తియు
 చరియక చేవి బరిగ్రహించునగు నీష్టా! కానీతిగదా.

శా. కన్నాల్లరియిన్ను కమ్ము పులు సెంతే మెక్కితా బా! తె
 న్నేన్నోడేలేతె "బ్రాహ్మణములు నీవే కమ్ము"మనెనటి శా
 యన్నా! బుత్తెనే కమ్ముచున్నది కన్యాయులుగా ముఖం
 నన్ను కేటె శోకగుణులు కంప్రాప్తించే మోధవా!

భా. అట్టిగానగు కీకీ నీ కృపించి విద్యార్థులు నూర్చి నీ
 ర్వత్తులు... తానానట్టి కృపతో వర్జించి వర్జిత్తుచి
 ర్వత్తుత్తమొర్చిండువలెనా? తాను మేలేదా? నీ
 భిక్షువృత్తినినుదాపురె నున్నా, లోకము తృప్తియైనా!

భా. వ్యాసుఁడే ముందర వర్జింపకేవలము బ్రహ్మచర
 వ్యాసుఁడే అను బ్రహ్మచర్యముగనవే రాజ్యము కలిగి, ఈ
 నేమాత్తులను నమ్ముచున్న గురజాడే, "రాజభక్తినియు
 కీమాన్య"దనం నేరగాంచెనని బ్రతీతియైనది.

ఉ. నామధార్మికాత్మలకు భుజివ మయ్యని తప్పు నాను, నీ
 కృపించిన పద్మజా నీవనిబయ్యెను నాని పొరవే
 మన నోడను నీవనిబయ్యెను నురాళిచే ద్రుత
 నామధర్మకీర్తియును భావలు నీ వియ్యెను మోగనా!

భా. నిమ్మనా బాత్తులై పలుగంగ నుద్రిష్ట్యము. వాల్మీ హ
 డ్విమృత బాపును మీరిలుచి పరికింపకలుబావి తే
 నీ కృపారాగ భార్గరాత్మ సుహృదా భిక్షువ్రామదా
 గమ్ముం చేయును పద్మపుత్రుని పరికింపకలు పాదాభయే.

ఉ. భావనిగర్భమూర్త్యాగు పా మకుమాటలు గాక కర్మన
 ప్సయములు తరపుల్ దిగుమనెదన జలయెదర? కర్మమెదు? నా
 వానిక నుయ్యచ్చట ప్రసాదా నియమలేదె, ఎంతలా
 క్రేస్తాత్రైవారము హాకీ! వెలుమంటలు వేయకేదికా?

క. పన్నెడ కన్నెత్తకలుగ నన్ను గది కుట వివర ఏమి కావచ్చు కీ
 యన్నముగ నుగని "హిమవత్సయ్య" నటించు పద్మ పరికింపగలే?

చ. సరమూర్తమూర్తయు సహాపిరోధియు వైది కర్మ
 విదివిను నేని రాజ్య నామకేంద్రహితును నాకావల, నీ
 య్యదితగు నీ? మహామహాం నరసింహాధ్యక్షుని పరిచయ సత్యం
 పది లక్షలది రాజ్యనివాసం నీయకయుండు నాన్యరే?

- మ. కలకాండ నెత్తె మొదటి పైనున నున్న భాగమును గోరెను,
 పైకి పొనాదీన మూలము ద్వారక పూనాసును మూచాడె
 కలకాండ దోమ, కిది కర్ణక ననుక విశ్వావహోక్తీహా
 కలకాండకుగా గోరకరు నమస్కారం నిజే సూక్ష్మావా!
- గీ. భాగ కొక పేలు నయు మోంకబాడి! యున్నప్పున్నప్పు సంగతిని కోక్క-మూట
 పైక నొకలకుం బాటుక సూరసెలు-కలక విలుపుము నెవరిహానమునుట.
- చ. కలపు నొకంబునుయ్య, యనుకేళి. కలకుం బోయెనెక్కడ;
 కలపున నుంచుమయ్య, భయమునకు నెగిరిపాగరము ను
 క్షవలభానకార్యనోక పనవాయగతిక కలకాండ మింద య
 స్వయ విను గందః గారిమొదటి క్షవలభానకార్యమును గినుగోయ మూధవా! "
- క. అకలకరాజధర్మక్రీడకళింపును నట్లం క్షిప్తివిక్రీడ వివిక
 కకుమాంబ నన్యతాకలకాండ కహ్మదయమున కలకాండవిమల.
- చ. కలకాండ మున్నుచును సెబాసు సెబాసు కుమార! నెను
 క్షవలభానకార్యమును నెనుకేళి కలకాండ కలకాండ, కి
 కలకాండకలకాండ గిది వివేకు లక్షణ యనకుంకరయ్య, క
 క్షవలభానకార్యక్రీడ, కలకాండకలకాండకలకాండ, కినుగో!
- జా. కలకాండమును కలకాండక్రీడమును కలకాండకలకాండ
 కలకాండమును కలకాండకలకాండమును కలకాండకలకాండ
 కలకాండకలకాండ కలకాండకలకాండము లోకాండకలకాండ
 కలకాండ గాంధము ముక్తకలకాండము కలకాండకలకాండకలకాండ!
- క. కలకాండకలకాండ కలకాండకలకాండ కలకాండకలకాండ
 కలకాండకలకాండ కలకాండకలకాండకలకాండకలకాండకలకాండ.

సూతన కవిత్వపద్ధతులు—

గీతములు

రా.డి.మేటి.

నెలకొల్పిన కవిత్వపద్ధతులు రావుగారు, పి. పి.

నేటి వ్యాసమున సూతన కవిత్వపద్ధతులు
గూర్చియు, ప్రత్యేకముగ కవికొండ
మొకట్రపుగా గీతములను గూర్చియు,

వ్రాయ దలచితిని.
భారతి, ఆంధ్రపత్రిక
సంవత్సరాది సంచి
కల పాఠకులకు
మొకట్రపుగారికవి
త్వము క్రొత్తది
కాదు. మొకట్రపు
గారి గీతకలు క్రమ
క్రమముగా పాఠక
లోకములో మెప్పు

వ్యాసకవి

నడుచుచున్నది. మొకట్రపుగా గీతము
కవిత్వము కళినవాంక్రకవిత్వమని నామకర
ణముచేసి. ఏమ సూతనవిధానము నాభ్యుదయ
ములో సంగీకృతమగునట్లును, దానిలో
నుత్కృష్టకళామూలమునట్లును జేయును ద్ద
శముతో “కొండకొంగు—వికసి—త్వలగ్నీక”
యనునట్ల నొకగ్రంథమాలిక పొంది దాని
లో మొదటికొంపులముగా ‘భావమున’, జన
విదములు, మమారకములు, మాతృ దేశసంకే

ర్తనములు, కలకులము’ అనుపుస్తకములు
బ్రకటించిరి.

మొకట్రపుగా గీతములలోని గీతి
కలకు ‘స్ఫురణ’ యని యేపందర్శమున నవి
రచించినవియు విలియబరచిరి. ఒకప్రత్యేక
నమయమున నప్పటికిగీతములను బట్టి కొన్ని
భావములు మనమును నీలయత్వమునవియు,
వాఙ్మనములే ఒకగీతికగా లిఖితము మొదల
ననియు ఈకవి చుట్టప్రాయము. కర్తగాని,
మాభావములు గుంపరియొకరిగాని మాగీతి
కల నెలుగెట్టి పాదిన వాఙ్మనవాఙ్భావములు
బ్రత్యక్షమగునని వీరియభిప్రాయము. గీతికలు
విషయమై యిది విజముగా దోచుచున్నది.
కర్తపాదినపుడు గీతికలు రచించునట్లు యితి
రులు పాదినపుడు రచించవు. ఈసంగతిని గవి
పెట్టి యొకవిగాను ఈసూతనకవిత్వమును
ప్రజామోదముగా జేయుట కభినవాంక్ర
సమాచేయము సేర్పాటుచేయ గుమాహులై
యున్నాను. వీరికవిత్వము నామోదించువారిని
శాశ్వతపాఠకులుగా జేర్చికొని, ఇగునదిమంది
శాశ్వతపాఠకు లున్న తానైన నభినవాంక్ర

[illegible]

3. $\frac{1}{2} \log 2$

[illegible]

ఈ భాగమునందును దురిగి నుండు కొలవలన్నియును
 ననుకూలమును విశ్వవిద్యాలయములకును అనుకూల
 జలము.

ఇదింతయు ద్రవ్యసహాయములకు కొలవిన పని
 గాని కేరము ఉత్పాదములను జరుగజేరదు. ఇందుకై
 లక్షలకొలది ద్రవ్యసహాయము. ప్రార్థనకాలమున నుప
 పాదమును అనుకూలము, వాతము, వాతమును, వాతము,
 కాకి మొదలగువస్తువులను అనుకూలము, విద్యార్థులను,
 విద్యార్థులను నడుపుటకు ఏకకాలమున విద్యార్థులను
 సంకమము చేయుచుండినయు, అట్టివానికి కొలవిన కన
 తుల నన్నిటిని చేకూర్చు పరిపాదమునుండి రావలయు
 కనిపించును. పరిపాదమును కల్పించుచుండినయు, కొన్ని
 విశ్వవిద్యాలయములను సంకలనమున గ్రామములు ఇహ
 చురుగ్గ నున్నట్టి యుండెడివియు నుపయు గ్రంథము
 లందులందున్నాయి. ఇంకొకకాలములో ఇంతటికొక
 విశ్వవిద్యాలయములు మనదేశములో లేకుండినను అప్పు
 టప్పుడు మనలకు పరిపాదమునుగలదు, వారు వారి అట్టి
 మానవాన్నియును వారివద్దగ వాపులనుగలవిక విద్యార్థ
 గుల విద్యార్థులనును కోరికగలదుమొదలుకను, అట్టి
 వారి కోరికగలదు అగ్రహారములు, ఇహాంధ్రములు
 కాకా తిమ్మలయు నుగకు తెలిసియున్నది. కనుక
 విద్యార్థుల కోరిక పరిశోధనము ప్రభుత్వముగలదు
 ప్రభుత్వముగలదు కొరగలదు ఆధారము. మానవ్య
 ప్రభుత్వమును పరిగ్రహియుండుట అట్టి కోరికగలదు
 మును ఏదిగలదు విద్యమును జరిగించుటను మానవ
 లెవియున్నది.

ఇప్పుటికాలమున మాదేశములోని కల్పించువస్తు
 ములను భావించుచున్న విశ్వవిద్యాలయములపట్ల ప్రభు
 త్వమువారును పనిపించు వారి యాచార్యమును మానం
 దియున్నారు. కలకత్తా, బెంగాల్, లక్నోనున్నవి విశ్వ
 విద్యాలయముల కేరము అయివారులక్షలకొలదియను
 ప్రభుత్వమునా తిమ్మమున్నాడు. పనిపించువారు ఇరు
 పడు ముప్పలక్షలయొక్కమును విరాళముగ నిచ్చియు
 న్నాగు. కాని మాదేశము యొక్కయు పట్టిపెదకారు.
 ఏదెటు ఇంతసొమ్ము నిచ్చుచున్న ప్రభుత్వమువారు చెప్ప
 యుండులేదు. ఇందు ఇప్పుటి పట్టిములోగల గొప్ప

విద్యము. ఇంకొకవిధమున ఈ విద్యముగానిది
 ఇప్పుడు విద్యాలయమును భావించుచున్న విద్యార్థ
 గారును, వారికి హితులును చెప్పవలయును. కాని, వారు
 కష్టపడి నిర్మించినది ప్రాణములేని కేరము. కాని
 ప్రాణములేని గానిది విశ్వమున కిందురుండున్న
 చేయుట అసంకమము. దీనిని చేయగలవారు ఇప్పుడు
 విద్యార్థులుగలదు, విద్యార్థులనుగలదు మానవ్య
 లను. ఎన్నికలకాలముందు వారికి జోట్లనిచ్చినవారం
 పడు విశ్వవిద్యాలయమున కిట్టి పాదముగలదున్న
 వారిని ప్రేరేపించవలయున్నది. సాలుకకు అయిదు
 లక్షలకొలదియైన ప్రభుత్వమువారు విశ్వవిద్యాలయ
 మున కిట్టిపాదాని పరిశోధనను పలయుండును లేక
 కాలపు.

4. కొన్ని ఆక్షేపణలు

గాని ఈసందర్భములో కొన్ని ఆక్షేపణలు
 సమాధానము చెప్పవలసియున్నది.

(1) విశ్వవిద్యాలయపరిక్షలం దుత్తీర్ణులైన డి. ఏ.
 లు, ఎం. ఏ. లు, యచ్. టి. లు, లాయర్లు మొదలగు
 వారిలో అనేకులు విద్యార్థులై, వారి కుటుంబము
 లను పోషించుకొనుటలో లేకన్నారు. మానవ కేసు
 కొని తీరించు మానవ్యలను కేసుయమున విద్యార్థులం
 దులకం ను ఎన్ని జాట్ల మందొకరి యుండున్నారు. ఇటుం
 దు, అంగ్రవిశ్వవిద్యాలయ మొకదానినిగూర్చి, ఏదెటు
 సంకలనము డి. ఏ.లను యం. ఏ.లను తి. గూర్చియుం
 పలన లాభమేమి? అని కొండ రడుగవచ్చును. లాభము
 లేని పక్షమున అట్టి విద్యాలయములను విరాళముగిచ్చిన
 ప్రయోజనమేమి? అను కలకయు కలగవచ్చును.

ఈ ఆక్షేపణలో కొంత సత్యమున్నదని చెప్పక
 తప్పదు. ప్రస్తుతము మాదేశములోని విద్యార్థులలో
 కిడుకొననీయుండున నున్నది. తిమ్మలమును సంకలం
 చిన అనులను అమ్మి, ఆర్థులహారము, కేరలహారము
 యును ఇటు, కెట్టి, ఎన్ని సొంతములగునొకై, పరిక్షల
 యం దుత్తీర్ణులవారు నెలకు ముప్పదిరూపాయలు సం
 పాదించుటకు తమ సొంతములేనివారు యున్నారు.
 కాని దీనినిబట్టి విశ్వవిద్యాలయములను లాభములేనిది

[illegible][illegible]

కాదనియు, అందుకు తగినయోగ్యులులను ఆంధ్రవిశ్వ
విద్యాలయము నందు చేరినగాని నేరమిచ్చుచు వేరవలయు
వ్యాపింపజాలదనియు మరికొందఱా జేసింపుదుమన్నారు.
ఈవిషయమై పైన ఇదివరకే కొంత చెప్పబడియున్నది.
కాని, ముఖ్యముగా విద్యార్థులకును ఉపాధ్యక్షులకును
మధ్యనందున జరిగిన యిట్లాదులను కాలంబునమున్ను విద్యార్థు
లును వారి గురువులును నివసించుటకు తగిన వసతిగృహ
ముల నిర్మింపబడునట్లు, విద్యార్థులు నివాసమునకు
కుదురుపట్టు చేయవలయుననిన ఒక్కొక్కగురువుయొక్క
అధికమందు పశిపది హేనులకు శిష్యులకంటె ఎక్కువ
యందుండునను. ఒక్కగురువుయొక్క అధికమందును శి
ష్యులసంఖ్య హెచ్చుకాను కాను వారిలో ఒక్కొక్కరి
లోనుపాలులను తెలిసికొని దానికెక్కినట్లు అత
నిని బాంధవములకు ప్రయత్నించుట కష్టతరమునను
ప్రతిశిష్యునియొక్క సుబోధములు గురువునకు తెలి
యుట కష్టము. అట్లు విద్యులందును అక్కడ నున్న
వ్యక్తికి నీలైనగాని దానినికే నెంబాగాని విద్యు
లొక్కొక్క గురువుయొక్క అధికవందుండినయెడల నది
కొరతగాకాదు. అందుచే నావిద్యులులందును ఇష్టాను
కంటె నెంతో అధికము కావలసియున్నది. ఇదివరకు
టకు ఉపాధ్యాయుల వేరములకై ఇప్పటికంటె నధిక
ప్రవృత్తును ఖర్చు పెట్టవలసియుండును, వసతిగృహముల
నిర్మింపవలెను. వీనివిద్యులులందున హెచ్చుతక్కువను
ప్రకటించవలెను. తాముగూర్చియు, ప్రవృత్తులందును
వారు గడుపుటవాసాభివృద్ధికై తామిచ్చు సనమును వీని
యెగురిపరచవలయునను సురభును విధించినయెడల ఈ
విద్యులందును విద్యులందును విద్యులందును
యొక్క ముఖ్యోద్దేశములు కొనసాగుటకు సనముముఖ్య
మని దీనినిబట్టి స్పష్టమునదున్నది.

గ. పరీక్షాపీఠము నిజమైన విద్యాపీఠముగ
మాగుట

ప్రతి ఉదాహరించబడిన ఉద్దేశములు కరచేర

ఘోషా ప్రపంచము-సామ్రాజ్యము

అంబేద్కర్ గారి వ్రాసిన గాథ

అంబేద్కర్ వాక్యము నిధిమధ్యమున నుండు
 నడుచి తేనెన మోచకు నిర్మలము భార
 రా జలును నుండు పురాణ గాజ ముండు
 చంద్రు మోటుయు ముక్కువృక్షములు
 నాకేతానంద వామన బాబు దేవు
 చుండు; నర్మలూకేతానంద నుండు
 బహు లెట్టి నానాస్థితుల ముందు.
 అందు నిను గొలిచి నొక్కనృత్యము చేయు
 గాటి ననుకొంటి నిన్నులు కలుగులు
 ప్రేమమున గొలిచి దుష్ట మారగ్య ముందు
 గాకి మామటకును నొరులేక యుండె
 గాని తలమున గెల్గి తక్కువలము
 తేలె గెల్గి నానామ కీమనోడు.
 సుందర తర తను సమూహ శోభితులు
 గాంగె గన్పడె నవ్వన భాగ మెల్ల
 వల్లులు లతాంతయుతములై యల్లి బిల్లి
 గాంగె నల్లంగ వల బన్ను కరణి దోచె.
 పక్షి లవ్వ క్క మధుర శబ్దము లెత్తో
 లైవ్వముగఁజూచుచును నుండు భావము
 బాగు చుండును గొకటి పద్మము పద్మ.
 కమ్మలి రహల పద్మ ప భావ యును

పరమముగఁ బాఠె బురమభిరమ యంగ
 ప్రేమసంబలును మనస్రియ మెవగ్గు.
 పశుభవన ముంజీయుత వనము నడచు
 నవ్వటగ్గుటె దునిగాఁజి చుండుమున
 దుష్ట పరిమళి నంగముల్ కన్నె తెను
 నంగనసానానమును సాగము నలునె
 నంగి నెను కుమారవనము నక్క-ము పోక.
 పులు గలభారమున నమరలు నుండు
 జూలెతు కల్పకను చేర్చి చుండు నెనెగ.
 విభవజ్ఞ విభవర నుండును
 వికరకలులు నొసమరాజులును
 నిలిసి గూరమ మున్ను గానెనుచు
 నుండె పాథునియగును భువ నయితి
 చే పాథుని లెచునెను నొక యంగి.
 అట్టులారామ రామణీయకముకరము
 కనుల పండుపు నలునెగఁ గాంచి; తవల
 దృష్టి పథమున బడె బాలతృణయుతంబు
 నలి విజృంభె నెను నయలు బరాచ;
 అను భావ భావలలిత పద్మము
 పద్మము చెంగ చెంగు తెల్లగా
 భార! తాను ప్రేమ తేనెనె క్కెనె.

అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.

అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.
 అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.

ఏటి కావల కర్మ కుటీర మొందు
 గోమయ కర్మ కుటీరమునందు
 ఏదో కేకలు అంతయును తెచ్చుకొను
 పుణ్యమును కర్మ కేరణము.

ప్రభుసేవానందు కర్మ కుటీర మొందు
 హస్తములుదాచి కేరణమును ముగించు
 కర్మమునందు కర్మ కుటీర మొందు
 నన్న కలలందు లోపిన యంతవలకు.

అంతయు నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.

అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.
 అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.

పండితాగ్రేసరుని మూడు నుండియుండి
 యోరమోమిండి దుఃఖించు చుండుటయును
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.

అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.
 అంతయును నీ ప్రభు సేవా నీయమునందు
 నీవు ముగి దొనదొననప్రవాహ మొకటి.

ప్రభు సేవ

అంత ప్రకృతిలో నానందకల్లోలము

సిరుగూరి జయరావుగారు, బి. యస్. సి.

విప్రతీత విభావమును విడిచి వేయు
 పీఠికానామకమునకు విభావమును
 విభావమునకు విభావమును
 విభావమునకు విభావమును

విభావమునకు విభావమును
 విభావమునకు విభావమును
 విభావమునకు విభావమును
 విభావమునకు విభావమును

జన్మభూమి

తురగా వేంకటరామయ్య గారు

విడిపోవునునుండవా-బంధమ్ము
నేడె, పొమ్మునుచుంటివా!
కలకాడవాను, తల్లికి-నినువీడ
గలవలె, కన్నవల్లీ!

వేసోక్షనాడెప్పుడో-యనవేమ
నిభుడుగగ్గివవేటలా!
వీడిపోవగవచ్చెనా-యినాదు,
వీడొక్క-చే భారమా?

కన్ను లెక్కుకేయిచే నానుచు
కమలియొడుకైపోవునే!
మరలపోకేవావని-సేగగ్గ
నెరలొక్కొక్కావునే!

కన్నులై చిన్నారట!-మాతాత
తన్నొంటిదగు నిచ్చలే;
నినువీటులుగల్గెనా!-నానాదు,
నినువేళ్ళవైతేనా!

కలిగెమ్ముకలించి! నా నన్ను
కరడుగల్గి కబోయిచే!
రెండు భావన చేసిరే!-నా నాని
కమలవైచేచేరే!

కలిగించుటాటల, నానొక
నీటిపొయ్యివాటల!
నోటానొకొకొకల, నీయొక
నీయొకొకొకల!

అప్పులేకోయసీవా!-నీవిభువి
పూజలేచేయసీవా,
అప్పులేచేయసీవా!-నీవిభువి
పూజలేచేయసీవా!

౮

కలుములిమ్మనికోరనే,-మిటిలేదు
పొలుములిమ్మనికోరనే;
పాదలిమ్మనుచుంటి నే,
పరమగుడవై యుంటి నే?

నేను జీసినపాదమో,-నాశల్లి!
నీకుబట్టినకోఁమో?
కన్నదానవుగావట,-నన్నింత
కన్నపెటగనావట?

౧౦

మ్రోడులే చివురించునే,-కొంతెల్లి
పాడి విలపించగానే;
కణపాపాణమేమో,-నీమనసు
కరగవై నారేడట!

నేనుగనముమీదా,-నీమనసు
వీణచేతనుదాల్తు నే;
భారతినినే విందు నే,-నన్నెలు
స్థితినిబాదుచు జోదునే!

౧౨

నాపాటాం బాడితే,-నీపేను
నాపాటాం బాడితే,
అప్పుడే నా బియ్యవా!-నాపాటి
నాపాటాం బాడితే!

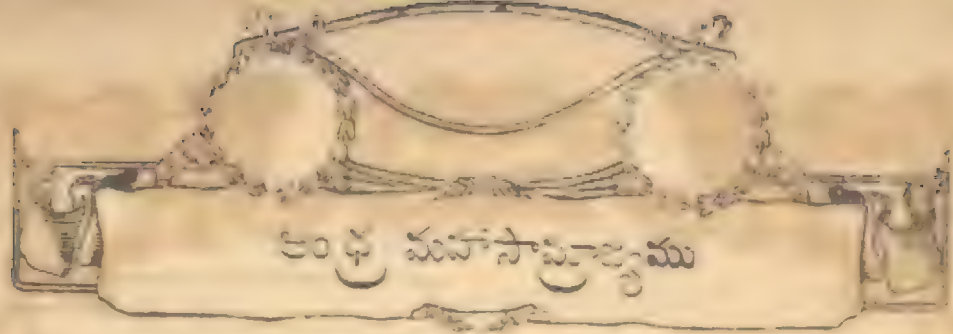
౧౩

పదలిపోవుచుంటి నే,-కన్నీటి
వేడికాయపగిట్టినే!
తల్లి! నీవనలీయనే,-మెప్పుడు
నర్మన మొనరింతునో!

౧౪

అప్పుడే నా బియ్యవా!-నాపాటి!
"యనవేమవర" వల్లభా! [యమ్ము
యమ్మనవామ్మ,-బొసంగుచు-విజ
యదిరా నీవిపుమా!

సంప్ర మహాసాహిత్యము

చిట్టచిట్టి పాఠశాలకు
అందరికీ వాడవలసిన పాఠము

ప్రొద్దుటూరు పబ్లికేషన్సు కంపెనీ, ప్రొద్దుటూరు పబ్లికేషన్సు కంపెనీ, ప్రొద్దుటూరు పబ్లికేషన్సు కంపెనీ

లను గురించి నూతనవిశ్వాసములకు వచ్చినను, కలియుగము నాకపోవ్వము సూతాడు ఋషి శ్వాసకు చెందిన యీ కలియుగ రాజన్యత్వం తమునకే భవిష్యత్ప్రజాభవముని వేరు.

దానికై కారము కలియుగ ప్రారంభమున

(౧) విశ్వాలు [ఇశ్వాలును] సంతతివారు: విశ్వాని (పురూరవని) వంశమువారు: వీరినే పౌరపురుషులు;

(౨) ఇశ్వాకులు [ఇశ్వాకుని సంతతి వారు];

(౩) సౌద్యములు [సుర్యముని సంతతివారు] పాలితురు.

పిదప పిత్రులు (క్షత్రియులు?), పౌరక వులు (బ్రాహ్మణునికిని మూర్త్యక్రిని బట్టిన వారు), మూర్త్యులు, ఇతర కులాలైన బహిష్కృతములు (విదేశీయులు?)—వీరినుండి నృపులు పుట్టెదరు. అందు ఆంధ్రులు (ఆంధ్రులు), శకులు, పులిందులు, ఆభీరులు, శబరులు మొదలగువారు స్థైర్యసంభవులు; పౌరపులు, వీతి హోత్రులు, వైదికులు (విశిష్టవంశజులు), కోనలులు, వేకలులు, పాంధ్రులు, నానంద్రులు, స్వప్రకృతులు, సునిధర్మములు, శకులు, వీపులు మొదలగువారు స్థైర్యహతులువారు.

ఒక్కొక్క వంశమున నెందఱెందఱు రాజులుందురో, వారొక్కొక్కరు ఎన్నెన్ని దేంద్రు పాలితురో, మొత్తముమీద వారి వంశమొంత కాలము పాలించునో యీ వివరములను వైనుడివివ పురాణములలో కొన్ని తెలుపుచున్నవి. ఈవిధములైన వివరములను

నూతన శాస్త్రములు మత్స్యవాసు పురాణములు.

ఇట్లు పురాణములందు తెలుపబడిన వంశములేవనగా:

కలియుగ రాజవంశములు	సంఖ్య	ఆయా వంశముల వారి పరిపాలన కాలము
౧ పౌరపులు	౨౩	
౨ ఇశ్వాకులు	౨౫	
౩ బ్రాహ్మణులు (బృహద్రథుని సంతతివారు)	౧౬	౨౩ సం.
౪ సుర్యులు	౫	౫౨ "
౫ శకులు	౧౨	౩౬౦ "
౬ సందవంశజులు	౧౦౦	"
౭ సూర్యవంశజులు	౧౦	౧౩౩ "
౮ కుంగవంశజులు	౧౦	౧౧౨ "
౯ కాశ్యపములు (వీరినే కుంగధర్మకులమును. కిక్కురములు)	౪	౪౫ "
౧౦ ఆంధ్రులు	౩౦	౪౬౦ "

ఆంధ్ర రాజ్యము విచ్ఛిన్నమైన పిదప గర్దభిలులు, మురుండులు, ఆభీరులు, ఆంధ్ర భృష్యులు మొదలగు వారు పాలితురు.

ఈసందర్భముననే ఆంధ్ర రాజులపేర్లును, వారొక్కొక్కరు పరిపాలించు కాలమును గూడ తెలుపబడినది. పురాణములలోని భవిష్యద్ప్రజన్యత్వం తమున తెలుపబడిన రాజుల సంఖ్యయు, మొత్తముమీద పరిపాలనముచేసినట్లు తెలుపబడిన వంశమువారి పరిపాలనకాలమును చాలవఱకు సరియైనవే యని భారతీయులైన ప్రాచ్యపరిశోధక పండితులే కాక విదేశీయులగు పండితులకూడ అభిప్రాయమిచ్చి

యున్నాడు. కాని ఆరాజవంశములందలి రాజులకు శాసనములను సరియైనది కావని పలువురి యభిప్రాయము. దీనికి కారణమేమన, ఈ భవిష్యద్రాజవంశమునందలి కొన్ని వంశములలోని రాజుల శాసనములు దొరకినవి. వారి శాసనములందు వారిరాజ్య సంవత్సరసంఖ్య నిచ్చియున్నాడు. అనగా వారా శాసనమును తమయొక్క దేవ 'రాజ్యసంవత్సరము'న చెక్కించిరో యట్లైతిని యున్నాడు. శాసనముల ననుసరించి మారాఠా లెన్నేండ్లు పాలించిరో తెలిసికొని వీలుకలుగుచున్నది. ఇట్లు శాసనములనున నొకరాజు ఇన్నేండ్లు పాలించునని తెలియవచ్చుచుండగా ఆరాజు ఆంధ్రకర్కువయేడ్ల, అంతకు తక్కువయేడ్ల పాలించేట్లు పురాణములు తెలుపుచున్నవి. ఇట్టి దృష్టాంతములను పురాణములలో ఆరాజులకు చెలువైనది సరిపాలుకాలము సరియైనది కావని తత్త్వజ్ఞుల యభిప్రాయము.

ఈవిధమున సంవత్సరముల మార్పులు, వార్షిక సంఖ్యలు, వారితరువాత కాలములు, వారితరువాత అంశముల పాలించిన రినియు, క్రైస్తుశాసన సంవత్సరముల కొక్కటి మొత్తముమీద నెన్ని సంవత్సరములు పాలించినదియు తెలిసినను అంశములకు బూర్వము ఏరాజవంశమునకు గాని, ఏరాజునకుగాని సంబంధించి నిర్ధారణగ చేయవలసినదియో యొకకాలము (సంవత్సరము) తెలిసినది కాని రాజవంశముల యాపురాణసరిగణమునలన మనకు ప్రయోజనము కలుగదు.

అట్టికాలము (సంవత్సరము) ఏదయైన తెలిసికొన వీలు కలుగునేమో చూడము.

హైందవారిత్రక కాలపరిగణనము

హైందవల యొక్క చారిత్రకకాలము పెక్కు విధముల సరిగణించబడుచున్నది. ఈ కాలపరిగణనమును హిందువులు శ్రీకృష్ణ విర్యాణముతో నారంభించెదరు. శ్రీకృష్ణుల వారు విర్యాణము చెందినవాడే కలియుగ మారంభమగుచున్నది. హిందువుల సరిగణనమున దీని ప్రారంభము. కలియుగములు కెంతగ గణించినదన ప్రస్తుతక మారంభమగుచున్నది: అనగా కలి కెంత ౨౫ సంవత్సరము ప్రస్తుతకము మొదటి సంవత్సరమగును. ఇకపాద్యులు తమ సరిగణనమును బుద్ధవిర్యాణముతో ప్రారంభించెదరు. బుద్ధవిర్యాణ మొప్పునను విషయమున ఉత్తరాది శాస్త్రాలకును, దక్షిణాది శాస్త్రాలకును మతిభేదములు కలవు; అయినను దక్షిణాది శాస్త్రాలును, సింహళము, బొంబాయి, మద్రాసు దేశములందలి శాస్త్రాలును నూతన ఏకప్రవముగ బుద్ధవిర్యాణము ప్రస్తుతకమునకు గె.ర.౨౨౩ సంవత్సరములకు బూర్వము జరిగెనని చెప్పుచును. ఎక్కువదేశములవారు గె.ర.౨౨౩ నే బుద్ధవిర్యాణకాలముగ సంగీకరించిరి గనుక దీనినే సరియైనదని చాలమంది యభిప్రాయము. క్రైస్తులు తమ చారిత్రక సరిగణనమునకు మహావీరుని నిర్వాణకాలమును, విక్రమసంవత్సరమును ఆధారముగ కైకొందురు. విక్రమసంవత్సరము (లేక శకము) క్రైస్తుపూర్వము గె.౨-గె.౬ లో ప్రారంభమగుచున్నది. మహావీర నిర్వాణము

నీకు నమస్కారం వేసి నిన్ను ముందుగా గుర్తించి
 నీకు విశ్రాంతిని ముగిసినందుకు నీకు
 స్వస్తి నమస్కారాలుగా తెలియచున్నాను;
 అందువలన శ్రీరామముని నీకు
 ముగిసినందుకు నీకు నీకు
 ముగిసినందుకు నీకు నీకు.

ఈ విధముగనున్న కాలపరిగణనమును
 వాచి విదేశీయులైన ప్రాచ్యులొక యా
 తియు వారు హిందువులైన తమ, వాంఛన
 నేమి, వైనులైన తమ-హైందవుల పరిగణనము
 ప్రత్యేకమునకు పాశ్చాత్యమునకు వాంఛ
 నున్నవని వేరొంది, గాఢమునకు తెలియ నున్న
 విద్యాణకాలములు సత్యత్వమును విశ్వసించి
 వేరి. హైందవచాత్రమునకు సంబంధించిన
 కాలపరిగణనము హైందవులు తమిళచాత్ర
 పురాతనమైనదిగ గాక ప్రత్యేకమునకు సమా
 నముగ నుండియున్నను కింతమునో వారు
 విశేషములను ప్రకటింపలేదు. ఈపరిగణనంతో
 వారికి విహితమైనది అల్పమునకు దుష్ట
 యాత్ర.

శకారంభముననున్న 'ప్రసాద' శక్తికము మొదటికి తాత్పర్యమునకు
'స్వరూప' క్రింద 'మూల' 'వియ' రి
సెన్సులను, ప్రసాదము అయిన శతాద్రి
నాటి వామకావన 'జన్మ' - 'మరణ' యన
భూతియు అలెగ్జాండ్రియను గురించియు,
అతని హిందూదేశ దండయాత్రను గురిం
చియు వ్రాయునాడు. అలెగ్జాండ్రియనాడు
మగధను జయించి హిందూమతమునకు విరుద్ధ
మైన హిందూ సామ్రాజ్యమునకు కమిసేనై

ప్రకాశము నొనర్చుచున్నది. అందుచేత
చంద్రగుప్తుడు అశులతల ప్రాప్త్యముతో
సోమము, దేశమునందను కలలుచేసియు, అతె
న్నానకు కలిపి బాహులతో మాచేసియు, అతె
మనతో బాధించు కష్టముకలిగింపిం అన
కలిపి బాధించు జయించు కష్టదేవ
ములపట్టి తిరిగి మిగిలినమున జయించును,
తొండు మాసములేకమునకు వచ్చుననియు, అప్ప
టికి మాచేసా దేవములోని యనన కాశ్రమిని
గొలును మాచి న మాచించి, పాతతంత్ర్యమునుండి
నివ రోయులను విముక్తులంకేన వానినధితిమై
చంద్రగుప్తుడు రాజ్యములునుగలవియు వారి
ప్రాంతములను చేయించెను. అట్లాపడు
త్తుకు పూర్వము 323 లో చనిపోయెను.
ఈమాధానములను జరిగియుండునొ, చం
ద్రగుప్తుడు యనన ప్రతీధిగలను నంహరించి
నింపి మిక్కిల అతెన్నానకు మరణా
తరము కాని జరిగియుండదని భావించి, అతె
న్నానకు ప్ర. పూ. 323 లో నధిపతియను
గలన చంద్రగుప్తుడు ప్ర. పూ. 322-321
లమధ్య విహసన మిక్కియుండుననియు, నం
దుని నంహరించి మాతము మిగిలిపోవనము
కెక్కనిది యనియుల ప్రాతము నలుపుటవలన,
నివంద్రగుప్తుడే హిందవుల పురాణముల
ప్రకారము నందనియనగరము, అనగా నంద
వంశపురాజుల యనంతరము మగధసంహస
నము వెక్కనిది అనియనము. మూర్ఖవంశపు
నంద్రగుప్తుడెనుననియు విదేశీయులైన ప్రాచ్య
జరిగోధికమోక్షియు స్థాపించెనని. మిక్కి
తము ప్రకారమే హిందవ చరిత్రాధికులంద

అను హొదవి చారిత్రకకాల పరిగణనము చేయుచున్నాము. ఇందుకు హొదాదేవ చారిత్రమున కాధారభూతమై, హొదాదేవచారిత్రక కాలపరిగణనమునకు అల్లి పోయిననున్నది. ఇది అంధ్రగుప్త వృద్ధిచేతకాలము. కీర్తిపట్టి నీ ముగ్ధనిర్వాణకాలమును, మహావీరనిర్వాణకాలమును ప్రస్తుతకొత్తదియు లెక్కను సిద్ధాంతముచేసిరి. ఇట్లు హర్షచంద్రగుప్తుని వృద్ధిచేత వర్ణించుచు పురస్కరించుకొని లుక్కు, మహావీర నిర్వాణకాలమును పంక్తి లుక్కునను ఈ నిర్వాణకాలములు, ఈ నిష్ఠాయములు పరిమితకాలని సందేహించుట కేవల నిర్మూలనిటకాదును నీ యున్నది. ఈసామ్రాజ్యపు అర్జునము ప్రకారము ఈ నిర్వాణకాలములు ప్రవర్తగాఢమున కిన్ననుగనుపి ప్రత్యేక సమానమునకు వచ్చినవి. అందువలన ఈనాటికి, నిర్వాణకాలమును గుఱించి దీక్షియును, కీర్తియునువైన సాక్షియును ఇంకనుగోధనలు చేయుచునే యున్నాము. ఇది శోధన లెక్కుడైన కొలది ఒక్కొక్కొక సందర్భమును అర్థముచేయుకనినానిన ప్రాంతమును కీయుచునే యున్నాము.

నిర్వాణకాలములను గుఱించి యిట్లు భిన్న మతము లున్నవి. ముగ్ధగుప్త భిక్షక కాలమునను భిన్న మతములు కలవు. ఒకరు క్రీ. పూ. 3౧౨ లోనని, మఱియొకరు 3౧౫ లోనని మూడవగుప్త భిక్షకకాలము నెవరి ముగ్ధవచ్చినట్లు వారు నెనుకకు ముగ్ధకు వచ్చినట్లు. కాని విస్తృత స్మృతి గలది 3వ అంధ్రమహాసామ్రాజ్యమున కేదిగ

ప్రకారము మహావీర నిర్వాణకాలము ముగ్ధనిర్వాణకాలమునకు వచ్చినట్లు వృద్ధిచేతకాలమును క్రీస్తు పూర్వము 3౧౨ నేనే ముగ్ధుని తీర్చి సమానుచువచ్చిరి. ఇదివలె కొన్నింటికి వైది, శాతవాహనమును, శాతవాహనులను ఇదిగోధించి, అంతకు పూర్వము ౩౧౨ ను తిమములైన సమానములైన హొదాద చారిత్రక పరిగణనమును కొంత సుస్థితికి దీసికొనివచ్చిరి.

ఇట్టి ఇదిగోధనములను కల్పించినవారే వారు హొదాదేయలైన క్రీస్తువే. ౩. జయస్థానమును, వినుపురాణమునని కలియుగచరిత్రకాలమును, సామంతిస్వీకృత పాఠే వృద్ధిచేతమును, క్రీస్తుపూర్వతీ నిర్వాణకాలమును, మహావీరనిర్వాణకాలమును, అంతకుని నిర్వాణకాలమును ఇదిగోధించి, ఇదిగోధనము ముగ్ధములకు గోధలు, క్రీస్తును నిర్వాణకాలములను నిర్వాణకాలమును సరియైనదేయని సిద్ధాంతముచేసిరి. ముగ్ధాంతమునకు వారికి ముగ్ధమున గోధ్యమేని ఆగోధ ప్రవర్తితమైనాము. ఇదిగోధనమును నిర్వాణకాలమును క్రీస్తుపూర్వము కలవు.

ఏమని ముగ్ధములే విజయ దేవానాం ప్రియసయో ధర్మవిజయో [౧] సోన పున లకో దేవానాం ప్రియస ఇహ చ స[క్ర]మ చ అంతేషు అమృష పయోజన క్రీడిషు యత్ర అంతియోగో నామ యోజరాజ పరం చ తేన అంతియోగేన చతురే రాజని తురమయే నామ అంతిగి నామ మౌక నామ అంతి గుడకో నామ [౨] నిచ వోడ పాండ అని తాంబరం నియ ఏకమేన హిదరాజ [౩]

“దేవానాం ప్రియనియోక్త్య యితియే—
 (అనగా విశిష్టములు ముఖ్యమైనవి. ఇచ్చటను
 (అనగా విశిష్ట సామ్రాజ్యమునందును), (తన
 సామ్రాజ్యమునకు) అంతమునందును నారి
 మీదను (అనగా తన పౌరుగువారిమీదను),
 అంతేకాక, ఇచ్చట అంతియోక నామకుడైన
 యవనరాజువాడ అయ్యటను, అంతియో
 కునికి వైది ఎచ్చట నలుగురు రాజులు, తుర
 మయ నామకుడగురాజు, అంతికిని నామ
 ధేయుడగురాజు, మాకనామధేయుడగురాజు,
 అంతికును దరనామకుడగురాజు — (పిరిలున్న
 వాడు) అచ్చటను, ఇంకను వశిష్టమున తాత్ర
 వర్ణింపబడు ఎచ్చట వోడ, పాండులున్నాలో
 అచ్చటను, ఇచ్చట పాండరాజు ఉన్నాడో
 అచ్చటను దేవానాం ప్రియ దీధర్మవిజయ
 మును పొందెను అని దాని భావము. ఇందు
 అయిదుగురు విదేశీయులగు యవన భూప
 తులు పేర్కొనబడి యున్నారు.

- (౧) అంతియోక యవనరాజు (Antiochus Theos of Asia) క్రీ. పూ. ౨౬౧-౨౪౬.
- (౨) తురమాయ (Ptolemy Philadelphus) — క్రీ. పూ. ౨౮౫-౨౪౭.
- (౩) అంతికిని (Antigonas Gonatus) — క్రీ. పూ. ౨౭౮-౨౩౯.
- (౪) మాకరాజు (Magas of Syrene) — క్రీ. పూ. ౨౫౮ లో చనిపోయెను.
- (౫) అలికసు[ం] దరరాజు (Alexandar of Egypt) — క్రీ. పూ. ౨౩౨-౨౧౦.

పిరిండును పాలించుచుండిన వ్యధులతో
 కు శాసనమును వేయించెను; అనగా నది
 క్రీ. పూ. ౨౬౧ కి ౨౫౮ కి నడుమ చెక్కిం
 చెను. అశోకుని చిలాశాసనములలో విది కడప
 టిదని అందఱు నిర్ణయించినారు. దీనికి పూర్వ
 పు శాసనమే (అయిదవది) యొకటి అశోకుని
 గత వ వట్టాభిషేక సంవత్సరమును పేర్కొను
 చుండుటవలన విది అశోకుని పదునాలుగవ
 వట్టాభిషేక సంవత్సరమునకు పూర్వపురుకాబా
 లదు. ఈరీతినిచర్చించి జయస్వాలుగారు ఆశా
 సనము క్రీ. పూ. ౨౫౮ నాటిదని నిర్ణయిం
 చేరి. ఈనిర్ణయమునుబట్టి అది అశోకుని పదు
 నాలుగవ వట్టాభిషేక సంవత్సర మగును.
 అనగా అశోకునికి క్రీ. పూ. (౨౫౮ + ౧౪)
 ౨౭౨ లో వట్టాభిషేకము జరిగెను. అశో
 కుడు వట్టాభిషేకమునకు నాలుగు సంవత్సర
 ములకు పూర్వమునుండియే సింహాసన మెక్కి
 పాలించు చుండెననియు, సింహాసనమునకు
 వచ్చిన నాలుకేంద్ర తాతనికి వట్టాభిషేకము
 జరిగినదియు తార్థలపాటి వృత్తాంతములు
 తెలుపుచున్నవి. అందువలన అశోకుని ౨౭
 పాలనము క్రీ. పూ. ౨౭౭-౭౬ నుండి ప్రారం
 భమగుచున్నది. దీని ననువరించి చంద్రగుప్తుని
 రాజ్యాభిషేకకాలమును, మహావీర, బుద్ధుల
 విర్యాణకాలమును నిర్ణయించబడినవి. అశో
 కునితండ్రి చిందుసారుడు, తాతయగు మౌర్య
 చంద్రగుప్తుడు, ఇరువురుకలిపి ౮౯ సంవత్సర
 ములు పాలించిరి, అందువలన మౌర్యచంద్ర
 గుప్తుని పరిపాలనము క్రీ. పూ. ౩౩౬-౨౫౮
 లో ప్రారంభమగుచున్నది. అనగా మౌర్య

నంశమున చంద్రగుప్తుడే ప్రథము దిగుటచేత
మౌర్యవంశ వర్తిపాలనము క్రీస్తు పూర్వము
౩౨౬-౨౫౧ లో ఆరంభమని చెప్పవచ్చును. ఈ
నిర్ణయములు ననునదినిచేసి మహాబలిమము
క్రీ. పూ. ౫౪౫ లోను, బుద్ధుడు క్రీ. పూ.
౫౪౩ లోను నిర్వాణమునొందినట్లు నిర్ధారణ
ము చేయబడినది. ఈ నిర్ణయమే ముస్లిము
మొండవచారిత్రిక కావ్య దిగిణమునకు మూల
కందము. ఈనిర్ణయ నిర్ధారణములు విపుడు
పెక్కు రామోదించుచున్నాను. ఈ నిర్ణయ
ములలో మనకు గానబడినది మౌర్యవంశ
వర్తిపాల నారంభ కాలము.

మౌర్యవంశముల కాలనిర్ణయము

మౌర్యవంశము యొక్క వర్తిపాలనము
క్రీస్తుపూర్వము ౩౨౬ - ౨౫౧ లో ఆరంభ
మయ్యెనని తెలియుటచేత నిష్పడుపురాణములు
నలన నేమేవంశ మొకొంతకాలము పాలించె
నో మనకు తెలియునుగావున ఆంధ్రవంశ వర్తి
పాలన మొప్పడు ప్రారంభమయ్యెనో మనము
తెలిసికొనవచ్చును.

మౌర్యవంశపురాణాలు ౧౩౭ సంవత్స
రములు పాలించిరిని పురాణములు తెలుపు
చున్నవి కావున ఆవంశము క్రీస్తు పూర్వము
౧౮౮ లో నంతరించెననియు, ఏడవ శుంగ
వంశము మగధ సింహాసనము నలంకరించి
రనియు తెలియదగును.

శుంగవంశములు ౧౧౨ సంవత్సరములు పా
లించినట్లు పురాణాధారమునలన తెలియుచుం
డుటచేత నావంశములు క్రీస్తుపూర్వము ౧౮౮

మొదలు ౭౬ వరకు మగధ నేలిననుట
స్పష్టము.

ఏడవ శాతాబ్దమున లనబడు శుంగభృ
శ్వులు మౌర్యమునకు వచ్చిరి. అనగా వీరి
వర్తిపాలనము ౭౬ తో ప్రారంభమగుచున్నది.
వీరు నలువదియైదు పాలించిరి. అటువేరక
ఆంధ్రులు మౌర్యమునకు వచ్చిరిని నాచునాసి
యున్నది. అనగా ఆంధ్రుల వర్తిపాలనము
క్రీస్తుకు పూర్వము (౭౬-౪౫౬) ౩౧౨ లో
ప్రారంభమగుచున్నది.

కాని యాంధ్రులంతకు పూర్వమే వర్తి
పాలనమునకువచ్చినట్లు సాహిత్యము పురాణ
ములవలననే కొంతయవకాశము కలుగని కొండ
అందును. ఇట్టివాదము చేయువాని దేస్సికా
దొరగానను, క్రిష్ణేశ్వరైవ శ్రీరామకృష్ణ
నోపాధికారముగూడును. వారికిట్టి మాహా
కాండ మిచ్చినది యాక్రిందిశ్లోకము.

“కాత్యాయనాంతర్యో భృత్యాః

సుకర్మాః ప్రసక్త్యా తపః;

కుంగావాంచైవ యశ్చేషం

శుభికార్యం బలియసః.

శుంగాంధ్రుః సుకార్యం

ప్రాప్త్య తేహం వసుంధరామ్.”

—మత్స్యపురాణము.

ఆంధ్రేశుకుమ సుకర్మను, కాత్యాయను
లను ఏదిరించి, శుంగాధికార కేషమును నాశన
ముచేసి యాభూమి ననుభవించునని దానిభా
నము. కాత్యాయనులలో కట్టకవనటివాడైన
సుకర్మతో కేషించిన శుంగాధికారము నశించె
నని పురాణములు తెలుపుచుండుటచేత, శుంగు

అను, కావ్యమును సమకాలికులైన నేటి
“కేసరిచేసే సుంగాకారము” అనుటవల్ల మొ
గతమగునని భండార్కరుగారు మొదలగు
వాడు వాదించుచున్నారు. అందువలన, కొంత
కాలము ప్రతిముఖ-రాష్ట్రమును పాలి
చేసి వేషాన్నివలెనే కావ్యాయనులును సుంగ
వంశపు రాజులయధికారమంతయు దామ
నిహించి వేసినకు మంత్రము వాని రా
జునునే తామే పాలించిరి. వేషాన్నివలెనే
వాడు ప్రహ్వము. ప్రహ్వమును వాద్య
ముచేయుట కధికారము లేకపోవుట
యూహా కు బలమిచ్చుచున్నదని
వాడు చెప్పి, అందువలన కావ్యాయనులు
ను, సుంగులును సమకాలిను లనిరి. కాని

గారు భండార్కరు, తేన్నులవాదము సరి
యైనదాకానిది నిరాకరించుచున్నాడు. భం
ర్కరు ప్రశ్నలకు వాదమునకు దోడ్పడుచు
మతిమిథుల కల్గినను కలుదు. అందువలన:

అహత్యో చకురేవమ
బాల్యో వ్యపరిసంవృతః;
దేవభూమి వభోత్సాద్య
కాంగస్తు భిరౌపుట
భివ్యతి సహ రాజా
సహ కావ్యాయనో ద్విజః.

—చిత్త్యపురాణము.

పాతాంతరము:

దేవభూమిం తభోత్సాద్య
కుంకభు భిరౌపుట.

—చాయపురాణము.

వాద్యముచేత వ్యపరిసంవృత్తుడైన
భూమిని అమాత్యుడైన వసుదేవుడు
తొలగించునని నెడలగొట్టి తాను (మత్స్యపు
రాజకారము) కౌంగుజును; (దేవా వాము
పురాణము ప్రకారము సుంగులలో రాజు
గును). ఆకావ్యాయనుడు తొమ్మిది సంవత్స
రములు పాలించును అది మంత్రమున కధి
ము. సుంగులు, కావ్యము సమకాలినులుట
కల్గిననులే బలీయములైన ప్రమాణములుగ
నున్నవి. అంతేకాని కావ్యము ప్రహ్వము
గనుక వారి కావ్యాధికారములేదు. అందు
వలన వారు వాద్యముచేయులేదు అనుట
పాతపాదమునకు గొంతలువే. కాని, కా
వ్యాయనులవలెనే సుంగులును ప్రహ్వముని
వలె పాలించుచున్నవి. అందువలన వాహియ
నిలువజాలనిది.

భివ్యతి కుర ప్రస్థ దేవభూమి సహ చక్ర,
అతే కుంగరాజానో భోక్త్యంతిహంతుంకాన్
తతం బ్రాహ్మం చక్ర ద్యౌ రతః కావ్యాక గమివ్యతి;
(సుంగవంశజులలోని కవంతి వాడు) దేవ
భూమి వదిలించువత్సరములు పాలించును. ఈ
సుంగవంశపు రాజులు సమకాలినులైయు
నీభూమిని ౧౧౨ సంవత్సరములు అను
భవించును. అదన నా వారినుండి కావ్యలకు
భోవునని యర్థము. ‘వ్యస్థా’ స్వప్నముగ పురాణ
ములు సుంగుల పద కావ్యము పాలించుట
చెప్పుచున్నవి. అదియునుగాక, మంత్రమున
వసుదేవుని ప్రతాపమున దేవభూమి (దేవ
భూమి) మొక్క దానీపుత్రి రాజీవేషముతో
వచ్చి మోహితీకృత్తుడై యుండుగా సుంగుని
జంపించి బాగాని హర్షించితిమున గలుగు.
అను ప్రమాణములు వివాద విస్మయకృత్తు

మహామహాపాత్రాభ్యుదయ పాత్రాభ్యుదయ శాస్త్రీగారు సుగుణకూడ బ్రహ్మగుణులని చెప్పుచున్నారు. లాభ్యుదయశ్రోతసూత్రము లతో నొకసూత్రము సంకర్షణమున సుగుణ యభిప్రాయ ముదాహరింపబడినది. ఆసంకర్షణమున వ్యాఖ్యాత సుగుణులు ఆచార్యునియు, అందును వారు సామవేదాచార్యులనియు చెప్పి యున్నారు. భరద్వాజసోమత్రైవ సుగుణ కును, విశ్వమిత్రసోమత్రైవను కలిపవలయు శ్రీ కీని జనియించినవారు చెప్పినవరియుకటికల ను. అందు భరద్వాజ విశ్వమిత్రసోమత్రైవ లులు కలరు. దీనినిట్టి సుగుణులు బ్రహ్మగుణులనియు, సామవేదగుణులనియు నిర్ణయించుమున నుడువగును. తన రాజ్యమునందుతలు యజ్ఞ సూక్తులను నిషేధించిన ఆశోకచక్రవర్తి రాజధానిలోనే సుగుణులతో ప్రభమువైన పుష్యమిత్ర సత్కర్మగోత్రము నెట్లు చేసి నన్న ప్రశ్నకు 'సుగుణులు బ్రహ్మగుణులు, అందు సామవేద లని చెప్పిననే తనన సమాధాన ము దొరకకల'నని పాత్రాభ్యుదయ శాస్త్రీగారు నుడుపుచున్నారు. పుష్యమిత్రుడు పాత్రాభ్యుదయమునకు వైరియనియు, పాత్రాభ్యుదయమునది నాతడు చంపుచెననియు పాత్రాభ్యుదయము కలవు. సుగుణులు బ్రహ్మగుణులను దానధర్మాది కములచేత నక్కరించి బ్రహ్మగుణవిద్యను బ్రోత్సహించిరనుటకు తార్కాణములు కలవు. ఈ కారణములచేతకూడ సుగుణులు బ్రహ్మగుణ లేయని పాత్రాభ్యుదయ శాస్త్రీగారు వాదించు చున్నారు. ఇదియే నిజమని యంగీకరించుచో బ్రహ్మగుణులైన సుగుణులే పరిపాలకమునెరిపి

నపును కాన్యాయను లేల వెలిసియుండరాదు? అందువలన సుగుణులు, వారి పితన కాన్యాయ నులు, వారి పితన ఆంధ్రులు పాలించిరని చెప్ప వచ్చును.

కాన్యాయులు బ్రహ్మగుణులు గావున రాజ్య ముచేయలేదనునది మిట్లన్నను పురాణము లందలి శ్లోకముల సూత్రముల వాదమునకు ధంపకముగాక చెప్పవచ్చునది నరిమైనదని యంగీకరించుము. ఆ ధర్మగీకరించుటకుకూడ మనకు సేతుక సూత్రము లేకపోలేదు.

పురాణములు ఒకవంశముపితవ మటి యొక వంశము పాలించెనని చెప్పుచున్నను నాటిలో గొన్ని వంశములైన ఒకదాని కొకటి సమకాలికములైనవి యుండకపోవు. ఇట్టి యభిప్రాయమున కొన మిచ్చుచున్నది సద్యన్న సూరి విరచితమైన 'ప్రభావకచరిత'మను శైవ గ్రంథము. దీనివలన ముగళులు, కనులు, గద్దెలులు, ఆంధ్రులు మొదలగువారొకేకాని మున బలిగించెట్లు అనగా నివియన్నియు సమ కాలిక వంశము లైనట్లు తెలియనచ్చుచున్నది. పురాణములలో నీవంశము లన్నియు చెలువ బడినవి కాక క్రమ మిట్లు లేదు. ముందు ఆంధ్రులు, ఆంధ్రులపితర ఆభీరులు, వారిపితర గద్దె ధీలులు, వారిపితర కనులు ఇట్లు పాలింతు రని కలదు. ఇప్పుడు ప్రభావకచరిత సమాఖ్యుల పురాణములలో చెలువబడిన వంశములలో గొన్ని సమకాలికములైనవియు నుంపనచ్చు నని వంశితులలో కొకయభిప్రాయము కలుగు చున్నది. అందువలన మనముకూడ దీనినే

విశ్వసించి శుంగకావ్యాయన వంశములు రెండును సమకాలీనములే యందము.

అట్లును తో వాద్య వంశమున మొదటినుండి ప్రారంభమగును? శుంగులును, కావ్యులును సమకాలీనులున్నా మిక్కాన శుంగుల యనంతముతనగా ప్రస్తుతావ్యము (౧౮౮—౧౧౭=) ౭౬ లోనే యారంభమగును. అంతవంశము ప్రస్తుతావ్యము ౭౬ నుండి పాతించినన్ని విషయము వర్తించినవనా? ఇక ముగిసెనున్నా పరిష్కారమునకు వాద్యయమునుండి తోవ్వము వచ్చు. అందునను నిరీక్షణము వాద్యచేతరములైన శాసనములను నిర్ణయించుచును. అట్లును అంగ్రేజులు లెస్సోవారో, వారి శాసనము లేవైన కలదేమో పరిశీలించి వాటిమూలమున మన మిప్పుడు తేల్చుకొని అంగ్రేజిపాలనారంభ సంవత్సరము పరిశ్రమతో కాదో, లేక దాని నిరీక్షణ ముందునకో, వెనుకకో జరుగవలెనో చూడము.

అంగ్రవిష్ణువు: అంగ్రుల యాదియ నివాసధలము.
అంగ్రులు చాల ప్రాచీన కాలమునుండి కృష్ణానదీతీరాననున్న నివాసము చేయుచుండెడియు, వారికి కృష్ణానదీతీరాన నుండి శ్రీ కాకుళము మొదలు రాజధానిగనుపావనియు, అచ్చట నుండెడివను వారికుమారులగు అంగ్రవిష్ణువు నిశుంధుడను కావీసునితో బోనావీ తిరు కాతనిని సంహరించు మాంగ్ర రాజ్యమును స్థాపించి రాజ్యము చేసెననియు వారెగాక కలదు. ఈగ్రా మొదలెఱకు సత్యమైనదో మనకు తెలియదు. కాని శ్రీ కాకుల

ములో శ్రీ వల్లభుని యాలయము కలదు. అందు అతని శాసనములు కలవు. అవి యిన్నియు నిశ్చయ నిశ్చయ మొందువారిచే ప్రకటితమైవి. ఏవిధమునను శాసనములు ఈగ్రాకు సంహారమునకులేదు. శ్రీ మృగము పండ్రించిన తతాద్ధినుండి యియాలయమున శాసనములు కాకవిచ్చుచున్నవి. శ్రీ మృగము పందర కంపన తతాద్ధి పరిమితునుండి ధనద్రోలు (పందనోలు, కేంద్రేతాబూంకా) రాజధానిగ వెలుగుచేతమును బాలించిన వెలనాటి చోళరాజుల పరివాసములో ఈ శ్రీ కాకాల శ్రీ వల్లభునికి ప్రత్యేక వచ్చినది. శాసనములందీ చేవును శ్రీ కాకుళేష్వరవిషయము, శ్రీ కాకాలని శ్రీ వల్లభునియు బేర్కొనుటచే యున్నాడు. కాకతీయుల పరిపాలనము ఆ తమగుంజకు గానవచ్చు నీ దేవాలయపు శాసనములలో నీ చేవునివేగు శ్రీ కాకాలని శ్రీ వల్లభునినియే యున్నది. అచ్చట శ్రీ కాకాలని అంగ్ర శ్రీ వల్లభునివనికాని, అంగ్రవిష్ణునివనికాని, వెలుగు రాయడవికాని పేర్కొనబడి యుండలేదు. ఈ దేవాలయములోని మంటప స్తంభముల మీది శాసనములలో గ్రా (౦)జ నరేంద్రేశ్వర దేవరకు చేయబడిన దానములను వెలుపునవి కొన్ని కలవు. నీనాగేసి గురమంటపము అటు తరువాత కట్టబడినదనియు, అట్లు కట్టబడిన గ్రాంజ (కాజ) నరేంద్రేశ్వరాలయము అప్పటికి నిర్మింపై యుండగా అచ్చటి స్తంభములను పీడికొనినచ్చి గురమంటప నిర్మాణమున కుపయోగించి యుండెననియు నానూహ, లేనిచో శ్రీ కాకులమున గ్రాంజ నరేంద్రేశ్వరుని దాన

శాసనములును సంస్థలను కాదు. కాని శాస్త్రోక్తముల ననుసరించుటకు వచ్చు శివము సంప్రదించి కత్తాట్టనుండి కావచ్చుచున్నది. అట్టి శాసనములలో మిక్కిలి పూర్వపుది శ్రీ. శ. ౧౧౧౭ నాటిది. కాని ఇదివాటికి శ్రీ. శ. ౧౧౭౨ నాటిది. ఇది వెలువడిన శ్రీశైవ్యరాలయము శ్రీ.శ. ౧౧౭౨ తరువాత శివులమైయుండగ నాచూపబడుచు లోని సంస్థములను గిచ్చి ౧౧౭౨ తరువాత కట్టబడిన వనకగు శ్రీకాకుత్స్థరాలయమును కముయ క్కవిర్యాలయమునకు మార్చిగిచ్చియుండును. కేగిచాటిన్న భూవత్తియైన నశ్రీవ్ర మ్మగిరాజవిజయాలయము నది కేర నాచూక్క శివాలయములను అగ్రమునందు మహాకు శివ నమునాన దెలియవచ్చుచుండుటచే నీకాం జన శ్రీశైవ్యరాలయపుత్తియ యగనిత మై యుండవచ్చును.

ఇది యటుండ నిందు. శ్రీకాళాంబి శ్రీవల్లభవిజయాలయములోని శాసనములలో తెలుగురాయ దనుపేరు మొదట గజవతుల నామ కావచ్చుచున్నది. ఈ శైవ్యరిగిరాజి (శ్రీ. శ. ౧౪౨౦-౧౪౪౨) యొక్క శాసన మున తెలుగురాయ దనుపేరు చూపబ్బును. ఈ శాసనమునాన తెలియవచ్చు శివ్యము తెలుగురాయనికి కేయబడినది.

శాస్త్రోక్తముల జేక్కయ కొన్ని శాసన ము లచటనుండునచేత శ్రీకాళాంబిదేవునికి రాయగిరియు, తెలుగు శివమన నుండునచేత తెలుగురామగిరియు వ్యాప్తికరిత నేమాం తెలుగిన వ యగిరియ కిది అనిను నశ్రీశైవ్యము

యిది తెలుగు రామ గజవతు శివ్యము ల్ల శ్రీకాళాంబి దేవునికి రాయగిరియ నుండునచేత శ్రీకాళాంబి శ్రీవల్లభదేవు - అగ్ర విష్ణువన యగిరియుండును. శ్రీకాళాంబి శ్రీవల్లభానికి తెలుగురామగిరియు, అగ్రవిష్ణువనయున్నా కనవచ్చునో విశ్వవిజయగిరియును కట్ట వచ్చునో. కాని, అందున్న గజవతులగిరిపాలు నకు పూర్వము, తదా దక్షిణగిరిపాలుకు పూర్వ మునెడనుండు శివ్యమును. ఇందుకు శాసన ములే ప్రమాణము. శాసనములను శ్రీకా కులేశ్వరునికి,

“గోపాంగనాశ్రీకర్ణకాంఠం
యోగింద్రమృత్యుచ్చ విహాయభావం
శ్రీవల్లభం చైత్య గళాభుజితం
శ్రీకాకులేం కరణం ప్రపత్త్య.”

ఉచి శక్తుల ప్రాణుల అగ్రవిజయవ్వాదు. శ్రీ కాకులేకు అగ్ర విష్ణుశివయోగము నిను భవి భవిని విజయనీయముగా భుజానోక్త మునెడి అట్లునకి విశంధ ప్రాచురయో, విశుగభవ్య విజయనీయ కొన్ని విశేషములు యుగిరేవు. ఈ శ్రీవల్లభాదేవ నుండు అగ్రము అట్లునకినీ నగిరిని శివ్యులకపాడు. అట్లేకములోని శైవ్యగళాభుజయమున్న వన ము శ్రీవల్లభాదేవ విష్ణువనకు సాధారణ నామమే. అంతేకాక మంచన కవి నందూరి గుండ ముగ్ధిని వర్ణించుచు నతడు,

“పాటింది కాకులేశ్వరు తిరువార్లలో
నల్లలకేటె నల్లమిచ్చు”

ననియు,
“అందగునానకి తిరువార్లలో గోపలంబునాగిరికి,
కర్మలకు పుట్టకాకుగ నానెడ శివ్యయోగం నల్ల”

సములై కప్పట్లు మున్నవి. ఏదేని శాస్త్రమున నాడగు దండిమహాశవి తన దళకుమార చరిత్రమున ఆంధ్ర సాగరమును వర్ణించుచు, ఇది యొక గొప్పనరస్సున కనతిదూరమున నీ కలదని చెప్పియున్నాడు. ఈవర్ణనము కొంతటికీ సరిపోవును. అట్లయినచో ఆంధ్ర (సాగర) సాగరమువేరియై యుండవచ్చును. దండి మహాశవి వేంగీవాటిక క్క విష్ణువర్ధన, మొదటి జయసింహులకు సమకాలికుడు. అప్పుడు చాళుక్యులకు వేంగీసాగరమే రాజధానిగా నుండెను. అందువలన వేంగీనే ఆంధ్ర సాగరమనుట సమంజసముగ ను సకపోడు. ఈవిష్ణువర్ధన సరికొద్దోకాలము దీనిని విడిచియుండి: ఆంధ్రము ఉత్తరాదినుండి దక్షిణమునకు సర్వసాధారణము వాగు చాళుక్యులము వాహనావహనీయములు నుండి యీ కృష్ణానదీవారికి మళ్ళీ ప్రవేశమునకు సర్వసి. స్తుతికమునకు పుచ్చుమునను, స్తుతికానందమునను దక్షిణము నుండి కృష్ణానదివారికి వ్యాపించియున్నది. అందువలన వారు వ్యాపించిన యాస్తి దేవములలో వారికొనసములై చూడము. ఆంధ్ర రాజులకొనసములై ముందువలకు సరియైన లెను.

ఆంధ్ర రాజులు

పురాణములలో నీ యాంధ్ర రాజులు ౪౬౦ సంవత్సరములు పాలింతురని చెప్పబడి యుండుటయేకాక ఆవంశములోని రాజుల జన్మను నాడు నాటిచుకాలమును గూడ తెలియున్నది. ఏదేని సాక్ష్యమును. ఇట్టి కలియుగ రాజవంశముల పట్టికలు రిచ్చు పురాణములన్నిటిలో మత్స్యపురాణమే యుత్తమ

మైనది. ఈపురాణము నందో రాజవంశపు పట్టికలు ఇతరపురాణములలోని పట్టికలకంటె సమగ్రమైనవి. ఈపురాణములందలి కలియుగ రాజవంశములను గుఱించి వర్ణించుభాగములను విడచి నీ కలియుగ పురాణముల యొక్క మొదటి ప్రతిభను రమారమి ౧౬౦ వలకు సంకోధించి పాతాళరములలో నూడ పట్టెను

ఆంధ్ర రాజుల పట్టిక

౧	శకునికు	28
౨	కృష్ణుడు	10
౩	శ్రీకాళకర్ణి	10
౪	పూర్ణోత్సంగుడు	18
౫	స్కంధవంధి	18
౬	కాళకర్ణి	56
౭	లంకావిరుడు	18
౮	అపలకుడు	12
౯	మేఘస్వాతి	18
౧౦	స్వాతి	18
౧౧	స్కంధస్వాతి	7
౧౨	మృగేంద్ర స్వాతికర్ణుడు	8
౧౩	కుంకలస్వాతికర్ణుడు	8
౧౪	స్వాతికర్ణుడు	1
౧౫	పులోమాది	86
౧౬	అరిష్టకర్ణుడు	25
౧౭	హలడు	5
౧౮	మంజులకుడు	5
౧౯	పురింద్రనీరుడు	21
౨౦	కుంభిర కాళకర్ణి	1
౨౧	వశిరకాళకర్ణి	1
౨౨	శివస్వాతి	28
౨౩	గౌతమీపుత్రుడు	21
౨౪	పులోమాది	28
౨౫	శివశ్రీ పులోమాది	7
౨౬	శివస్కంధ కాళకర్ణి	3
౨౭	యజ్ఞశ్రీ కాళకర్ణి	29
౨౮	విజయకుడు	6
౨౯	దండశ్రీ కాళకర్ణి	10
౩౦	పులోమాది	7

గారను వివేకీయవంశీతులు ఒక దక్కని ప్రతిని ముక్తిచేయున్నాడు. వారు మత్స్య పురాణప్రతిమో యూట్టికలనిచ్చు పురాణ ప్రతులన్నిటితో క్రేష్టమైనదనియు, సమగ్రమై నదియు నాలుపురువైనది. బానిసకారము వైట్టికలో ఆంధ్రవాంఛలు వానినిపాలన సంవత్సరములతో గూడ దెలియవచ్చుచున్నాడు. ఈ వైట్టికలో మొదటిమొదటి పురాణములు ద్వికుశలయు, నాయు బ్రహ్మవిష్ణుపురాణములు పింధుకుశలయు నేలు నేలువిధములగును. అంతేకాక ఒక్క పురాణ ప్రతితోనే మూడు నేలునేలువిధములుగ వ్రాయబడియున్నది. అదమునుగాక (౨౨) పురోమావిరి (౨౫) విశక్రీపురోమావిరి నమమ నాయుపురాణ ప్రతియెనటి శాతకర్ణి గారొక బేక్కని యనెను ౨౯ సంవత్సరము

లు నాలించుచు దెప్పచున్నది. ఏ యితని పురాణము చిత్రం వేర్కొనుకపోవుటనగు. కాని క్రీష్టకలోమంశీ తొంగివచ్చినది. (౮) అదిలకును నేలునేలు పురాణములతో కికాక ఒకే పురాణముయొక్క ప్రతులతోనే నేలు నేలువిధములు వ్రాయబడియున్నాయి. అదితనిమ, అభ్యాసతనిమ, చపీలమ, ఆత్మవ్రమ, బాపిలకుమ, చవిలుమ, సిలిలకుమ, వివిలకుమ- ఈ మొదలగునవి ఆతని నామముయొక్క చూపాతరము లనేకములుకలవు. ఇక నొకటి తెండువేర్లమిగూడ వట్టి చూపాతరములున్న ను మనలనంతగ బాధింపవు. ఈవిధమున దెలియవచ్చిన ఆంధ్రరాజులు శాసనములు ఆంధ్రదేశమున గాని, మఱిమిదప్పటగాని కావచ్చునేమో చూతము:

(సశేషము)

అం చ

మిప్పికంటి గురునాథకివి గారు

ద్రుగంభీర్యము పోయి, పాంసవలుఁడా!

ప్ర్యాహంబుగా నొడ్డునం

బరివేష్టించిరి జాలరుల్ కొలఁకు నా

వాసంబు నాలించి న

త్వర మిం దుండకపొమ్ము; లేమ్ము;

బగముల్ పంకానులేపావలే

పరసస్ఫూర్తిని గూయుచుం బడములం

తై మోపకున్నంతలోఁ.

ఉ. పాలును నీరు వేటుపఱపంగల; పుష్పరవీది దవ్వలం

గాలు గడపుఁజోక యరుగంగల; వున్నతమా పదంబునుం

స్వామికర్త

కాల గడిచె మీకొలముసామి ; యదే మటునెప్పుకాండపై
వ్రాలెద ? తొలయున్నఁ గుంపద్ధతి మారదో నాజహంసమా ?

శా. ఏమి దా నొకరాజహంస యగుఁగా; కాకాశంగు సువ
స్థానూనాంబుజవాళిభూమియగుఁగా; కాకాన్యమేధావియు
గాని; మొన నమస్తభూతగణహృత్కేతూహలాపాదీహ
సావీయనిడు నానెనుం గన నహింసం చేమిసాన్యమో ?

ఉ. కమ్మనీటిపైలువ నుం చొలుంగించి, మృణాలనాళరా
నమ్మున నాకలెం గెడచి, నన్యజలేజముంకా క్రిమమ్ము నొ
డిమ్మి బహుంకారములు నేయుగదమ్మ నహంసరమ్ము; దా
నెమ్మెయి వృద్ధిఁబొందుట నహింస వడేమొకో, నాజహంసమా !

ఉ. ఎవ్వరు మీకు ? హంసములు; మొందువాఁడు ? మిన్న వాక; నం
దెవ్వనిఁ గర్వలేదుగద ? యాశ్వను సత్త్వము ; ఎంటు లెవ్వరొ ?
మన్వపుఁ జైఁడిదామరలు మాకు నమ్మన్దము; నత్తగుల్లలో ?
యెవ్వమొలుంగ ; మన్న నహంస మని గొల్లున నన్నె గొంగులకా.

శా. ఏమే హంసలమంచు నట్టకము లిం దేసింది వాక్రుచ్చె, మీ
యూమూఢుల్ నిజమంచు నమ్మి, నిక మీ జీతేన నచ్చొలక
స్తోమం బందచు తారతమ్యముల చిహ్నో జూచరో హంసల
గా; మీ న్వెచ్చక కొండుచోటి కనుగుంజ ! యావిమేమింకా

మ. న్నకులాయాంబుల నీవకుండు బలిపుష్పస్వాగముల్ గొన్ని
శీకులంబుల్ కునినో గ్రహాశిఖాపీఠాపాతం బడిముల్
నకలు నొటకు నీకమైన మృణాలగ్రాన వర్షిస్తువుల్
శకుమల్ గొన్ని త్వణియం గద్దెమము పేతంజైన గంగంబువుకా.

ఉ. వెళ్లఁగఁ బుచ్చె వ్రాయఁచును వేళ్లం బ్రచ్చె నహంసహంబు
వేల్లితగింపబంధురంబిన్త విశుద్ధమనస్సరస్సునం
దొల్లి మతాళి ; మిన్న జతిదుర్భరవిస్వవభేకభీకరో
ద్వల్లి నవ్వలంబులం గటా ! మెలు కాలము వెళ్లఁబుచ్చునో ?

“అడవి పువ్వులు”

పుష్పా పరిచయము

శ్లో. క్రియే ఒపరా యస్మి తా మమృషీ, నిబంధనృప్తి క్రియామూలృహా,
 జనానశ్చ వాంశో నానిత్యో ర్మహా, వివేచ పుష్పేభు వి వాణిపల రన్యః. — శ్రీ గురుయము, ప. 2-౧౪

కాంతివనశేషము, ప్రవృత్తివల్లముల
యొక్క గడవిడిగాని, రస్తాగాని
లేక కాంతిమగనుండి నిజముగ ఈ
నిర్జనప్రదేశము సౌందర్యముగ నుండు
టవలనకేమి, అనా దిచ్చట విడిసి
యుండెను. అకాలమునాటికి వృక్ష
ములుగాని లతలుగాని ఒక్కటియు
ను లేవు. కాని రెండుమాడు పెద్ద
పెద్దవృక్షములు మాత్రము గురుగుగ
వొక్కివోలనుండి, కలుగ నుండు
టచే మహర్షి దేవాలయో ఆ వృక్ష
ములక్రింద కొద్దికోలాలు మకాము
చేరియుండెను. ఈ స్థల మిప్పటికి
నూడే బహురవ్యముగనే యున్నది.
నేటికినూడే ఆవృక్షములుయథాస్థాన

ఉత్తరాయనమున కేంద్రమిది నివాసస్థలము, కాంతిని కేరవము

మున యథాస్థాని యున్నది. ఇచ్చట శేషేంద్రవా
కామధూగారు ప్రతివేదము ప్రార్థనలపట్టుదుండెడి
వారు. అట్టివిరి ఒకటివలన మిగతావృక్షాని యాధాన
మున ఆయనతో ప్రవేశించినను వామహర్షికి గోచరమ
య్యెను. ఈ స్థలమే ఆయనయన్నకు కాంతిసోపం
గివది. ఆనంతర మిచ్చటనుండి మరయొకస్థలమున
ఈస్థల కాయన యిచ్చుగించియుండెను. ఈస్థలమున నే,
ఆ మామివృక్షములక్రింద మహర్షి జననానగించుకొను
స్థలముననీ, నాలువరాతిలో నిర్మింపబడిన మొగనిష్ఠా
మున్నది. అందుపై స్థూపంపబడియున్నది:

లిలి ఆకడు

అనాం ప్రాతే ఆరాధ్య వాయుప్రదారామము
మనోర ఆనంద మవస్థుయొక్క ఆనందిము
ఆత్మార్ కాన్తి. ఆత్మయొక్కకాంతి.

అనంతరము మహర్షి యిచ్చట వోచక్కనిధవ
నమును నిర్మించెను. వాటినుండి యీశ్వరదేశము కాంతి
కాకరమైనది గాన కాంతినికేరవ మని చెప్పవచ్చును.
ఇంకను ఈమండలమునను, ద్వారమునను పెక్కువ్రాతలు
గలవు. అందు మాంసాహార మిద్యపాననిషేధములు
ముఖ్యములైనవి. అప్పుడే ఈ వోక ప్రార్థనా
మండలమును నిర్మించెను. అయ్యది యతిరవ్యయుగ
వినివర్తములుగల గాతాలో గట్టుబడి బోపల వోకవ

చ్చిగిహాలు కలవరాతిలో నిర్మింపబడెను. అందెచ్చ
లను దొడ్చిగ్రహముగాని, వర్షిచేయిమ్ముగాని లేక,
యేకశ్చిహానవను బోధించును, ప్రార్థనకు చక్కగ
నుండి, భక్తిప్రార్థనార్థములను కాంతి వోసంపున్నది.
ఈమండలమున కేరవరాతి వహాధనులయొక్కగాని
వహాధులయొక్కగాని ఆస్థులను ప్రార్థనలు జరిగి
కాంతి వోసంగమంబునని చెప్పకతీరదు. అదిగాక
యిచ్చట కలవునవలను ప్రతి వహాధమును ప్రార్థనలు
జరుగుదుండును. ఇందు కేంద్రమిది వ్యయముగ వాల్కా
నుయింపెను. ప్రవృత్తిమున వోచిలందిగు కళన యోకం
ముతో ఒక్కగ వాడినయనంబుగను ఆయన మానేక
ములో ప్రార్థనలపట్టుదుండును. ఆయనదేనితరి మరి
యొక రార్థ్యము నహించుదు. ఇట్టిప్రార్థనామండల
మానాటిమహర్షి కి. అనంతము కేంద్రమిది జనకుని
యొద్ద నున్నదని లిపినలుచునియవలెను, అనగా
1801 వ సంవత్సరమున, ఈ మాత్రము స్థాపించెను.
ఇయ్యది ప్రాతంభించినవాటినుండియు చివనసాక్షివృద్ధి
చెందుండెను. దీనికి బ్రహ్మసిద్ధాంతయంబని మొదట
నానంటికిరి. అప్పుడు ఏనలుపుర్రమగిరిలోనో ప్రాతం
భింపబడినది. రవేంద్రుడే ముఖ్యోపాధ్యాయుడు. అనం
తరము మొన్ని మొన్నిటివోకుటాడే ఆయన పాతములు
చెప్పుదునే యుండెను. అప్పుడు ఉపాధ్యాయులు
విద్యార్థు లందరుగూడే ఆయనపాతమువినుటకు వావు

మండిరి. కాని యిప్పుడిప్పుడే వానాదేశములకు వ్యాపించి, కీర్తిగాంచి, యెల్లజాతులను జూరి మరికొనములచేత మహర్షి నీతివాక్యముల ననుసరించియే చతుష

సాలక్యములబారు, కాంచిశరవము

బడుచున్నది. ప్రస్తుతము విశ్వభూతయననము ప్రపంచావస్థలో, అనుభవించిన భావమునకు తోడ్పడుచున్నది.

ఆదర్శములు:—

ప్రపంచమునఁ బెట్టుటకు కవులు సాధారణముగ ఇట్లవిద్యాలయములు స్థాపించుట చాల అరుదు. కాని జగద్విఖ్యాతమైన కేరళ పట్టివిద్యాలయము స్థాపించుటకు కాక, సామగ్రియను బట్టించును తోడునాము. కాని రవీంద్రుడు ఒక్కడనియేకాదు: వేదాంతి, మానవజన్యముల తా తెలిసినవి అయినవి కాగ్నాంగమునకు పులకు ప్రయత్నించును. మహాకవిగాని. పట్టివనాటనుండియు బహుమతు ప్రత్యేకస్వముగ్నిన న్నిచ్చి. ఆయన సామూహికవాద్యులను గాని, వివేకవరులను గాని మామూలుపాకాలకు పోయి విద్యనభ్యసించుటకు ప్రత్యేకముగ జనకనిమాజ్ఞకు లోబడి అభ్యసించెను.

తనకన్నెన విద్యయమును మానవజాతియొక్క వ్యాప్తిలో పరిపెట్టి చూచుచుండును. మారుననుకూల, యాయన గ్రంథములు చదివినవారికి విశేషము కాకలదు. వానాదేశకాలము చేయుచుండుచే భావ అనుభవము సంపాదించియుండిను. మహాదేశకాలముని యగుటచే ప్రస్తుతమున్న విద్యావిధానముయొక్క బలహీనతను గుర్తించెను; తన యితరదేశములయనభవముతో పరిపాద్య చూచెను. భారతదేశదుష్స్థితికి నగచెను.

భారతభూమిపైన్నత్యమునకు తగినపుత్రు లగుట లేదని తలంచెను. కాని అతడు నిరూపించినపుడుభుమి కాదు. భారతదేశపునాథులము అంశమున జనములయందు ప్రవృత్తిగ్రహించుచు ఇతర దేశములలోనే భారతభూమికిమాడ అత్యుత్తమును సంపాదించుచున్నది. భారతచరిత్రనుగాని, వాక్యమునుగాని తాళికోనమునగనియవకాలములుమాడి నిజముగ లేవు. అదియుగాక, భారతీయులుగని పోషించుచులగా శ్రమించుచున్నామని, పాశ్చాత్యులనుగాని, మౌనమునాడుగాని యిచ్చుచు నుండునాడు. ఈమయము లన్నిటిని సరిగ్గముగ నెరింగించుటకు అవకాశముండవలెను. భారతీయులు తిమ్మ తాపే తెలిసినవలెను. కాన ప్రస్తుతము తిమ్మతాపే రిం యజ్ఞానంబున కాల, యితరమానవతోటికి తనదంతతమును ముచ్చుచు, వాగల తనకే పేరు నిజమిచ్చునన్నీకావలెను కాకర్తించి, యిదిగి కావలెను మును తాగ నెనములనుకావలెను కష్టించవలెను. ఇందుల కంతర్జాతీయవిద్యాలయము నువసరము. పశ్చిమభూమిని పాశ్చాత్యులు వారి విజ్ఞానమునంతకు ఒక్కగ నెరింగి, వారి విద్యాభ్యుల కరింగించి యభ్యర్థించింది. అంతే పాశ్చాత్యులమున మాడ తమవిజ్ఞానమంతయు తామెరింగి యితరమానవతోటి నెరింగించిన గాని నిజముగ ప్రాపంచికవిజ్ఞానాభివృద్ధి కాగేరదు. ఇట్టిపని విశ్వభారతి పూనుకొను.

ఈకార్యమున కొక్క హిందూదేశమేకాక పాశ్చాత్యదేశపుదేశము లన్నియును, అందును అనేకమార్పులనుపాల్గొనవలయును. చిరకాలయొక్కయు, మైసూరునా, బహుమ, మంగోలియ ప్రజలయొక్కయు వికాసము అభ్యుపసరము. ఇట్లు నడిచినప్పటికి భార

విము. ఇట్లుగా విజయం కాంతిమంతులను భావించుట నలుగురుమీద, వారిని కలిపి, యిట్లు నుండియో గాన జరుగుతున్నప్పుడు సూర్యుడు ముందుగా నుండి, అంశకాగమన బడికొట్టుకొనునట్లున్నది. కాన ఇప్పుడైనను మనము జాగరూకలమై యుండవలయును. ప్రస్తుతవిద్యాలయములకలగాక భారతవిద్యాలయమును భావించుట, గాన విద్యకలగను ముఖ్యముగా మనము విద్యార్థులగుచున్నప్పుడు అంతయు ముఖ్యముగా విషయమింకొనబడును. ఈవిద్యార్థులయందే విద్యకాని విద్యమున విద్యార్థులగుచున్నాము, విద్యగూడ విద్యార్థులయందే లేకుండునట్లు యభ్యసించుచు, అభ్యాసకాని విద్యకలగుచున్నది విజయవికాసములయందును. విద్యార్థులు గ్రంథపఠనమునకన్న ప్రకృతి సంపర్కపఠననే నిపుణులు కొనించు. అట్టివిద్యార్థులే జాగరూకలమై సాధారణస్వరూపులై ముసంగి, ముగ్ధులు పెంచునట్లే పెంచవలయును. అందు బాలుడైయుండునప్పటినుండి యతి జాగరూకతతో పెంచుట విధింపవలసినది.

ఇదియే ముఖ్యముగా విద్యార్థులకు ఆవశ్యకముగా సహకార్యదగినవాద్యము. ఈపైవిషయములవిదానవాదాదపడియే యాదివిద్యాలయము కలకొల్పబడినది. ఇందు నికలమని ముఖ్యములనుబట్టి విమర్శించుటచే యిట్లుగనుచు మరెంతిన్నోకానియొక్కము. ఈవిద్యాలయమునందలి తనను విశ్వభారతీయని చేరు. ఇందు కాంతినికేతనము,

శ్రీనికేతన మని రెండు భాగములు. ఈరెండింటిలోను కాంతిని కేతనమే ముఖ్యమైనది. శ్రీనికేతనము కాంతిని కేతనమున కొక మిలుమొకమునందు నిర్మించబడి, చేతి పదులు నెలవలకు వారియందు క్రైస్తవగీతమున్నది. ప్రస్తుతము కేతనమే ముఖ్యమైనది, మిలుమొకమునందు విషయము బుండునో చూడవలయును.

ఆశ్రమజీవితము:—

ఈవిద్యాలయమున ముమ్మందు జాడదగినవి ముఖ్యముగా కేతనమే. అందునను పనితీరులచేయుచు నాతి రయ్యుత్సాహపూరితముగా నుండును. పదియేండ్లలోపు బాలురందరు నిర్దిష్ఠిగ, బెంగయనునది లేక, కృత్రిమ ప్రయత్నమున, యిచ్చల దదువుకొనుటకు చేకూరుకొన్న వానాభాగములనుండి వచ్చుచుండురు. ఇచ్చట బాలురందరకు సంపూర్ణస్వారంభము. ఈ బాలురందరు ఒక ఉపాధ్యాయుని యాజమాన్యముక్రింద కొకప్రత్యేక గృహమునందు నివసించురు. ఇంకను వీరలుగాక పెట్టి ముగ్ధులనుబట్టి ఇందుకొనువిద్యార్థులు గలరు. వీరలు మాడ ఒక్కొక్కయుపాధ్యాయుని యాధిపత్యముక్రింద ఒక్కొక్కకుటీరమందు నివసించురు. అనంతరము కాలే తిరుగునట్లుగా ముప్పుకొను పెట్టినిచ్చుచుండురు వీరు సంపూర్ణవిద్యార్థులు. వీరిందరుగాక బాలికల విద్యార్థులకులలోను గలరు. వారలకు ప్రత్యేకగృహమున్నది. ఇచ్చట పాఠములుచెప్పుటకు ప్రత్యేకముగచక్కనిభవనములుగాని

గదులుగాని (Lecture Halls)

లేవు. ఆశ్రమముందు ఒకచైత్రునుండి మరెయ్యకచైత్రులకు ఇరుప్రక్కల కొద్దు, పాలవృక్షములబారులు అతి మనోహరముగా నావ్వించును. ఇటుగాక ఏటిసంటియే రెండు బారులు దీరిన ముమికితోపులున్నవి. విజయముగ ఒక్కొక్కచైత్రము ఒకసంపన్నానమందిర మని చెప్పవలయును. ఇటులే యిచ్చట ఉదయము ఏడు గంటలుమీదలు పడకొడు గంటలవరకును మధ్యాహ్నము రెండు మొదలు వాల్మీకిరవరకును ఒక్కొక్కచైత్రముక్రిందనుండునట్లుముందు కేరము కొని ముఖ్యమున్నది.

అశ్రమము విద్యార్థులు విద్యార్థినికేతనము

తిరగకుండా కానుపించును. ఉపాధ్యాయులను, విద్యార్థులను వారివారిపనులరాసములు వెంట దీసికొని పోవుచుందురు. బాలురు, ఒకరికి ఉపాధ్యాయులరొక ఆలస్యమైననో, చెట్టుకొమ్మపైకొచ్చుని పఠించుటయు గలదు. ఇట్లు నోకివిషయము తెప్పకలయును. విద్యార్థులు, విద్యార్థినులు గూడ నోకిరగగతియందు, విద్యార్థి కట్టపాట్లున్నచో అట్టికాట్టలనే విద్యార్థినిగూడ యనుకొనించుచు, పఠించుచుండును. ఇట్టి విద్యార్థులపక్షతి మిక్కిలియుగమున్న తెంగాలునందు జరగుట చాలవల్సివినది; కాని యిందువిద్యార్థినులు వారివారి పనుల

నకను. విద్యార్థులందఱు వారివారిపనుల స్వయముగనే వెరవేర్చుకొనుచుందురు.

అన్నిటికన్న మక్కువగలిగినయ మేమున, ఇచ్చటికి చేరినయొక్క నానాభాగములనుండి విద్యార్థులు వచ్చి, నానాభాగముల మెలించు, వారివారి భావములను, ఆ నా ప్రాంతముల ఆచార్యులభావములనుగూర్చి చర్చించుచు, అనేక విషయములు ప్రస్తావములలో లేనివి బాగా తెలుసుకొందురు. ప్రాంతభేదమునను ఇందు బాగా ప్రవృత్తి మారును. అదిగాక బాలురు ఇతర ప్రాంతముల నుండి వచ్చినచో వారువచ్చిన వాగముపదిదినములలో

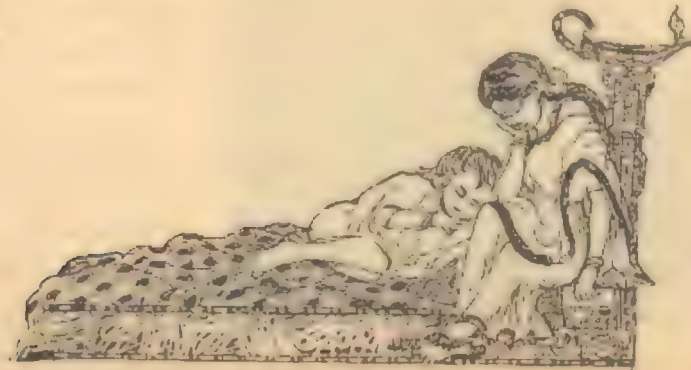
కాంతినికేరనమందలి ఆచార్యవిద్యార్థులు.

సంస్కృతియు, ప్రాంతాభిప్రాయములను వివరించును. ప్రవక్తనుముగ ఇతర స్త్రీలు, తల్లిదండ్రులుగూడ నిట్టి సంభాషణలలోను ప్రావీణుని, స్త్రీవిద్యను తోడ్పడ

బాగుగ తెంగాలీమాదా మాటలాడగల్గుదురు. ఇందు మాతృభాషను మరచుటకు మాద ఎక్కువ యవకాశమున్నది. ఇచ్చట మొత్తము విద్యార్థులందరికి ప్రశ్నోత్తరుగ అధికారులచే నడపబడు పదిగొప్ప మొకటి ఉన్నప్పటికి, అచ్చటి భాషనము అందరకు కుదిగా సంపకపోవుటచే ఆయా ప్రాంతమునుండి వంటవారిని తెచ్చుకొని, ప్రశ్నోత్తరుగ వేర్వేరుపదిగొప్పములు చెట్టుకొలుదురు. ఇప్పుడు గజరాజీలు, ఆంధ్ర రమిక మలయాళీలు రెండు వేర్వేరు వనరిగొప్పముల జరుపుచున్నారు. చిన్నచిన్న బాలలు ఆడువారిపదిగొప్పమున భుజింతురు. అవం

తిము విద్యుల గూడనయందు ఒక ఆడుపత్రి యుండుటచే వారిఆడుకూలముగ నున్నది. ఏమాత్రపు నలరిగ నుండినను ద్విగో అనన్యాయము మాన్పుకొందురు.

[సకేవము]

ఉ ప లా ల న ము

మునిమాణిక్యం పరమహంసరావుగారు, పి. పి.

[సాహితీ సమితి]

కమలాయ తాక్షుండు కళ్యాణ మూర్తి
కోరి నిన్వరియించి కొంపోన దలచి
ఆకాశనది దాటి అద్రులు దాటి
చెల్లి, నీ సన్నిధి చేరు కొన్నాడు.

నీవే జీవితమని నెరవమ్మినాడు
నిరతమ్ము ధ్యానించు నిన్ను చేవతగ
సినామ జడమునే నిరతమ్ముచేయు.

విరహ హాలాహల విషము కంఠమున
బిగబట్టి సీమిది ప్రేమచే నతడు
బహుళ కష్టంబులు భరియించి నాడు!
విమల చరిత్రుని విఖ్యాత యశుని
ఏటికో నీవాశ్రయింప కున్నావు!
నివరని యోతుతో యేమి తలంతో,
మహనీయు డాతడు మానధనుండు.
ఆశ్చర్య కరముగ నాతనినెల్లా
పడచేసి కొంటివి పాదాలమీద!

ఎంతసామాణమో హృదయంబునీది!
పుట్టి నింటను గల్లు బుద్ధిపోదామె
విషము నీతోబట్టువేకాదె లక్ష్మీ!

మంజులరోచిస్సు మధురమాంబు
ఉండబో వెల్లప్పు ఉండ బోనమ్మ
కోపబోల్లలమైన కుసుమ గాజులు
మండు పెండలలోన మాడి పోకున్నా?

నీకొఱ కాతండు నిరతంబు హృదయ
భేదకంబుగ చేయు రోదనం బకట!

ఆలసించితివేని ఆతండు చెల్లి,
శరణంబు చొచ్చును మరణగృహంబు!

విమల సిద్ధాన్నంబు విరజమ్మ బోకు
విరామ్మనమ్మను చిమ్మబోకన్నా,
కాలయాచన యేల? కాతన్యముడిగి
కమలనేత్రునకింక కబురంపుమమ్మ,
రమణీయ మూర్తి నికా రాణిగానెంచె
కాతన్య మేటికి కరుణ వహింపు
వైవతంబుగ నిన్ను తలచినా డతడు
సామాన్య దృష్టితో చరియింపలేదు
చల్లని రమణీయ సాయాహ్లా వేళ
ప్రయణవార్తను వేగ పంపవేతల్లి!

మహావ్యధ నితినాక్యములు

శ్రీమతి గుడిసేవ నాగమణిదేవి గారు

ఎవని హృదయమును వదలియుండినో వానిపై ఈశ్వరుడు దయవహించడు. ప్రాణు లెల్లవి భగవంతుని పరవారమై యున్నవి. ఏమోనా ప్రభు మోక్షదాత కోటి కౌలీకులు ముఖము గూర్చుటకై ఏర్పడుచున్నది. చేయునో వాతే భగవంతునికి ప్రియమైయున్నది. నేనెందును, త్రోవమై భక్తులను అందుమును.

మహా భాగవతమును ప్రబుద్ధులు శ్రీమహా వానికి మృత్యువు లేదు.

మహావ్యధము దుష్టిలో జ్ఞానవాంఛభగ వత్ప్రేరేపణ, జ్ఞానానికి ఈశ్వరుని పదేముడై యున్నది.

ఏమోనా ప్రభు జ్ఞానమార్గమును గొనిచూడ వానికి ఈశ్వరుడే స్వర్గమార్గమును పొందును.

జ్ఞానుల నోటినుండి వెలువడిన మాట భక్తి-సత్యం (మహిమనులై ప్రాణమిచ్చినవారి) రక్షణముకన్న ఎవిత్రమగు వస్తువు.

ఏమోనా జ్ఞానోపదేశముకొనిన భాగవతముని గమనించు నోటను నో వాడు స్వర్గమును గోపు బాటసారి యని యెఱుంగవలయును.

శ్రీలుగాని, పురుషులుగాని ముసల్యము లేల్లరిను నివ్వకర్మచేయుటమాఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది.

అన్నివిధముల విద్య నాజ్ఞించవలెను. విద్యమూలముననే స్వాధ్యాయమూలమున విద యే చేర్చుచును. విద్యచే స్వర్గమార్గమును సుగమము చేయుచున్నది. విద్యయే నిర్జన ప్రదేశమనినను, మహాభౌములనును ముక్తిని పాలె నువకరించుచున్నది. విద్య సుఖమును గు మూలమును, దుఃఖమును పరమము చేయు న్నది. విద్య అభ్యసనమును మహాకారము గను, నిష్క్రియాపామును కలిపియంగుచు నున్నది.

జ్ఞానోపదేశము చేసినవానికి ఎల్లెడలను కల్యాణమునును. ఎల్లవి వారల నానందింపిం. జ్ఞాని నరసింహునిను గు లోకమును రాజుల రాజుల సాంగత్య లాభమును, పరలోకమున అనంతమగు ఆనందమును పొందును.

ఉపాసన విశ్వాసము గలవారికి లాభ కారియై యున్నది.

ఏకాంతమున భగవంతుని స్మరణ చేయుము. మూల అభిప్రాయం నో అభిప్రాయ మిచ్చుచును. మహిమ మహిమచే మహాభక్తి కలుగును.

ఎట్టియుపాసనచే హృదయము నిర్మలము కావో లెట్టికావాలి నిష్క్రమించుకొనిపోయి.

ఏమోనా ప్రభు ఉపాసనచే ఈ దుష్టమై ర్గమును తొలగించుకొనడో వాడు చేతిలో

కాని నా మున్నగు మూర్ఖులు నిరచిపోవును. ఇట్టి పాపములను విడిచితిని అనియు, పుణ్యవృత్తికావాలను, ప్రసాదము ఈశ్వరునకును, వారి పాపములకును విశ్వరూపభావమును.

శ్రేష్ఠదానమే ఉన్నత హృదయమునకు నిశ్చయము యున్నది. దానిదానహృదయము అత్యంతమగును. ఈభావము హృదయమునకు దానివలన అమృతవర్షమున బలె కల్యాణముగనును.

ఎవడు కష్టార్జితముచే జీవించుచు బీదలను త్రవ్వకమున దానముచేయునో అట్టివాడు దానిచే ప్రసాదము కలుగును.

కోపమును నూపుటకు అవకాశమున్నను ఎవడు దానిని అణచుకొనునో భగవంతుడు వానికి పారితోషిక మిచ్చును.

మనుష్యుని సులభముగ గ్రహించవేసిన వాడు బలవంతుడు కాడు. ఎవడు కోపమును అణచుకొనునో వాడే విజయము లులన మిచ్చును.

ఈశ్వరస్వరూపేయుడు వాడు కోపమును అణచుకొనునో వానితో సమానులగు భగవ్య నంతు డెవడును లేడు.

ఒక కేవల వివర్గరహిత మిచ్చుటకో వేర్వేరు దట్టకదే అట్లను నొక కుక్కను చూచును. నర్పక ఆధికముగా నుండినట్లు కుక్క చూచుకొనిను. కేవలమొద్ద పరనినిలుటకు ఏపాత్రయు లేకుండెను. కాబట్టి ఆమె తన పైనుట్టును నీటివలకు పోయి ముంచి కుక్కకు దట్టక తీర్చెను. ఈవనిచే ఆపె జీవిత సుందరి కళానమితయు తీరిపోయెను.

ఇదియును కష్టము నిచ్చుటకొరకు ఎవరు పరుల సాహాయ్యము కోరుదురో వారితో నుండు విధము. తనవలె ఉన్నాయ యుత్తము చేయుటనుకూచి ఎవరు తనజాతివత్తముననే చేరుదురో వారితోడను మనకు పనిలేదు. అట్లెప్పుడునును ప్రాణమర్పించి వారిని హావ్యము చేయకమున చేర్చుకొనము.

మీరు మాకు లేనిపోని గౌరవము నీయవచ్చు. తెలుగు భగవంతుని గురుము. మమ్ములకు భగవంతుని నేనగును మరియు సూత్రమునియనే పిలుపుడు.

తల్లిపాప్యమొందుపలయుండు ఏకైకారము స్వత్వము లేదో స్వగ్రహణముండు అవిధముగనే మరలవత్తధారలు లగు విధముగను, సద్భావమును స్వమృత్యుకును భేదము లేదు. ఒకనాడు పరమసుందరులుగ నుండిన వారు విధవలైతైరి? వారే మనకు విధవలయి తమసుఖము, స్వామిత్వము, సౌందర్యమును తుద్యముగానెంచి కేవలము సంతానపాలనమునై పరిశ్రమచేసి తమ నేహమును త్యాగము చేసిరి.

విశ్వరూపభారమును బుజమునమోయు వాడు దుర్గమమగు స్వస్థిభోపాశమునుండి సదా నచో మరల లేచుట దుస్సరము.

బిచ్చ మెత్తుకొనుట మరగి ఇంటింటికి తీరుగునుండువాడు కరిద్రువగుటతో ఎక్కువ కాలము పట్టడు.

మర్యాదకు మూడులక్షణములు: మొదటిది: అద్వితీయు నగు పరమేశ్వరుని తీర్థము

ను స్వీకరించి వానికి సత్కర్మము చేసితిమి కను
చుట. ఇందుచే నదినుండి సర్వవిద్యమందు బాధ
వారిని అధిష్ఠింపఁగలదు. కలఁగఁగలదు. వేదము
నది: ఇతరుల దుష్కార్యములబట్టి వారిని సం
ఘమునుండి బహిష్కరింప కుండుట.

వ్యభిచారియు, మద్యపానియు, స్వార్థ
పరుడన, పాపమును, అపరాధమును చేయు
నగువాడు నిష్పాదును ఆస్తికుడు కాబాలడు.

బ్రహ్మపరాయణుడును, ఇతలోక విశ్వా
సియు నగువాడు మంచిమంచి విషయములపై
నాలోచన చేయుచుండవలయును. అది చేత
కానిచో మానముగనుండుట మంచిది.

ఆత్మజయమునకై యుద్ధ మొనర్చుటకు
సన్నద్ధులవాడే శ్రీమద్భగవాన్ సూక్ష్మముగా
చేసెను.

నానిచ్చినదంతయు నామెట్లము చేయు
టకును బ్రతిజ్ఞాను ధ్యానముతో నామెట్లము
నుండుట శ్రేయస్కరము.

భూతదయ గలవానిపై ఈశ్వరు డెప్పు
డును ప్రేమింపఁగలఁడు. మునుచాక్షపై
నాది, పాక్షపాక్షపై నాది మునుచాక్షపై నాది
శ్వము కలగఁగలదు. దుష్టముపై నూప ముండు
శ్రీమద్భగవాన్ మునుచాక్షపై మున్నుచునున్న
లోపాయము.

నిను బ్రతిజ్ఞాను అనాదిశుభ్ర ఆత్మను ము
నికులతో అదే శ్రేష్ఠమైన ముహూర్తము ఇట్లు.
అనాదిని కాదును అది నీ హిమ ముహూర్తము
లదే అయ్యును. అది మతాంతరులయు, నాస్తి
కులయు గృహముకంటె వీచమైనది.

నానిచ్చినదంతయు నామెట్లము చేయు
టకును బ్రతిజ్ఞాను ధ్యానముతో నామెట్లము
నుండుట శ్రేయస్కరము. అది చేత
కానిచో మానముగనుండుట మంచిది.

నిరాటంకముగ స్వర్గమునకు వెళ్లగోరు
వాడు తన తల్లిదండ్రులను సంతోషపెట్ట వల
యును.

తనకు లోకకారముచేసినను శ్రేష్ఠవర్త
లకు నేనచేయుట సంరాశమునకు పరమ
ధర్మము.

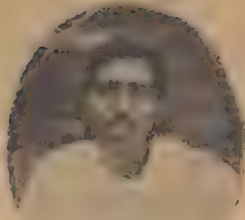
తెచ్చి నానిచ్చినదంతయు నామెట్లము చేయు
టకును బ్రతిజ్ఞాను ధ్యానముతో నామెట్లము
నుండుట శ్రేయస్కరము. అది చేత
కానిచో మానముగనుండుట మంచిది.

మనుష్యుడు చనిపోయిన నిమ్మట వాని
దోషములను ఉగ్గడించగూడదు.

నీను నీను నీను నీను నీను నీను నీను నీను
యందే నానివాసము.

[హిందీనుండి అనువాదము.]

ప్రతిపైరాశ్యము

నూరి గుచ్చి కృష్ణమూర్తి గారు

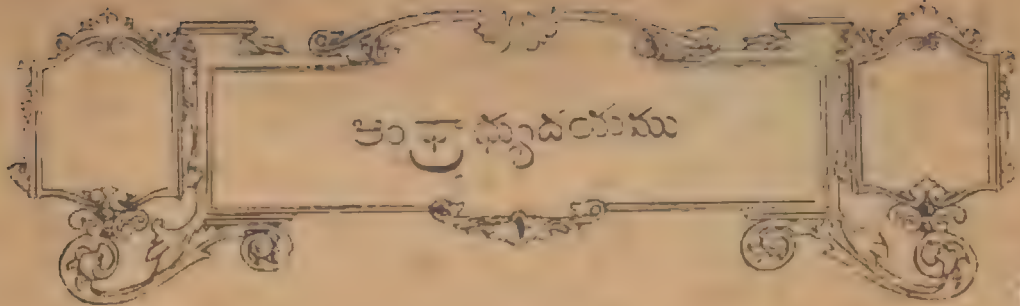
ప్రతిపైరాశ్యము

వారి పాదాద్వయ సమమును నేను
 నీ ముఖమున యున్నప్పుడు హృదయమునను
 వెనుకనంగతు లన్నియు మనసులోన
 సంస్కరించుచు నాశ్చర్యచకితుడనను
 యగుచుంటిని దారి నే నరయకుండ
 నవ్వకొంటిని నాదుజన్మకును నేనె
 విస్మయము నందినాను నావిషయములకె
 ఏడ్చితిని గొంతునెత్తి నాకృత్యములకె
 ఔనటంచును దలచుచున్నాను నేనె
 ఏజమువట్టి చేరితి నీవిశాల
 తవ్యనిశ్చయశాద్వలరాజభూమి
 మనదా నామమును నాశ్చర్యముచే
 తెలివినందలి నొక్కంత తడవు కవుచు
 మఱిగిపోలేదు భానుబింబమ్ము నిక
 సాంధ్యలోచిస్తులైనను బాటలేదు
 ప్రకృతిపవాజహాసమ్మును వదిలిపైచి
 శాంతి దాల్చిన దీప్త దేశ మ్మటంచు.

తలచి నిర్మలమును శాద్వలవరీత
 ధరణిమీదను నాదువస్త్రమ్ముబట్టి
 మేనువాల్చితి జనువ నేమియును లేమి
 వెలవెలంబాటు సెల్లమబ్బులను జూచి
 యేడకవి మందగితితోడ నేగుచున్న
 వో యెటుంగలరె యిల నొక్కలైన
 మొన్న మాయించితిని యాబోతు మిగుల
 మదముచే దనచాలకు మాటవివక
 ముప్పముగ గంతులెన్నియో యేసి యేసి
 తుదకు నాప్రక్క సూతిలో బెడలిపడియె
 లని స్మరించుచు గన్నుల నట్టమూసి
 నానో లేదో కన్నడ నొకనవ్యమూర్తి
 శాంతమూర్తి మందస్మితశాలి యెదుట,
 వక్షిణకరమ్ము మామకవక్షసుండు
 నునిచి గంభీరవాక్యములను వచించె,
 మహాత్మిగా నున్నాను నీ
 ప్రకృతిపవాజహాసమ్మును వదిలిపైచి
 శాంతి దాల్చిన దీప్త దేశ మ్మటంచు !

శ్రీమతి దుక్కబాయి గారు

శ్రీమతి దుక్కబాయి గారును బలవంతముగా ఆంధ్రభూమికి వచ్చి చేయుచున్న గంగనాయకను హల్లీయం దొక చేయుట కిదియే ప్రారంభము.

వియోగి ప్రవృత్తి గుర్తులమును బట్టి తెలియదు. ఈమె అనివాహిత; మితభాషిణి; సామాన్య భావమువలన ఆంధ్రవిద్య విద్యుతమున నుత్తీర్ణులై గాఢమును. ఈమె బలవంతముగా ఆంధ్రభూమికి వచ్చి చేయుచున్న గంగనాయకను హల్లీయం దొక చేయుట కిదియే ప్రారంభము.

జేహదార్థ్యమును గలిగియున్న యిది యిరుదిసమానము శరీరసాధన చేయుచు బలమును పెంపొందించుకొనినది. ఈమె కిప్పుడు ౨౦ ఏండ్లు వయస్సు. ఇది యేండ్లకు పూర్వ మొక సర్కసు కంపెనీలో చేరి వ్యాయామ ప్రదర్శనములను గావింప నీమె మొదలిడినది. తరువాత ఇత్రీ సర్కసు, షరతురామ రావు సర్కసు కంపెనీ

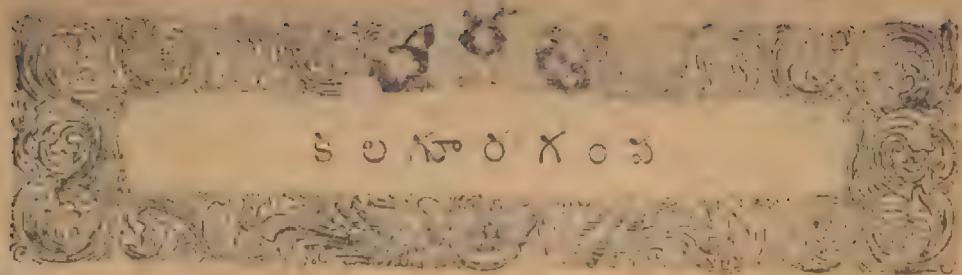

లో కొంతకాలము పనిచేయుచు వచ్చినది. తరువాత ఆంధ్రభూమి ప్రదర్శనమును గావింపచున్నది. మొన్న ఇక్కడలో చేరి పనిచేయుచున్న మొదటిసారిగా ఆంధ్రభూమికి వచ్చి చేయుచున్న గంగనాయకను హల్లీయం దొక చేయుట కిదియే ప్రారంభము.

కలదని తెలియరాదు. ఇంటికి నులన్నియు నీమె తానే చేసికొనుచుండును. ఈమె యిప్పుడు ననుదినము, శరీరసాధనమును, ప్రాణాయామమును జేయుచుండును. తన కిట్టి యసాధారణ బలము లభించుటకు ప్రాణాయామమే ముఖ్యమని యీమె విశ్వాసము.

ఇదివఱ క్కాంధ్రులలో ప్రాశసనకు లోబడి రామ

మూర్తిగారు మాత్రమే యిట్టి సామర్థ్యమును గలిగి యున్నారని తెలియవచ్చును. ఇదియే దుక్కబాయి అట్టి కీర్తికి పాతవియ్యెను. స్త్రీలలోనుక నిర్భీవాదుబయలుదేరు టాంధ్రదేశాభ్యుదయ సూచకముగదా!

కలనూరగంప

1. సప్తరీక

[గీ. ౧౩? ని నెంపెన్నెరము ప్రసంగము
మాదిరిగా వ్రాసిన ప్రాసమును చూడవలెను.
పాదకుడు వ్రాసిన యొకపలేఖనుండి.]

యారపుంపమున నేను సంచారముచేసిన ప్రతి
చోదమునను, పట్టామునను, అన్నిటివారును లభింపజేసెను
ప్రతిమీసల క్రేదనదీసికొందురు. మానవేళమున దేహము పరి
శుభ్రముగ నుండుటకొరకు పలుమారు నీటమునుగుదుం
దుము కాని హరివలె మనమట్టపట్టలను సయితము శుభ్ర

* * *

గూర్చి వ సంచారమున లభింప నగియున
మన్నుద్రవీభు మ్యాయము లైబ్రరీ యహారపుంపము
యందును వ్రాసిన ప్రాసమును చూడవలెను.

దైబ్రరీ పెట్టడిగానున్నది. ద్రవీభుమ్యాయము లైబ్రరీ
యందున్న బిజ్జెగ్రంథములు ప్రపంచమున మరీ దైబ్ర
రీయందును లేవు. గీ. ౧౩? ని నెంపెన్నెరము నెంను
నలంకరింప గ్రంథములందీనది. ఇట్లు దీయన ఎప్పు
డగ నున్నది. గీ. ౧౩? ని సంచారమును తెంపలు ప్రతి
సంచారమున ప్రతి ౩౫౦,౦౦౦, గాని అన్ని ప్ర
యోగింప వచ్చు గ్రంథములు సరాసరి ముప్పదివేలు లైబ్రరీ
యందును వ్రాసిన ప్రాసమును చూడవలెను.
దీనివల్ల నెంపెన్నెరమున వ్రాసిన ప్రాసము
ప్రతిమీసల క్రేదనదీసికొందురు. మానవేళమున దేహము పరి
శుభ్రముగ నుండుటకొరకు పలుమారు నీటమునుగుదుం
దుము కాని హరివలె మనమట్టపట్టలను సయితము శుభ్ర

* * *

దైబ్రరీ యందున్న బిజ్జెగ్రంథములు ప్రపంచమున మరీ దైబ్ర
రీయందును లేవు. గీ. ౧౩? ని నెంపెన్నెరము నెంను
నలంకరింప గ్రంథములందీనది. ఇట్లు దీయన ఎప్పు
డగ నున్నది. గీ. ౧౩? ని సంచారమును తెంపలు ప్రతి
సంచారమున ప్రతి ౩౫౦,౦౦౦, గాని అన్ని ప్ర
యోగింప వచ్చు గ్రంథములు సరాసరి ముప్పదివేలు లైబ్రరీ
యందును వ్రాసిన ప్రాసమును చూడవలెను.

మనమందరములలోని పోవుటకు నాయొట్ట బిజ్జె
ట్ట లేకుండెను. కావున లోపలి పోయ ద్వారమున
లేకుండెను. అంతటానున్న బిజ్జెగ్రంథములు ప్రపంచమున
మరీ దైబ్రరీయందును లేవు. గీ. ౧౩? ని నెంపెన్నెరము నెంను
నలంకరింప గ్రంథములందీనది. ఇట్లు దీయన ఎప్పు
డగ నున్నది. గీ. ౧౩? ని సంచారమును తెంపలు ప్రతి
సంచారమున ప్రతి ౩౫౦,౦౦౦, గాని అన్ని ప్ర
యోగింప వచ్చు గ్రంథములు సరాసరి ముప్పదివేలు లైబ్రరీ
యందును వ్రాసిన ప్రాసమును చూడవలెను.

* * *

దైబ్రరీ యందున్న బిజ్జెగ్రంథములు ప్రపంచమున మరీ దైబ్ర
రీయందును లేవు. గీ. ౧౩? ని నెంపెన్నెరము నెంను
నలంకరింప గ్రంథములందీనది. ఇట్లు దీయన ఎప్పు
డగ నున్నది. గీ. ౧౩? ని సంచారమును తెంపలు ప్రతి
సంచారమున ప్రతి ౩౫౦,౦౦౦, గాని అన్ని ప్ర
యోగింప వచ్చు గ్రంథములు సరాసరి ముప్పదివేలు లైబ్రరీ
యందును వ్రాసిన ప్రాసమును చూడవలెను.
దీనివల్ల నెంపెన్నెరమున వ్రాసిన ప్రాసము
ప్రతిమీసల క్రేదనదీసికొందురు. మానవేళమున దేహము పరి
శుభ్రముగ నుండుటకొరకు పలుమారు నీటమునుగుదుం
దుము కాని హరివలె మనమట్టపట్టలను సయితము శుభ్ర

శ్రీమూలము, ఇట్టి యిదిగ మూలములు
ప్రపంచమున మరీ దైబ్రరీయందును లేవు.

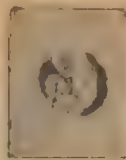

శ్రీమునియ గొప్పవాని శిష్యామిత్రాక్ష
 గారు శ్రీమునియ గొప్ప శిష్యామిత్రాక్ష
 యిగారి కిదిగా వాగువానిని పరిశోధనాము
 నా కొనగిరి. ఆ రెండు నాణెములు
 యొక్క ప్రామాణ్యము నిందు జాపబడినవి.]

౧

అణు సరిమానము (size)

నాణెముయొక్క పరిమాణము

వెద్దదిలేవీ జూపబడినది.

వాటిలో కొకనాణెము మా. ప్రై. (రెము)
 పలుచగనుండి గుండ్రనగ నున్నది. దానికి

బొమ్మనైపు:—వరాహప్రతిమ కలదు.

రెండవనైపు:—మడిచివున్న తిరిగిరింహాకృతిని కలిగిన
 ద్రవమిడిమివైపునకు తోక; పైనిభాగము
 చంద్రాకృతిగల గీటు— ఇవి కలవు.

తూకము:—ఈ నాణెము ఆటుపడ్డగింజలయెత్తు
 తూకమయినది. గిరివెండగింజలతో తూకన అయిదు
 గిరివెండగింజల యెత్తు తూకమయినది.

అయిదు గిరివెండగింజలయెత్తు తూకబంగారు
 నాణెములే మిగిలినవి కావు. మిగిలినవి చిన్నవిగానీ

బంగారునాణెము నకు ముద్రపడినవి కావు. ఇవి తన
 గిరివెండగింజలమున 'సువర్ణపరిభాష' యొక్క 'తెలిపి
 యున్నాడు:

వసుర్ని గొండై గింజ
 గుంజా: పంచపజోచ్చతే
 కర్మములు = ౧ కర్మము
 పలం కర్మ చతుష్టయమ్."

అనగా,

- ౧ గంజములు = ౧ గుంజ (గురివెండ గింజ)
- ౫ గుంజలు = ౧ పణము
- ౮ పణములు = ౧ ధర్మము
- ౨ ధర్మములు = ౧ కర్మము
- ౪ కర్మములు = ౧ పలము అని

మనకు దొరకిన ఒకటవసంఖ్య గుర్తుగల పలముని
 బంగారునాణెము సరిగా అయిదుగిరివెండగింజలుతూగు
 నుండిబడి. అది ప్రాచీనము అనిబట్టును. బంగారుపణముల
 వలెనే నది, రాగి పణములు నుండును. సాధారణముగ
 బంగారుపణములు అయిదు లేక ఆటు పడ్డగింజలయెత్తు
 తూకము. వాక్యజాత్యుల 'సువర్ణపరిభాష' ప్రకారము
 'పలంజా' అను బంగారునాణెములోని పరిమిత పాత్ర
 నాణెమునకు పగమరి కేరని ఈ క్రింది మానమునుబట్టి
 తోయబడుచున్నది.

- ౧ ధాన్యపు గింజ = ౧ దీనకూకము
- ౪ ధాన్యపుగింజలు = ౧ కున్ది (లేక రరి)
- ౨ కున్దులు (లేక రకులు) = ౧ మంజాడి
- ౩ మంజాడులు = ౧ పాణకూకము
- ౧౦ పణకూకములు = ౧ కలంజా.

బంగారుపణము

ఇప్పటి రాగినాణెములలో దమ్మిడినరెను, షెరి
 నాణెములలో కింహజాలకానునాణెము, బంగారు
 నాణెముల నిలబాదినవినిలో 'పానా' ముద్రపడినాణెము
 (Unit) గ కార్మింజమున. అంతకు పుచ్చుక రెండు బంగారు
 నాణెములు లుండెడివి కావు.

మీ ముందుగా లేకము నేటికి ప్రసిద్ధిరాజవంశము
 వారు- కొంఠూరు, బొంబేయ, కేసరీ, బెల్గాం, బెల్గాం,

మ ధు ప షు

తా. ౧౦౦ మంది సేనాధిపతి, ౧౦౦

సమయము ఈ గ్రంథమును వ్రాయునందు వాడుకయుగా
 వ్రాసెను; అట్లే వ్రాసినదిగాని నానాభాషాభివ్యక్తియు
 గదయవలయును; కాని నా భావములు! వ్రాయు
 వలయు! వ్రాయునదిగా! వ్రాయునదిగా! వ్రాయునదిగా!

౧. ఎందుకంటే యీ సాహిత్యం? మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు.
 ౨. మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు.
 ౩. మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు.
 ౪. మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు.
 ౫. మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు? మనకు, మనకు, మనకు.

౧. ముగియవలె జేసెదన్న మృగభయములు నమననీయం; కా
 న్న ముగియవలె జేసెదన్న మృగభయములు నమననీయం; కా
 న్న ముగియవలె జేసెదన్న మృగభయములు నమననీయం; కా
 న్న ముగియవలె జేసెదన్న మృగభయములు నమననీయం; కా
 న్న ముగియవలె జేసెదన్న మృగభయములు నమననీయం; కా

మ. బామనశ్రద్ధానాథ! నీ ప్రభావమును మీ యాశ్చర్యకర్మములను నా
కాశీ భాగినీయను నీవనాత్రి నమకర్మము క్రియించియు నీ
విజయార్థము విడిచి, నేనానాదీక్షా కాలమునకు నీ? నానా
ప్రభుత్వము విడిచి యాదు నీవు నానానా! బుద్ధులున్నారిత.

చీనాదేశపు జాతీయోద్యమము

జయంతి సంతక పీఠికావు గారు

[illegible]

1911 సం.నకు పూర్వము 'చీవాడేశముడు' మందు
నామక పేరే పేరుగా ఉన్నది. ఇది పూర్వము 'చీవాడేశముడు' పేరుగా ఉన్నది.

[illegible]

ప్రతిభావతి ప్రతిభావతి-ప్రతిభావతి-ప్రతిభావతి-ప్రతిభావతి

[illegible]

తెలంగాణ ప్రాంతపు నదీనీతి

ఈ ప్రాంతపు నదీనీతి తెలుగు ప్రజలకు తెలియజేయుట కొరకు వ్రాసినది.

19) **మొదటి ప్రతిపాదన**—మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి కారము గానము చేయుదురు. ఇందును క్లుప్త వివరములు అందించినవి. 1913 సంవత్సరమున విమర్శించిన

విషయములలో కొన్నింటిని విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

మొదటి ప్రతిపాదన

ఇందు, విమర్శించినవి. వారి ప్రతిపాదనలను మామూలుగా అంగీకరించిరి.

2) **మొదటి ప్రతిపాదన**—మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

(3) **మొదటి ప్రతిపాదన**—మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

మొదటి ప్రతిపాదన

మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

మొదటి ప్రతిపాదన

మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

మొదటి ప్రతిపాదన

మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

మొదటి ప్రతిపాదన

మొదటి ప్రతిపాదనను విమర్శించి, మిగిలినవి క్లుప్త వివరముల మీద ప్రతిపాదనలు పంపించినవి. ఇందులో విమర్శించిన ప్రతిపాదన వారికొప్పుకొనక పోయినవి కాదు.

[illegible]

1925 సం. హెగ్గిలో నొక కవచము విల్లువందు
నొప్పున మ్రొక్కుట్టుచుండినను. విలేజ్ వైద్యులుకొంటున్న
నగలుకొచ్చి గంటిరి. తనకు వై యుగవైద్యునివచ్చి ముంపు
కొల్పవచ్చును లేనంతట నుండునని బహుశాచింత.
అన్ని ముఖ్యులగువారులను విలేజ్ వైద్యుల బహుమతిని
మీది, సమస్తములు మున్నగునానెలుల జరుగుచున్నదిను
నీవిధమున కాలము ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సహించి
కావలయును హెగ్గి వాక్రమించి; నీమట్లగుచుంటే
కట్టు పంపించిలో వైద్య పేక్షానబుకినది. విద్య
గల వాయునిత్వముగ్గిండు లాటి హెగ్గిమను బహు
జనము. అనంతపు సంగమనగరిలోలగునానెలులను
ముంపుల వినులుకీసికొను పార్శ్వార్థము నానెలులకు
నవియు వారు పట్టుపట్టిరి. పట్టుపట్టిరినానెలు వాయు
మనునది పంపిసేవానినుండి అనేకవిధముల లాటి హెగ్గి
మనునకు వోడ్చుచున్నాడు.

చీనాకు భారత సేనల సంపుట

ఈయందో శవనం ద్రివిధం జపానుదేశముల వద్ద
కమునకు చాలా దూరము కలిగినది. వావారికి వారి ముఠా

శ్రీమదు పాదములకు సేవలు చేసినాడు. అప్పుడు అతడు
అనుకూలముగానున్న ఇంగ్లాండునుండియు, ఇండియా
నుండియు అధికసేవల వస్తువులను నిర్వహించి కొన్ని
సేవల నందిరి. అసమానములును, కమలరేషన్స్ వ్యవస్థ
సాధనకై పాటుబడుచున్న వారును అలసీనావారీపై తమ
విచలించుకాని నిష్ఠానుభవములను తెలియజేసెను. ఉక్రే
య, ఆస్ట్రేలియా, నీదాకే అందుకొన్ని వస్తువులను నిర్వహించు
శ్రమిని భర్త చేసిరి. ఇందులో నాటినుండి వచ్చిన వస్తువులను
యూరప్, అమెరికా, ఆఫ్రికానాటి అవస్థలను గుర్తుచేసెను.
యే, ముందు తాపేరును వచ్చిన ముందు సమయ
విషయము ప్రతిపాదించు ప్రతిపాదించువాడును, అమెరికా
జాతీయు ప్రతిపాదించువాడును ప్రత్యేకముగా చేయెను. అ
టచే తమసేవల నందిరి. వెనది అందరి సేవలు సాంఘ
ముగ్గుల చేపట్టెను. అందుకు విశేషముగ్గుల వస్తువులను సల
భించునో తెలియదు. అమెరికా జాతీయు ఇంగ్లాండు
లలో యెవరిలనుధికముయినను యితరులకు ముచ్చే.

కాని యుద్ధముజరుగకుండ పాత్రలంశ్రేయమును బడ
 యుద్ధమునకును పాత్రలను అంకితముగానును గురిచేసి
 వలెను. ఈ శ్రేయముననున్న చాత్రముపరమమారును, కాంట
 ముప్రభుత్వమునగునగును యుద్ధమునకునును కేంద్రమున
 బిచ్చించి నొక బుద్ధియును కేంద్రమునకునును పాత్రలను
 వలెను. అప్పుడుగాని బిచ్చించును ప్రభుత్వమున
 కునును పాత్రలనునునునునును. కాని ఇట్లు జను
 గువా?

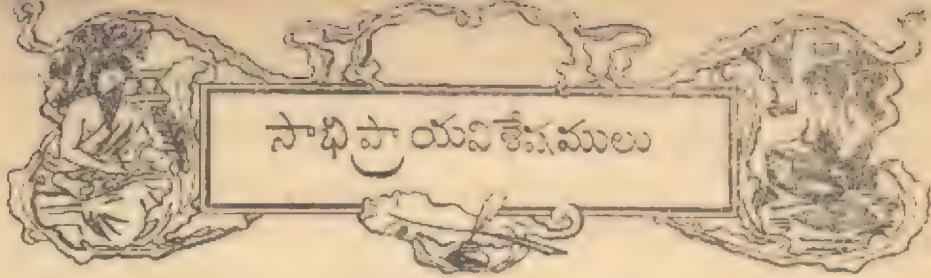

సాధిప్రాయవిశేషములు

త్రోకమంతయును నూర్చులను బొందు
చున్నది. ఐహోపా మహాసంగ్రహ
ము లోకమును పీడించుచున్నను మూరపు
రాజ్యములు మామూలు ముగ్ధములు బట్ట
చున్నవి. మూరపురాజ్యము లానుభములు
నెప్పటివలె నారాధించుచు ప్రపంచ శాంతికి
నిరంజనులు గొలుచుకొనుచున్నవి. బద్ధిరాజ్య
ముల కేర్పడిన అనుభవములు ముదిరాజ్య
ములకు నెరుగలేదు. శ్రేణులిటను, స్త్రీలను,
ఇటలీ మొదలగు రాజ్యములు సంగ్రహవిధాన
మును లోకమునందంతటను పూర్వము వలెకే
రేయుచున్నవి. వైలను, మొరాకో రాజ్యము
మును జనుప్రపంచము చేరి స్వాతంత్ర్యమును
బడయుటకు పాటుబడిన ఒకచిన్నజాతిని పార
శ్రీమత్యమునందు బంధించితి. ఇటలీ, ఫ్రెంచ్
మొదలు స్వతంత్రములును విదేశములందును
మోహనస్వాతంత్ర్యమునందములకు బాను
కొన నున్నది. శ్రేణులిటను స్త్రీయసామ్రాజ్య
ప్రయోజనములకు, స్వాతంత్ర్యమునందము
కు క్రతుత్వమును బానుచున్నది. భరతవర్షము
నందు ప్రజాస్వాతంత్ర్యసంరంధమునందు
ప్రతిభురాజ్య సీతీక్షణులు ఆలంబించుచున్న
రాజనీతి శ్రీశీఘరాజ్యాధికారముల అనుభ
వించుచున్న నిర్బంధరాజనీతిని విడిచిముచేయు
చున్నది. హిందూ దేశమునువింటర్ను ప్రభుత్వ

సంకల్పించుచు, పాశ్చాత్యులారెన్ను సంకల్పించి
వనుభవముమూలై ము సమూహముగ నున్నది.
మిట్టను ప్రభుత్వంగ దేశవిధానము విమోచ
ము వారికిమూల్యములై ము మూల నాధార
విడిచుచున్నదని వాస్తవమొకటను నెట్టిము
చేటవిధము దేశాధిపతిని నిరంతర్య పాశ
చాత్యముగ ప్రభుత్వముగ వేరవేరచేయుచున్న
ది. లేబరుపక్షములకు చెందిన లారెన్నుగారు
ఇదివి దేశలో స్వరాజ్యమును భావించుచు
నని చేసిన ప్రపంగము సానుభూతిని తెలుపు
చున్నను ఫలము సమానముగ నున్నది.
సామ్రాజ్య కావలంబునందును, సంగ్రహ
కావలంబునందును నిర్బంధము విమోచనము
నామూలమును నిర్బంధమును లంకకృతిము
లైకవి. ప్రజలయందు నిరంకుశ ప్రభుత్వ
ప్రపంగములు నిర్బంధితుల విమోచనము
వట్లను అధియానలు గలిగించివి. కాని మిట
న్లను ప్రభుత్వ, స్వతంత్రము, మిట్టను ప్రభుత్వ
సంమూల పాటకరాజి, స్వాతంత్ర్య పాటకరా
మును దహించేయుచున్న గాఢసంతాప
మును శాంతిని కీయుటకు ప్రయత్నము చేయు
లేదు. ప్రతిభుప్రభుత్వము ఆలంబించుచున్న
నిరంకుశ సంగ్రహణ విధానము భారతీయుల
భక్తివిశ్వాసములను నిశ్చయము చేయుచున్నది.
ప్రతిభుప్రభుత్వాధికారులకు ముహూపాయ

ము సూర్యుని విశ్వాము సామంతాన సాగరము సూర్యుని తీర్థంబు లెత్తివహించును విశ్వము చేయుచున్నది. ప్రతీభుప్రభుత్వము భగవద్భక్తి ముందు అలంకరించుచున్నది. ఇది ప్రతిభుత్వము చేతనే తీర్చేతరము గాదు. ఇట్లును విశ్వమును సూర్యుని అలంకరించుచున్నది. ఇట్లును ప్రతిభుత్వమును విశ్వామును గోల్పోవుచున్నది.

* * * *

చీనా సరిహద్దు

చీనా దేశము స్వాతంత్ర్యమును విడిచిపెట్టి విశాఖము పొందుటకు చేయుచున్న ప్రయత్నములు భర్తసరాయులు ప్రతంసలకు పాత్ర పుగుచున్నను సామ్రాజ్యప్రియుల దండనములకు నురిచుచున్నది. ప్రతంసలకు చీనా దేశమునందు కాంటన్ ప్రాంతమునందు జరుగుచున్న దండయాత్ర బ్రిటిషుప్రభుత్వ లక్ష్యమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. చీనా దేశమునందు పరిరాజ్యములు వందలకొలది స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది. చీనా దేశము స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది. చీనా దేశము స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది. చీనా దేశము స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది.

ప్రభుత్వములు చీనా దేశమునందు విశ్వము చేయుచున్నది. చీనా దేశము స్వాతంత్ర్యమును విడిచిపెట్టి విశాఖము పొందుటకు చేయుచున్న ప్రయత్నములు భర్తసరాయులు ప్రతంసలకు పాత్ర పుగుచున్నను సామ్రాజ్యప్రియుల దండనములకు నురిచుచున్నది. ప్రతంసలకు చీనా దేశమునందు కాంటన్ ప్రాంతమునందు జరుగుచున్న దండయాత్ర బ్రిటిషుప్రభుత్వ లక్ష్యమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. చీనా దేశమునందు పరిరాజ్యములు వందలకొలది స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది. చీనా దేశము స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది. చీనా దేశము స్వాతంత్ర్య సంస్థలను నున్నవి. ఇవి ప్రభుత్వముల యధికారమును పోషించుటకు చీనా ప్రభుత్వము చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నియును విఫలము గావించుచున్నది.

చేయుచును బూనుకొనియు నుండెను. అప్పుడు
యెల్లవారినిగూర్చి భరితపడి మూడు మాత్ర మే
యిష్టమును నిర్దేశించునని ప్రార్థించెను.
సిన యనంతరము గలిగినది, భారతీయులు
మీము పాదశక్తియందు అనుభవించుటచే
తాన భరితం పాదశక్తియైతే తోడ్పడి
వారి అలమూములకు కారణమగుచున్నది.
మీమును వారి మిత్రవాద్యులైన బద్ధశక్తి
నకు బద్ధవాద్యులై భరితపడియును నా
లముచూపుటకు బదులు ఆలమూముచూపు
టకు నవలకులు ప్రోత్సహింపవలెనని
నిరూపించి వివాదంబును విడిచివేసి వెళ్లిన
చేయుచున్నది. భగవత్కృపా కీమునలన
నీవల్ల చేయగల్గెను నదిగన బహువిధ ప్రోత్సా
హింపవలయునని చూచుచున్నామని
వివరించుచును నీవలె మునునగు విద్యుద
చున్నాము. ప్రోత్సహించుచున్నామని జపాను,
ఆమె శక్తియందు మొదలగు నాద్యములచూపి
న ప్రోత్సాహమును పునఃపెట్టి తోడ్పడగలడు.
మీము ప్రోత్సాహము వికారముచేయుచున్నది నను
బది ప్రదర్శనము పాశ్చాత్యరాజ్యములచూపి
చిందుచున్నది. రాజనీతిని వికారము చేయు
చున్నది.

• • • • •

ఆయుధ ధారణ సరిమాణము

అమోకా రాజ్యాధికారి కూర్చియును
 ముగ్ధులను నిర్భయామును విడిచియు వేరు
 లను నానాభాష్యముల నభిను మానేసియు
 వేరులగు నెన ప్రయత్నములు విధించును
 పున్న విధమును వివిధ రాజ్యముల ప్రశస్తి

రమణులు విశిష్టములు. ఈ రమణులు వి. భాగ్యరాం
 విశ్వానాథములు విశిష్టములు. వేదములకు వైఖరి,
 శ్రీమద్, జనాను విద్యావేదాదివి. శ్రీమద్వైఖరు
 విశిష్టములగు పూర్వము తులకు సుమంత
 ములకు లోకవేదములు వాస్తవిక విశిష్టము
 లు. వీరిని విశిష్టములగు విశిష్టము
 లు. సామంతములకు సామంతముకాదు.
 అంతరికము, శ్రీమద్వైఖరులకు సామంత
 ము. విశిష్టములకు కొంతమందికి శ్రీ
 ము. అంతరికములకు సామంతములై తులకు
 నని యూహించగలియున్నది. బ్రిటీషు సా
 మంతములై. — జ్యము. — మాతే
 శము బ్రిటీషు అమెరికా రాజ్యముల సం
 దేశములకు కారణమును కల్పించేము
 లున్నది. అమెరికాను శ్రీమద్వైఖరులకు
 సరైన రీతిగములకును, శ్రీమద్వైఖరులకు
 లోకవేదము జనులనున్నవని నడుతులు
 వ్యాపించును. అంతరికము మామంత
 ములను నొక పలుకునెచ్చి, వారి
 శ్రీమద్వైఖరుల గానాన యునది హిందూ
 గాన శ్రీమద్వైఖరుల వ్యాపముల ప్రవర్తి
 క్తి. సామంతములను. అంతరికము
 సామంతములను కనుగొనునున్న భరతవర్ష
 క్తి దుర్భరముగ నుండగల విధమును శ్రీ
 మతి బెజులముగాన, కృష్ణమూర్తిగాన, సా
 యశ్వీపుగాన మొదలుపాక్షాలు తెలియజేయు
 చున్నాడు. సామంతములగు వర్షము 33 కోట్ల
 ప్రజలతోను, మహామహామహోదయ, ప్రాచీ
 నవిద్యామహోదయ, వైవవిధానములతోను
 లోక కల్యాణమునకు దోహదగల విధమును

గానిమహాకవియైన కావ్యము విశేషము
 నున్నది. కావ్యభిరూపమును, సామ్రా
 థ్యాభిరూపమును వివేచింపగ నున్న ప్రతి
 భూతావస్థకావ్యము భూతావస్థ ప్రయోజన
 ములు తలకెక్కుటయందు భవముగ నున్నది.

భూతావస్థము నానాజాతి సమితియందు
 భేదము ఆయుగముననుసరించుచు, కావ్యభిరూప
 మునకును సుభిన్నమునకునున్నది. నానా
 జాతి సమితియందు గాని దావ్యభిరూపమునకు
 ఈమామూలము గాననున్న నానాజాతి
 సమితి, భూతావస్థావస్థా కావ్యభిరూపమునకు
 భేదము విచిత్రవాగ్ధికారముచే నొక కార్య
 విధిభాగికావ్యమును నొకముగ నుండియును
 టకు సాధనముల నున్నవిందుటచే నెన్నియ
 ముగోతయును ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతములను
 సాధకముచేయుట కవకాశములు గలుగగలవు.
 పెద్దకావ్యములు విద్యుదవిగ్గ ప్రవర్తించుట
 యును, అందులకు దావ్యమును నిర్బంధిం
 చుటయును సమితి ప్రయోజనమును నిర్ణ
 కము చేయుచున్నది. నానాజాతి సమితి నానా
 జాతి సమితి నకముచేయుట వలన ప్రతిపా
 టును ప్రతిపాటును, సమితి ప్రతిపాటును వర్ణిం
 యును. నానాజాతి సమితి వివేచనము
 నకు గాక నిర్బంధమునకు వివిధోగ
 వివేచననరకును సమితి ప్రయోజనములు
 లోకకల్యాణమునకు నిర్ణయమునకు నుండి
 గలవు.

* * * *

దక్షిణాస్త్రికా యాదంబుడిక

దక్షిణాస్త్రికాయందు తెల్లవారు నల్ల
 వారిని నిర్బంధించుటకును, వెడలగొట్టుటకును

చేయుచున్న ప్రయత్నములు స్వేచ్ఛావస్తువు
 నిర్బంధభావమును విశేషము చేయుచున్నవి.
 ఆస్త్రికా ప్రజలు స్వేచ్ఛేమున మంచి ప్రదే
 శములను నిర్బంధించుటకు నీయలేక ముఖ్య
 ప్రదేశములందు నిర్బంధమునో నివసించి
 చున్నారు. బుగారపునదులు, నల్లపునదులు,
 లోహపునదులు, సుజేత్రములు తెల్లవారికి
 ఉపామము; నల్లవారు దావ్యభిరూపమునకు
 ముగోతరున్నారు. స్వేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛే
 లకును నల్లవారికి వట్టివదర్గలియే వట్టివది.
 ఆస్త్రికాయందు చిరకాలమునుండియును నిర్
 సించుచున్న భారతీయులను నిర్బంధముగ
 వెడలగొట్టుటకు నల్లవారు చేయుచున్న నిర్బం
 ధమును స్వేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛే
 చున్నది. ఆస్త్రికా ప్రభుత్వమునకును, భారత
 ప్రభుత్వమునకును జరిగినయొకటికొక విద్యా
 విములతో నిరసియున్నను కార్యసాధనము
 నకు నిర్ణయముల విమర్శము విశేషముచేయు
 చున్నది. ఆస్త్రికాయందు నివసించుచున్న
 భారతీయులను నిర్బంధముగనున్నది. చిర
 కాలమునుండియును నివసించుచున్న భారతీ
 యులకు పౌరత్వవ్యవస్థమును నొనగనుట
 నిర్బంధముని రాజకీయశాస్త్రమును నిర్ణయించు
 చున్నది. ఆస్త్రికా ప్రభుత్వము భారతీయులను
 సామదానోపాయముల మూలమునను వెడల
 గొట్టుటకు బూనుచున్న యుత్సాహమువారికి
 సాకర్యములను గలుగజేయుటయందు గప్పవ
 కున్నది. భారతీయులను వెడలగొట్టుటయందు
 ప్రభుత్వమువారిదివరకవలంబించుచున్న నిర్బం
 ధవిధానమునకును, సామదానవిధానమునకును

మూలములును భేదమును గామునందు భేదముగనుండును. ప్రభుత్వమునుగల భేదము గ్రహించి నెవరియైన భారతమును తిరిగి భేదమునిచ్చి ఆశ్రీకాయందు ప్రవేశించుట ముష్కరము. భారతమును స్వదేశమునకే కాక మహాభ్యము కుకూడా సంపుటకు చేరి పోవుట లేదు. అన్యాయముగనున్నది. ఆశ్రీకాయందు ప్రవేశించి బలియిచ్చి భారతీయులను పైకొక ప్రభుత్వమునలె చేయుట అసాధ్యమని కాము వికేదము చేయవలెను. భారతమును స్వదేశము భారతీయులు శుభక్షితి ప్రతిభుకము లైనను భారతీయరాయ బాగును వారికిని హాస్య స్థితి యందు అగోచరించుట అపరాధమైనది. భారతీయుల నిస్సహాయ స్థితిని బాగుగ నెరిగిన ఆస్రాసుగానును, గానిమహాత్ముని నశి. గాప్రికాయమునందుకు స్వాగతము తెచ్చుట హాదముగ నున్నది. ఈస్వప్నమైన ప్రయోజనములైనను మహాత్ములకు పైవారినీ కరించు విధమును ఆశ్రీకాయందు బయలు పోయి ప్రతికూలవ్యాభ్యుదయము వికేదము చేయవలెను. భారత ప్రభుత్వము సామ్రాజ్యశాసనభయందును, రాజ్యభయందును విషయవిమర్శమును చేయకనే ఒకం బడిక నుకరించుట భారతీయుల ప్రవృత్తిని నేరునొల్లను చాటుచున్నది. శ్రీమంత్ శ్రీనివాసయ్యగారును, ఇతర నాయకులును చారిత్రకమృతిని పోపుట కంటెను చేయగల కార్యము కనుపడదు. దక్షిణాఫ్రికా సమస్య పట్లను చూచి నిర్లక్ష్యభావమే భారత ప్రభు

త్వమునందునీ కల రాజ్యాంగమునీ లుగను ప్రత్యక్షముగనున్నది.

* * * *

సామ్రాజ్య శాసనసభలు

మహాత్ములైన రాజములు శాసనసభలను జెచ్చా సభలుగ చేసిన విధమును విభాగ్యమునందును వికేదము చేయవలెను. ఆశ్రీకాయందు నిర్ణయించి విభాగమును భావించుటకును, తగ్గించుటకును సభలకు అధికారము కలదు. క్రొత్తవిషయములకు సంబంధించిన విషయమును నిర్ణయించుటకు అధికారము లేదు. ఈయధికారము నలెక ఇతరాధికారములును విభాగముని శాసనసభాస్వరూపమును విస్తృతము చేయవలెను. సామ్రాజ్య శాసనసభయందు నిర్బంధము విమోచనమును జోగను చేసి ప్రతిపాదనము గలుపించింది. ఆప్రతిపాదనమును ఆచరణమునందు పెట్టగల శక్తి శాసనసభయందు లేనపుడు జయజయములు సమానభావమును గలుగజేయుచున్నది. సామ్రాజ్యశాసనసభయందు ఇరువదానువిషయము చేసి తీర్మానములును ఈ ఆశ్రమునే ప్రతిపాదించుచున్నది. భారత ప్రభుత్వముకు రయిలు మార్గము స్వయచ్ఛియములందు నాణ్యునాడు సరాజయము కలిగినది. రయిలు జోగనందు భారతీయుల వియమించుటయందును, రయిలుసామానుల కొనుటయందును, మాడనతరగతి ప్రయాణకులకు చూపుచున్న నిర్లక్ష్యభావమునకును, రయిలును వాంత్రికు చూపుచున్న నిరాదరణమునకును ప్రభుత్వమునకు సరాధనము కలిగి

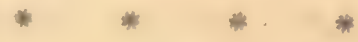

నను ప్రజాప్రతినిధులు నిర్వహించుచున్న విధమును నిర్వహించుటకు విశేషము చేయుచున్నది. భారత ప్రభుత్వాదాయము వ్యయము నిర్వహించుటకును విద్యుత్తును విద్యుత్తును చేయుచున్నది. వర్తమాన సంవత్సరమునందు 13,125 లక్షల ఆదాయమును, 12,715 లక్షల వ్యయము కలుగునది. బ్రిటీష్ ఇండియా గాని నిర్వహించుచున్నది. భారతాదాయము వర్తమాన సంవత్సరమునందు 310 లక్షలు తేలునది బ్రిటీష్ ఇండియా నిర్వహించుచున్నది. ఈనూతనము రాష్ట్రీయకస్యమును నిర్వహించుటకు వినియోగించుచున్నది. నియమ ప్రజలు ఇచ్చించునది చేయుచు తగ్గించుటకు బహులు సహాయము ఇచ్చించునది చేయుచు తగ్గించుటకు వినియోగించుట ఆదాయముగ చేయుచున్నది. ఉపసంహరణ, పోషకీర్ణము తగ్గించుటకు బహులు మోటారుబస్సు సుకమును తగ్గించుట సంపన్నల ప్రయోజనములను సహకూర్చుచున్నదిగాని నిరపేక్షల ప్రయోజనములను సహకూర్చుట లేదు. మోటారుబస్సుకి 3000 రూపాయలను వ్యయము చేయగల వారు మరి మూడువందల వ్యయము చేయగలరు. వ్యయభారమునందు 5,550 లక్షల వైద్యవ్యయము దుర్భరమయిన వ్యయమని ఆధికపత్రము విశేషము చేయుచున్నది. రాగల సంవత్సరమునందు 12,896 లక్షల ఆదాయము 12,532 లక్షలు వ్యయము మదిపుడేయబడి 364 లక్షలు నికరాదాయము ఏర్పడుచున్నది. రాగలసంవత్సరమునందు 5,592 లక్షలు వైద్య వ్యయము నిర్వహించబడినది. వర్తమాన సంవ

త్సరముకును రాగల సంవత్సరముకును 37 లక్షల వైద్యవ్యయము అధికమగుచున్నది. రాగలసంవత్సరమునందు సహకూర్చగల వైద్య వ్యయము లకు వినియోగించుచున్నపుడు చేయు యొక్క శుభకృతి చుట్టరిమని ఆధికపత్రము ద్వారాను అంగీకరించుచున్నది. బ్రిటీష్ ఇండియా లెక్కలన్నియును 18 పెన్నీల మారకమును అట్టి క్షయమునకు వి. మాసాయిమారకపుడేటు 16 పెన్నీలకు మాస్పటము 364 లక్షల ఆదాయము అంతరించుటయే కాక 162 లక్షలు లోటు రాగలసంవత్సరముగాని బెదిరించుట సామ్రాజ్యసభయొక్క వైద్యసభికి విద్యుత్తుముగి నున్నది. బ్రిటీష్ ఇండియా కస్యమును మరి భేదాభిప్రాయములను గలిగించి వ్యవసాయమును వినియోగించుట సహజమని దేశవ్యవహారముల విశేషముచేయుచున్నది. 16 పెన్నీల మారకపుడేటు బ్రిటీషు వ్యాపారియులకును భారతీయ వర్తకులకు కర్షకులకు లాభకారి కాదని చిరకాలానుభవము విశేషము చేసినది. భారతీయవాయకులు, వాణిజ్య సంఘములు 16 పెన్నీల మారకము దేశమునకు లాభకారియని చాచుచున్నది బ్రిటీష్ ఇండియాను, వాణిజ్యమునాను 18 పెన్నీల మారకము లకు వ్యయపట్టుట భారతప్రభుత్వము బ్రిటీషు ప్రయోజనములను సహకూర్చుట కేర్పడిన విధమును విశేషము చేయుచున్నది. ఉక్కు సంరక్షణశాసనమునందు బ్రిటీషు ఉక్కు నిరిక్షమకు గలిగిన సంరక్షణమును ఈదుర్దశనే వెల్లడిచేయుచున్నది. సామ్రాజ్య శాసనసభ

యందు గల భాగ్యములును విరలమున
 ప్రభుత్వప్రణాళియును వివిధంగా ఉన్నాయి.
 వి. కాంగ్రెసుకుటుంబము, బాటయంతిము, వి
 త్తప్రసాదము సంయోగములకు విరలమున
 ప్రభుత్వమును పోషించుటకు వివిధంగా
 ఉన్న విధమున. ఉక్కురేలు శాఖలవల్ల
 యందు ఉన్న గాఢమైన పరిపాతము విశే
 షము చేయుచున్నది. క్రీమాన్ శ్రీనివా
 య్యంగారు, కన్యాపండితుడు మొదలగు నాయ
 కులు ప్రచురించుచున్న పత్రికములను భాగ్య
 ప్రాయమున విశేషము చేయుచున్నది. సా
 ఘిక విరయమును బహుమతియందు
 గలగల భిన్నాభిప్రాయముల పరిమళంబు
 ల్లమును విశేషము చేయుచున్నది. రాజ్యా
 గములనువలె సాంఘిక విరయములను
 ను శాఖాభివృద్ధిని సాధించునలె శాసన
 మట సంయోగమునకు సాధనముగాక వి
 యమునకు వాగ్దానమునున్నది. శాసనభివృ
 ధి సామర్థ్యమునందు కేసులకు అనుమతి
 వలెగలవును సాంఘికవిరయములు కే
 యనుమతి నిర్వహణలో జరిగియున్నది.
 గాఢమహత్వము 1920 సంవత్సరమునందు
 రిండియా విరాళరీతిభివృద్ధియును శాసనభి
 ప్రకేతము సాధించుటకు పరిమళంబు
 నొందును. శాసనభివృద్ధి ప్రతిభ ప్రభివృ
 త్తమును పోషించుటకు ప్రమాణమున చేయుట
 ప్రభుత్వసంహారమును పూనుకొనుట యి
 వర్తమున నుండగలదు. పారిశుధ్య శిక్షయం
 దున్న రాజ్యాగములను వ్యాకృత్యము
 సాశనభివృద్ధి సాధించుటకు నుండగలదు

మారు సామ్రాజ్యశాసనభివృద్ధిసంహారములు
 బాగ్యమునున్నవి. మోక్షానందము భారతి
 ప్రజలమనసును రాగిండుగాని ఇద్విరుప్రభువు
 వలెపెనుటయు ప్రతిభ పార్లమెంటు మన
 రాజులదు.

రాష్ట్రమునభలు

స్వరాజ్యపతిము శాసనసభాప్రవేశము
 ను కన్యాప్రభివృద్ధి సంహారమును కేసులకు
 కోరుచు. చిత్తిరంజనరామగారు గిరి సమా
 చేతమును సంకరాష్ట్రమునందు
 ద్వైతప్రభివృద్ధియును ముఖము చేయుటకు
 ప్రావీణ్యము. మంగరాష్ట్రమునందు ముఖము
 లేకపోయినది విరలమున ప్రభివృద్ధి యున్నట్టి
 వలె సాగినది. వర్తమాన సమయమునందు
 ఇదియును వాగ్దానముగాకున్నది. మంగరాష్ట్ర
 మునందు గజనవిద్యక్రవర్తిగారు హంత్రివద్య
 ను స్వీకరించి కన్యాప్రభివృద్ధియును నడుపు
 చున్నది. కర్ణాటక, మధ్యరాష్ట్రములు, పం
 జాబ్, ఉత్తరాప్రదేశ్ మొదలగు రాష్ట్రములు
 ను కన్యాప్రభివృద్ధియునుకొన సాగుచున్నవి.
 ఉత్తరాప్రదేశ్ మునందు కాంగ్రెసుకుటుంబము
 మైపాతముగ నున్న కన్యాప్రభివృద్ధియును
 నిర్మాణము చేయుటకుగాని, మంత్రిత్వమును
 స్వీకరించుటకు గాని సాహసించు చున్నది.
 స్వతంత్రపతిము స్వతంత్రమైన మంత్రివద
 యును స్వీకరించి కన్యాప్రభివృద్ధియును
 నిర్వహించుచున్నది. ఉత్తరాప్రదేశ్ ము
 పతిమునకన్న మైపాతమున మంత్రి
 వద్యును స్వీకరించుటకు కోరుచున్నది విశ్వా

నము నోయిపోయి స్వీకరింప జాలకున్నది. కాంగ్రెసు పతీము ప్రజాపతీముగ నున్నను గాహతీ కాంగ్రెసు తీర్మానమును సాక్షికము చేయుటకు గాని, స్వీకరింపజేయుటకు నుండునుటకు గాని మానుకొన జాలకున్నది. కాంగ్రెసు భిక్షు కర్షకమును కనుగొనజాలక పరిత్యాగమునై తిర్చివితర్కములకు లోనగుచున్నారు. కాంగ్రెసు భిక్షుని నియోజకత్వములకు చేరి ప్రతిభను పాటించుటకు ముక్తికల్పించు స్వీకరింపకుండుట యుక్తముగనున్నను గాహతీ తీర్మానము నియోజకత్వములకు దురభిప్రాయమును కారణముగనున్నది. తిర్చివితర్కమునాథానము నిలిపి, నింగ్రాష్ట్రమునందును హిందూ మహమ్మదీయ విభేదములు గొలుగజేసె నట్లు విచిచ్ఛేదాత్మములకు బ్రహ్మణ్యబ్రహ్మణ్యతరతీయముల గొలుగజేసె వి. చెన్నరాష్ట్రము నందు జ్యోతిషతీము కొంతవలకు పోయియున్నది. బ్రహ్మణ్యతీము కాని, బ్రహ్మణ్యతరతీయము కాని వ్యవహారిములందు గలదు. బ్రహ్మణ్యతరతీయముగను భేదభేదములను ప్రతిపాదించు విధమును ఎన్నికయందు కాంగ్రెసు పతీముకు గలిగినవిచారము విశదము చేయుచున్నది. కాంగ్రెసు పతీము గాహతీ బ్రహ్మణ్యతరతీయతే అధికముగ నుండుటచేత, బ్రహ్మణ్యబ్రహ్మణ్యతరతీయములు వ్యత్యాసముగను తోచి విశదమగుచున్నది. బ్రహ్మణ్యతరతీయ దురభిప్రాయపాక్షికులకు సకలజయముకు తోడ్పడింది. చెన్నరాష్ట్రమునందు వ్యత్యాసతీము నిర్ణయింప

యింప జాసీయన్న నిర్ణయ వ్యవస్థాపనార్థమహారిమో, జ్యోతిషతీ నిర్ణయము గాను నింతయము నిర్ణయ, నియోజకత్వమును బాధించుచున్నది. నియోజకత్వముకు జ్యోతిషతీముమీదగల యనాదరణము నెన్నికయందు విశేషము చేసింది. చెన్నరాష్ట్రమును విశిష్టము జ్యోతిషతీము ముక్తికల్పించు స్వీకరింపకుండుట నియోజకత్వము సమానము విశ్వరూపనగియున్నది. ఇప్పుడు చెన్నరాష్ట్ర శాసనసభయందలి పతీములందు బహుగతిని మానోళియు నిర్ణయించు మూకు నిర్ణయముగ నున్నది. పోతణములే జ్యోతిషతీము కాన్యానరణముగను మానుకొనుటకు నిశ్చయమును బూనుచున్నది. జ్యోతిషతీమును పతీయముకు జ్యోతిషతీముగను, కాంగ్రెసు పతీముగను కొలకయున్నది. పతీ కల్పములకు నిరణములు నేనుగేరము నియోజకము సాక్ష్యము గాకున్నది. ఆంగ్లరాష్ట్రమునందు ముక్తికల్పమును పతీయముగనుగని శాసనసభయందు నిర్ణయించెనది. తమిళ, కేరళ, కర్ణాటక రాష్ట్రములు కాన్యానరణ్యకు నిర్ణయములు పంపియుండలేదు. శాసనసభయందుగల నానారాష్ట్రములు కాంగ్రెసు భిక్షులను కలిపించి నేనుట నియోజకరము. కాని ఎవ్వరికి తోచినట్లు వారు ప్రవర్తించుట నియోజకరముగాదు. చెన్నరాష్ట్ర పరిస్థితులను బాగుగ్రహించి రాష్ట్రముగనుగను, కాంగ్రెసు స్థాయింపుమును నిర్ణయకు వారి వ్యవహారిక్రమమును నిర్ణయించుటయందు నిర్ణయము

మీరు, సహాధికారము ముక్కుము ముక్కు
 నిజములకు నడుచుట. నిజములకు నిజము
 చుట యుక్తముగ నుండగలదు.

చీన రెండు సమావేశములును నిస్సారముగ
 నున్నవి. ఏకాంతమును తనకడుబలమును విశ
 వము చేయుటకు ప్రేరేపము చేసినది.
 స్వరాజ్యమును ముగించి నాటి సామ్రాజ్య
 యములందు చేసిన ప్రసంగములును, సూచిం
 చున కార్మినికాములును స్వరాజ్యవిధాన
 మును ప్రకటించుచున్నది. కావ్యాచరణము
 యందు రంగ యోగములుగ నున్నవి. ప్రేమ
 రంగనాథం మొదలియారుగారు రాజగుపేం
 ప్రకరమునను స్వరాజ్యసాక్షిము ద్విధాన
 కలదున కార్మినికాములు విశవము చేసి.
 విధానమునను నాటి సామ్రాజ్యమును
 కావ్యాచరణమును విశవ
 రమును విధానము స్వరాజ్యవిధానము విశ
 వము చేయుచున్నది. జాతీయ విద్యా
 యందు ప్రేరేపించుచును చేయుటగాని, విద్య
 సంస్థలు చేసినవియు ఆమాటలుచేయునా
 ముగ్ధులకు లభించుటయు లేదు. ఈ యుగము
 నుండి ముగ్ధులు విశవముగలిగిన చేయుటకు
 కొంత యుపకృతిగలిగియుండును.
 రంగనాథ మొదలియారుగారు గృహవిద్య
 మును నుద్ధరించుటకు చట్టముచేసి విద్యా
 సంఘమునలన గలుగగల ప్రయోజనము
 కావము చేయుచున్నది. జాతీయ సుప్రయ
 నుగారును, రంగనాథ మొదలియారుగారును
 కావ్యాచరణము విశవము చేయు ముగ్ధులకు

ముద్రలెవరక కట్టినవకు ప్రత్యాహముం
గురుక సేవించుట వ్యాధిని ప్రసవించుట
మును చాటుచున్నది.

చెన్న రాష్ట్రదాయము రాగలసంవత్స
రినూ 1654 లకు లభియించు, వ్యయము
1724 లకులనియునులోటు 69 లకు లని
యును ఆర్థికసభ్యుడు విశదము చేసెను.
శ్రీ ప్రభుత్వము రిపోర్టును రాష్ట్ర
కన్వేను 116 లకులు తొలగిపోయి
నప్పుడు లోటుపోయి 47 లకులు నికరాదా
యము తేలికయ్యెను. మోయిసగారి మున్న
రాష్ట్రప్రజలీ లభియును గోల్కొండకు
సభ్యులను హెచ్చరించిరి. బ్లాకటుగారి హె
చ్చరిక మోయిసగారి వాదమును ప్రతి
దినుచున్నది. మారికపు కేసుకు 18 పెన్ని
లకు నిర్ణయించునపుడు ప్రజలకు గలు
గునట్లు యత్నములు వ్యవస్థాపన నుచును
నపుడు రాష్ట్రమునకు గొలుకమున్న స్వీ
ప్రయోజనములు గమనార్హములు గావని
వ్యయ ప్రహితురుగాక! ప్రభుత్వా
యమునకు మున్నమును మార్చి యము
లేక నున్నది తెలియచెప్పెను. వ్యయశాఖ
ప్రెసను వివేకించు విశ్రిమంతును విచారాగ
పరిచి ప్రవ్వము స్వీయముగ నున్నది. ప్రభు
త్వాదాయమునకు భూమినిష్ఠ ప్రధానము
ననున్నది దీనిని తేమమునకు కేరముడు
పోయి స్వీయమివ్వెనుగ నున్నది. దీని
తుల్య తేమమునకు గావని ప్రాప్తినిహాయ
ము, పరిపతి, బాటలు, నీటివనతులు మొదలగు
వానికీ గావని మున్న వ్యయము స్వీయముగ
నున్నది. ఉత్తర మల్లయ్యగారి, మునియ్యగారి

సాయముగాదు, కాశ్యపరాజుగాదు, పానుగట్టు
రాజుగాదు మొదలగువారి తెలివినలులు
గ్రామసీమలకు వెనుపాయమును గల్పించక
పెద్దయ్యవములకు ద్రవ్యమాను వ్యయము
చేయుట యనుచితముగ నున్నది.

17

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

[illegible]

రాదులకును విద్యార్థులకు ముఖము నుండును. ఇది
 మైత్ర్య శక్తి నుండును. ముందు శ్రీ శక్తి ము
 గమున్నది. ప్రత్యేకాంగిరాష్ట్ర పేర్కొనబడి
 పరకును అంగులవికాసమున కవరోధము
 ప్రతిష్ఠింపబడును. చిరకాలావ్యవహారము
 కనము విధివముచేయుచున్నది. శ్రీయుతి
 కేమవరపురామదాసుపంతులుగారు రాష్ట్ర
 భయందు ప్రతిపాదించిన మా ప్రకారము
 విద్యావలీకామునుగీటిబొయినను పర్యవేక్ష
 అవరోధమున ప్రయోజనము గలిగినది. కాపా
 ట్రయుక్తరాష్ట్ర విధిగమునకు ప్రభుత్వపునా
 నుభూతిగలదని పోయిగుగారు విశదము
 చేరిరి. సామ్రాజ్యశాసనభయందు చట్ట
 బడిన ఉక్తియరాష్ట్ర విద్యావలీకామును
 భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిద్యావలీకమును విశ
 దము చేయుచున్నది. ఈతీర్మానములు చెన్న
 రాష్ట్ర శాసనసభయందు అంగీకారము తీర్మాన
 మొక్కతము గానబడిన మావరమును విశద
 ముదెసినవి. పార్టీముఖన మాచేతిముఖన
 ప్రకారము తీర్మానము చెన్నరాష్ట్ర శాసనసభ
 యుదామోదించుట కంగీకరించుట
 పరిగ్రహించుమును కేయునరని నమ్ము
 చున్నాము. ప్రభుత్వవిధానమును కాంగ్రె
 వ్యక్తిత్వమున కకాశములు పోషించునను
 కాంగ్రెసువిధానము నుంగీకరింప వ్యవస్థాత్మక
 మంగ్రవ్యక్తిత్వమునకు దోడ్పడుచున్నది.
 హయవిరాజిరంగవ్యవస్థాత్మకవిద్య
 మను చేతిము నందువలను ప్రతిపాదించును.
 కాంగ్రెరాష్ట్ర నామముపునర్నిర్ణయము సదా
 కయములు వ్యక్తిత్వముచేయునకు పనియోగ

బాలికలు సాహిత్యమునందును, సంగీతమునందును పొందుచున్న యభినివేశము ఆంధ్ర హృదయవికాసమును విశదము చేయుచున్నది. తెవాలి, నెల్లూరు, గుంటూరు, బందరు మొదలగు పట్టణములందు గల బాలీయ విద్యాలయములు బాలీయ విద్యార్థి యోజనమును విశదము చేయుచున్నవి. విద్యాలయములవలెను సాహిత్యరచనలును దేశావృతమైన ప్రజోధమును వ్యక్తము చేయుచున్నవి. దేశవ్యాప్తములైన నవలలు, నాటకములు, భావగీతములు, జీవితములు, పరిశోధనలు ప్రజాహృదయమునందు పల్లవిచుచున్న నవజీవితాశయములను వ్యక్తము చేయుచున్నవి. సాహిత్యమువలె నాటకరంగములును ప్రజాహృదయమునందు నవభావోదయమును సూచించుచున్నవి. సర్వతోముఖమైన ఆంధ్ర హృదయవికాసమునకు సాధనములైన లక్షణములు గోచరంబగుచున్నను సాధనసామగ్రిని సమకూర్చి మహాప్రయోజనమును సాధించుట కవకాశములు చాలకున్నవి. ప్రభుత్వాదరణములేని ప్రయత్నములు ఫలప్రదములగుట దుస్థరమైనను స్వయం సహాయసాధనమువలన ఆంధ్రప్రపంచమునకు గలుగుచున్న ఫలము సర్వత్ర ప్రత్యక్షమగుచున్నది. ఈఫలము దేశావసరములకు వినియోగపడుటకు కవులు, గాయకులు, శిల్పులు, నటులు, పరిశోధకులు వారి సాహిత్యకళాభినివేశమును కేంద్రీకరించి దేశాభ్యుదయమునకు సాధనమైన సంస్థాపనలను నిర్మించుట కామితార్థములను బడయుటకు సాధనముగ నుండగలదు. శ్రీమంతులు,

విద్యాపంతులు, పండితులు యథాశక్తిని వారికి గల యవకాశములను ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు సమర్పించి ధన్యవాదములకు బాతులగుదురు గాత! ఆంధ్రహృదయావృతమైన యాంధ్రాభ్యుదయమునకు భారతీయును ఉడుతభక్తి చందమునను నేవను జేయుచున్నది. భారతీచేయుచున్న సేవావిధానము లోపములతో నిండియుండినను సేవాభిలాష గాఢముగ నున్నది. పత్రికా నిర్వాహకులు దోషములను గ్రహించి సంస్కరించుటకు సిద్ధముగ నున్నారు. స్వప్రయోజనపరాయణులారోపించెడి నిందలు నిరర్థకములై స్వకార్యవిఘాతమునకు వలెను స్వకార్యసిద్ధికి సాధనములుగాకున్నవి. తప్పులనెన్నుట సులభముగాని తన తప్పులను గనుగొనుట దుర్లభము. విమర్శకులు సాదరభావముతో విమర్శనలకు బూనుకొని భారతీచేయుచున్న సేవను సార్థకము చేయుదురు గాత! మాఘనంచీకయందు గల వ్యాసములందు భాషాపరిశోధనకు సంబంధించిన పరవస్తు వెంకటరామానుజస్వామి గారి వ్యాసమును, ఆంధ్రచరిత్రమునకు సంబంధించిన మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారి ఆంధ్రమహాసామ్రాజ్యమును, వెంకటరంగయ్యగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును, గంగన్నగారి స్వర్ణములోకవిలాసమును, వెంకటనత్త్య సూర్యప్రకాశరావుగారి నూతన కవితవృద్ధతులు మొదలగు వ్యాసము లాంధ్రపండితుల విమర్శనలను బడసి ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు సాధనములగునని నమ్ముచున్నాము. భారతీని పోషించుచున్న మహాజనులకు కృతజ్ఞతాంజులుల నర్పించుచు ముందును వారిపోషణను వేడుచున్నాము.

న) త్తి గి ర క

చిత్రకారుడు: శ్రీ చా. సత్యనారాయణగారు, రాజమండ్రి.

ప్రభవ

నెట్టి లక్ష్మీవంశింహము గారు

శ్రీ ప్రమదకవారహంబు బ

హు ప్రమదంబెదను బ్రభవమొందించెడి న

ర్వప్రభవిష్ణుఁడు విష్ణుం

డీ ప్రభవాబ్దమున శుభములిచ్చుత మీకున్.

తే. గీ. ధర్మసంస్థాపనము నిమిత్తము యుగయుగ

మందుఁ బ్రభవంబునందు శ్రీహరి ప్రభవ మొ

దలు గలుగు నీ యలువది యేడలు యుగమును

జగమునకు సౌఖ్యకరముగా జరుపుఁ గాక!

ఆ. పె. ప్రభ వహించి దేవవతిసోదరుడుగ వి

ప్రభవనమున దేవపాళిఁ బ్రోవఁ

బ్రభవమొందినట్టి ప్రభుఁడు ముజ్జగము లీ

ప్రభవయందుఁ బ్రోయఁ బరమకృపను.

భాగవతి

సేవాంజలి

శ్రీ సేవకపాద్యరీత్య కవులు

౧

మృత్యుకోలేనైతి మరసి నీకై సేత సవలింప జేయు నావడకుదనము;
అచుకోలేనైతి నడచి నీమమమేను మోగిలింప జేయునా గగురుపాటు
అచుకోలేనైతి నలమి నీనెమ్మోము గందింప జేయు నాకాళమూర్చు
నిలుపుకోలేనైతి విడిచి నీ చేర్చుక్క గరగింప జేయునా కంటినిరు
తప్పగలిగె ననుచు దద్దరిల్లుట కాని యేమిసేయవలెనో యెఱుంగకుంటి
సర్వకారణుడవు యిదియింకకుందువే-పావనస్వభావ, దేవదేవ!

౨

సీ. అభవ! నీకర్మపాద్యములుగాఁజాలునే నిస్సారమైన యీ నీటిబుగ్గ
కాత! నీయావాత్రికంబుగాఁజాలునే అతిముత్యమైన యీ మెఱుంగుబురుగు
విశ్వతోముఖ! నీకు విందుగాఁజాలునే పేలవంబైన యీ పేలగింజ
నాథ! నీసంసేననంబు గాఁజాలునే చిందువంబైన యీ చిన్నిపూవు
సరమదుర్లభమైన నీ కరుణలేక-తానక శ్రీపదాంభోజసేవనమున
నలరు లబ్బునె యీవరమాంబువునకు, సత్కృపాధామ! దేవతా సార్వభౌమ!

౩

[చుండె,

మొగమోటుములుగూర్చి మగిడి పోవకు సుమీ పలుకెల్ల నమ్మతంబు చిలుకు
కనుబ్రమికలు గూర్చి కదలి పోవకు సుమీ నిలువెల్ల బులకలు నిండుచుండె,
పారవశ్యము గూర్చి పాతిపోవకు సుమీ తలవెల్ల నానంద మొలుకుచుండె,
ఆత్మవిస్మృతిగూర్చి యెట్లై పోవకుసుమీ భవమ్మెఱ్ఱగోర్కులు పండుచుండె,
మఱపుగొల్పకుమింక నేమఱకు మింక, నలపుద్రిప్పకుమింకబోదలఁచుకొంక
అధికొను మింక మన మేకమైతి మింక, నచ్చిదానంద లిలాప్రసన్నమూర్తి!